

Canllawiau Cynllunio Atodol Drafft

Bioamrywiaeth ac Adferiad Natur

Hydref 2026

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Bioamrywiaeth ac Adferiad Natur

Canllawiau Cynllunio Atodol

Defnyddio'r canllaw hwn — dechreuwch yma

Os ydych chi'n ymgeisydd neu'n asiant: mae'r gofynion ecolegol ar gyfer eich cynnig yn dibynnu ar ei fath — gweler [Pennod 8](#) i weld yr hyn sy'n berthnasol i geisiadau deiliad tŷ, bach, mawr ac amlinellol, a [Phennod 7](#) i weld pryd mae angen gwybodaeth ecolegol a'r camau dilynol. Mae'r dogfennau sydd i'w cyflwyno wedi'u rhestru yn y [Rhestr Wirio i Ymgeiswyr](#). Mae [Pennod 6](#) yn nodi'r dull cam wrth gam (*step-wise*) a'r fframwaith DECCA a ddefnyddir i ddangos budd net.

Gellir dod o hyd i ganllawiau technegol ar gyfer ymgynghorwyr ecolegol ym [Mhennod 9](#).

Cyn eich bod yn gwneud cais rydych yn cael eich annog yn gryf i ymgysylltu'n gynnar. Lle bo problemau ecolegol yn debygol, gofynnwch am gyngor cyn ymgeisio gan dîm ecoleg cynllunio y Cyngor cyn cyflwyno ([Paragraffau 7.5-7](#))

Mae'r penodau a'r atodiadau sy'n weddill yn ymdrin â'r cyd-destun polisi a deddfwriaeth, pwy ddylai ddefnyddio'r canllawiau hyn ac ym mha rôl, a deunydd technegol a chyfeirio ategol.

Cynnwys

1. Cyflwyniad.....	1
2. Pwy ddylai ddefnyddio'r Canllawiau Cynllunio Atodol hyn?.....	2
3. Pam mae Bioamrywiaeth yn Bwysig	4
4. Polisi a Fframwaith Statudol	6
5. Dynodiadau a Rhywogaethau a Warchodir.....	9
Safleoedd Dynodedig	9
Blaenoriaeth Cynefinoedd a Rhywogaethau.....	10
Rhywogaethau a Warchodir	11
Nodweddion Naturiol Eraill a Warchodir	13
6. Cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth.....	16
Y dull cam wrth gam	18
Mesur Budd Net i Fioamrywiaeth: Fframwaith DECCA	20
Cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth: Ar y Safle, Oddi ar y Safle a Thrwy Gytundebau Cyfreithiol	22
Monitro a Rheolaeth Hirdymor.....	27
7. Pryd y mae Angen Gwybodaeth Ecolegol?.....	29
Cam 1: Chwiliad Data (Sgrinio Safle a Dichonoldeb).....	29
Cam 2: Cyngor Cyn Ymgeisio (Lle bo angen).....	30
Cam 3: Gofynion a Chyflwyno Arolwg	30
8. Gofynion yn ôl Math o Gais.....	35
Ceisiadau Deiliad Tŷ	35
Ceisiadau Bach	35
Ceisiadau Mawr.....	36
Ceisiadau Amlinellol	36
Ystyriaethau Trawsbynciol (<i>beth bynnag yw'r math o gais</i>).....	36
Datblygiad a Ganiateir	39
9. Canllaw Technegol i Ymgynghorwyr Ecolegol	41
Safonau Proffesiynol	42
Y Cynnwys sydd ei Angen ar gyfer Adroddiadau Ecolegol	43
Cyflynu â'r Fframwaith Tirwedd	47
Sicrhau Ansawdd	49
Atodiadau	51
Atodiad A: Y Cyd-destun Deddfwriaethol a Pholisi	51
Atodiad B: Safleoedd Rhyngwladol yn Sir Gaerfyrddin	62
Atodiad C: Rhestr Wirio Ymgeiswyr.....	64
Atodiad D: Rhestr Termau	66

Atodiad E: Diffiniadau o Ddogfennau.....	69
Dogfennau'r Fframwaith Tirwedd	69
Dogfennau Arolwg Ecolegol.....	70
Dogfennau Angenrheidiol Eraill.....	71

Talfyriad	Ystyr
CEMP	Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu
CMM	Caeau'r Mynydd Mawr
DECCA	Amrywiaeth, Cwmpas, Cyflwr, Cysylltedd, a'r Gallu i Addasu
EcIA	Asesiad Effaith Ecolegol
EPS	Rhywogaeth a Warchodir gan Ewrop
SGG	Seilwaith Gwyrdd a Glas
ARhC	Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd
IROPI	Rhesymau Hanfodol er Budd Cyhoeddus tra phwysig
CCTE	Cynllun Cydsyniad Tirlun ac Ecolegol
CDTE	Cynllun Dylunio Tirlun ac Ecolegol
CRhTE	Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol
CDLI	Cynllun Datblygu Lleol (<i>gweler Tabl 3 i weld y talfyriadau polisi perthnasol</i>)
GNL	Gwarchodfa Natur Leol
NBB	Budd Net i Fioamrywiaeth
CNC	Cyfoeth Naturiol Cymru
NRP	Cynllun Adfer Natur
PEA	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol
PDRs	Hawliau Datblygu a Ganiateir
PCC	Polisi Cynllunio Cymru
RIAA	Adroddiad i Lywio'r Asesiad Priodol
ACA	Ardal Cadwraeth Arbennig
SINC	Safle o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur
AGA	Ardal Gwarchodaeth Arbennig
CCA	Canllawiau Cynllunio Atodol
SODDGA	Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig
SuDS	Systemau Draenio Cynaliadwy

Talfyriad	Ystyr
NCT	Nodyn Cyngor Technegol
TPO	Gorchymyn Cadw Coed

1. Cyflwyniad

- 1.1. Yn 2022 datganodd Cyngor Sir Caerfyrddin Argyfwng Natur, ac roedd hyn yn dilyn datgan Argyfwng Hinsawdd yn 2019. Mae Bioamrywiaeth a Seilwaith Gwyrdd a Glas (SGG) bellach yn bryderon canolog yn neddfwriaeth a pholisi cynllunio Cymru, gan adlewyrchu rôl datblygu yng ngholled bioamrywiaeth a'i botensial—pan gaiff ei gynllunio a'i ddylunio'n feddylgar o'r cychwyn cyntaf—i gyfrannu'n gadarnhaol at adferiad natur.
- 1.2. Mae'r Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) presennol wedi'u paratoi i gyd-fynd â Chynllun Datblygu Lleol (CDLI) Sir Gaerfyrddin 2018-2033 ac yn ymwneud yn benodol â *NE2 Bioamrywiaeth*. Mae'n un o gyfres o nodiadau CCA sydd rhyngddynt yn cyfrannu at broses, dyluniad, ac ansawdd datblygu cynaliadwy ar draws y sir¹,
- 1.3. Pwrpas y CCA hyn yw rhoi arweiniad i ymgeiswyr, datblygwyr, tirlfeddianwyr, perchnogion tai a phartïon eraill sydd â diddordeb ar sut y dylid ystyried, gwarchod a gwella bioamrywiaeth yn llawn fel rhan o gynigion datblygu. Defnyddir y canllawiau hyn yn ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio ac apeliadau, ac o'r herwydd dylai'r sawl sy'n bwriadu cyflwyno cais cynllunio gyfeirio atynt.
- 1.4. Mae'r CCA hyn wedi'u datblygu yn unol â dyletswyddau statudol y Cyngor o dan ddeddfwriaeth Gymreig ac yn unol â Pholisi Cynllunio Cymru, ochr yn ochr ag ystyriaethau polisi cynllunio cenedlaethol a lleol perthnasol eraill.
- 1.5. Dylid darllen y CCA hyn ochr yn ochr â'r CCA SGG, sy'n darparu canllawiau ategol ar ddyluniad SGG a'r Datganiad SGG, a'r CCA *Coed a Gwrychoedd*, sy'n cynnig canllawiau manwl mewn perthynas â choed, coetiroedd a gwrychoedd mewn datblygiadau newydd, a'r CCA *Goleuo ac Awyr Dywyll*, sy'n nodi'r gofynion ar gyfer goleuadau allanol a gwarchod bywyd gwyllt y nos. Dylai ymgeiswyr sy'n cyflwyno cynigion o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr (CMM), sy'n draenio i Gilfach Tywyn, a/neu o fewn dalgylch sy'n sensitif i faetholion gyfeirio at y CCA priodol sy'n nodi'r gofynion penodol ar gyfer datblygu yn yr ardaloedd hyn.

Ymgynghoriad

- 1.6. Mae'r Canllawiau Cynllunio Atodol yn destun ymarferiad ymgynghori a wnaed yn gydnaws â'r gweithdrefnau a nodir yn y Cytundeb Cyflawni ar gyfer y CDLI. Bydd unrhyw newidiadau y cytunwyd arnynt mewn ymateb i sylwadau a geir yn cael eu cynnwys, ac ar ôl hynny bydd y CCA yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor i ystyried eu mabwysiadu.

¹ ac eithrio'r ardal ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

2. Pwy ddylai ddefnyddio'r Canllawiau Cynllunio Atodol hyn?

2.1. Mae'r CCA hyn yn berthnasol i bawb sy'n ymwneud â phenderfyniadau cynllunio a allai effeithio ar fioamrywiaeth. Mae Tabl 1 yn nodi sut y dylai gwahanol ddefnyddwyr gymhwyso'r canllawiau hyn ym mhob cam o'r broses gynllunio.

Tabl 1: Cymhwyso'r CCA hyn - canllawiau i ddefnyddwyr fesul cam cynllunio

Y Defnyddiwr	Cyn ymgeisio	Cais Cynllunio	Ar ôl cael Caniatâd
Datblygwr / Ymgeisydd	Nodi cyfyngiadau ecolegol yn gynnar; comisiynu arolygon cyn i'r dyluniad gael ei sefydlu; defnyddio cyngor cyn ymgeisio i egluro gofynion.	Cyflwyno gwybodaeth ecolegol sy'n gymesur â'r cynnig. Defnyddio rhestr wirio Atodiad C cyn cyflwyno. Cynnwys Datganiad SGG.	Cyflawni amodau; cyflawni mesurau ecolegol cymeradwy, cynllun rheoli a monitro.
Tirfeddiannwr / Deiliad tŷ	Deall y goblygiadau ar gyfer rhywogaethau goresgynnol ar eich tir. Gwirio a oes angen arolygon cyn unrhyw waith ar y safle neu glirio llystyfiant.	Dilyn Pennod 6–8 i weld beth i'w gyflwyno ar gyfer eich math o gais. Cynnwys cynllun safle gyda nodiadau a Datganiad SGG.	Cydymffurfio ag amodau ecolegol. Cynnal nodweddion fel y'u cymeradwywyd.
Ymgynghorydd Ecolegol	Cynnal arolygon ar yr adegau tymhorol gorau posibl. Darparu cyngor rhagarweiniol ar gyfyngiadau a NBB (Budd Net i Fioamrywiaeth). Ymgysylltu â'r tîm dylunio yn gynnar.	Paratoi adroddiadau hyd at y safon ym Mhennod 9. Dangos tystiolaeth o NBB gan ddefnyddio fframwaith DECCA.	Goruchwyllo gwaith ecolegol lle bo hynny'n rhan o'r amodau. Cefnogi cyflawni amodau a monitro canlyniadau.
Swyddog Cynllunio	Defnyddiwch y Canllawiau Cynllunio Atodol hyn i lywio trafodaethau cyn ymgeisio a gosod disgwyliadau.	Cymhwyso'r Canllawiau Cynllunio Atodol hyn fel ystyriaeth berthnasol yn erbyn NE2 a pholisïau cysylltiedig. Cyfeiriwch at restr wirio Atodiad C.	Monitro a gorfodi cydymffurfiaeth ag amodau ecolegol a chynlluniau rheoli.
Cymuned / Rhanddeiliaid	Defnyddiwch Benodau 4–5 i ddeall beth sy'n cael ei warchod yn yr ardal o amgylch datblygiad arfaethedig.	Defnyddiwch Benodau 6–8 i ddeall pa fesurau y dylid eu gwneud yn ofynnol a sut i fframio ymatebion i'r ymgynghoriad.	Defnyddiwch Bennod 6 a'r CCA SGG i ddeall ymrwymïadau rheoli hirdymor.

2.2. Anogir ymgeiswyr i ddefnyddio'r CCA hyn o gamau cynharaf y datblygu, gan gynnwys yn ystod chwiliadau safle lleol a thrafodaethau cychwynnol cyn ymgeisio. Croesewir

ymgysylltu'n gynnar â'r awdurdod lleol, gan gynnwys trwy'r [gwasanaeth cynghori cyn ymgeisio](#) lle bo'n berthnasol.

- 2.3. Dylai ymgeiswyr sicrhau bod eu cynigion yn cyd-fynd â'r gofynion deddfwriaethol a pholisi cyfredol. Dylent hefyd edrych ar [wefan y cyngor](#) i gael y cyngor a'r canllawiau cynllunio diweddaraf ar faterion sy'n dod i'r amlwg.

3. Pam mae Bioamrywiaeth yn Bwysig

- Mae bioamrywiaeth - yr amrywiaeth o fywyd ar y Ddaear, o ficro-organebau pridd i goetir derw a systemau afonydd - yn sail i bopeth sy'n gwneud Sir Gaerfyrddin yn lle unigryw a gwerthfawr i fyw. Mae'n sylfaen i gymunedau gwydn, iach ac economïau cynaliadwy.
- Mae ein hamgylchedd yn darparu gwasanaethau ecosystem sy'n cefnogi cymunedau Sir Gaerfyrddin ac ni all dewisiadau eraill a ddyfeisiwyd eu hail-greu. Mae'r rhain yn cynnwys dŵr glân, rheoli llifogydd naturiol, storio carbon, cynhyrchu bwyd a pheillio, a manteision iechyd a llesiant. Mae cynefinoedd sy'n gyforiog o ran natur ac sydd wedi'u cysylltu'n dda hefyd yn cryfhau gwydnwch hinsawdd trwy ganiatáu i rywogaethau ac ecosystemau addasu i amodau sy'n newid.

Amgylchedd Naturiol Sir Gaerfyrddin

- Sir Gaerfyrddin yw un o'r siroedd mwyaf cyfoethog ei hecoleg yng Nghymru. Mae'n cynnwys wyth Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA), tair Ardal Gwarchodaeth Arbennig (SPA), 82 o Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), a channoedd o Safleoedd o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur (SINCs). Mae ei thirweddau amrywiol — o orlifdir Dyffryn Tywi ac arfordir Bae Caerfyrddin i ucheldiroedd Mynyddoedd Cambria a choetiroedd derw hynafol y de — yn cefnogi rhywogaethau a chynefinoedd sydd o bwysigrwydd rhyngwladol.
- Mae adroddiad Cyflwr Natur Sir Gaerfyrddin (2024) yn datgelu fod llawer o rywogaethau a chynefinoedd o dan bwysau difrifol, fel sy'n wir ledled Cymru. Mae dros chwarter yr holl rywogaethau a aseswyd yn genedlaethol mewn perygl o gael eu colli'n lleol. Mae adar tir fferm, pryfed peillio, pysgod dŵr croyw a llawer o blanhigion glaswelltir wedi dirywio'n sydyn. Y prif achosion yw colli cynefinoedd a chynefinoedd yn chwalu, dwysáu amaethyddol, rhywogaethau goresgynnol, a dirywiad mewn ansawdd dŵr.
- Mae Cynllun Adfer Natur Sir Gaerfyrddin, a gynhyrchwyd gan Bartneriaeth Natur Sir Gaerfyrddin, yn nodi gweledigaeth ar gyfer adfer bioamrywiaeth, gan gynnwys diogelu cynefinoedd a rhywogaethau Adran 7, gwella cysylltedd ecolegol a mynd i'r afael â phwysau allweddol.

Rôl Cynllunio mewn Adfer Natur

- Datblygu yw un o'r rhesymau mwyaf uniongyrchol dros golli cynefinoedd. Fodd bynnag, y system gynllunio yw un o'r dulliau mwyaf pwerus sydd ar gael ar gyfer adfer natur. Mae pob cais cynllunio yn gyfle i ddarparu Budd Net i Fioamrywiaeth (NBB) - os yw ecoleg yn rhan o'r broses ddylunio o'r dechrau yn hytrach na meddwl am hynny drachefn.

- 3.7. Pan gaiff ei wneud yn rhagweithiol, gall datblygu adfer cynefinoedd diraddiedig, creu gwerth ecolegol newydd a gwella cysylltedd ar raddfa tirwedd. Mae'r broses gynllunio yn ganolog i sicrhau bod y cyfleoedd hyn yn cael eu gwirfoddoli.

4. Polisi a Fframwaith Statudol

4.1. Mae'r bennod hon yn crynhoi'r darpariaethau statudol a pholisi allweddol sy'n sail i reoli datblygu a bioamrywiaeth. Darperir rhestr anghyflawn gyda detholiadau [Atodiad A](#).

Dyletswyddau Statudol

4.2. Mae Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau cyhoeddus i *"geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth gyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â Chymru ac wrth wneud hynny hyrwyddo cydnerthedd ecosystemau."* Mae Adran 7 o'r un Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi rhestr o gynefinoedd a rhywogaethau sydd o bwysigrwydd mawr, a rhaid i bob corff cyhoeddus gymryd pob cam rhesymol i'w cynnal a'u gwella. Mae'r rhestr² Adran 7 hon yn ystyriaeth berthnasol ym mhob penderfyniad cynllunio.

4.3. Mae Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 (fel y'u diwygiwyd)³ yn sefydlu'r gofyniad ar gyfer Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC) fel y'i cynhelir gan yr awdurdod lleol, fel awdurdod cymwys, ac yn darparu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer diogelu Rhywogaethau a Warchodir gan Ewrop (EPS) a'r Rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol.⁴

Gofynion Cenedlaethol

4.4. Mae Polisi Cynllunio Cymru⁵ yn sefydlu fframwaith polisi cynllunio cenedlaethol ar gyfer yr amgylchedd naturiol. Mae Tabl 2 yn crynhoi'r gofynion sydd fwyaf perthnasol yn uniongyrchol.

Tabl 2: Prif Ofynion Polisi Cynllunio Cymru ar gyfer Bioamrywiaeth

Darpariaeth	Gofyniad Craidd
Adran 6.4.16 — Budd net i bob datblygiad	Rhaid i bob datblygiad gyflawni budd net i fioamrywiaeth a gwydnwch ecosystem o gymharu â'r cyflwr gwreiddiol, yn gymesur â graddfa. Hyd yn oed lle bo gwerth bioamrywiaeth yn cael ei gynnal, mae angen proses ragweithiol i sicrhau gwelliant.
Adran 6.4.11 — Dull cam wrth gam (<i>step-wise</i>)	Rhaid osgoi effeithiau andwyol yn gyntaf, yna eu lleihau, eu lliniaru, ac, yn niffyg dim arall, gwneud iawn amdanynt. Mae'r drefn yn orfodol.
Adran 6.4.12 — Gwrthod oherwydd diffyg gwelliant	Lle nad yw gwella bioamrywiaeth yn gymesur â graddfa yn cael ei gynnig, rhoddir pwys sylweddol i'w absenoldeb. Mae'n bosibl y bydd yn rhaid gwrthod.
Adran 6.2.12 — Datganiad GI ⁶	Dylid cyflwyno Datganiad SGG gyda'r holl geisiadau cynllunio, sy'n gymesur â graddfa a natur y datblygiad.

² <https://www.gov.wales/biodiversity-and-resilience-of-ecosystems-duty-section-7-guidance-for-public-authorities>

³ Fe'u gelwir o hyn ymlaen yn 'Rheoliadau Cynefinoedd'.

⁴ Mae gwarchodaeth EPS yn berthnasol i rywogaethau unigol a'u mannau bridio neu orffwys lle bynnag y maent, tra bod Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig, a safleoedd Ramsar yn ddynodiadau daearyddol lle gofynnir am asesiad o'r effeithiau ar gyfanrwydd safle trwy'r broses Asesiad Rheoli Cynefinoedd. Mae'r rhain yn gyfundrefnau ar wahân a gall y ddau fod yn berthnasol i gynnig un datblygiad.

⁵ Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12). Llywodraeth Cymru, 2024.

⁶ yn gyfystyr â "datganiad SGG".

Darpariaeth	Gofyniad Craidd
Adran 6.4.15 — Cynefinoedd na all unrhyw beth gymryd eu lle	Datblygiadau mewn amgylchiadau eithriadol yn unig.
Adran 6.4.35 — Rhywogaethau a warchodir	Mae presenoldeb rhywogaethau a warchodir neu gynefin Adran 7 yn ystyriaeth berthnasol. Mae'n rhaid cwblhau arolygon cyn i ganiatâd gael ei roi; nid yw amodau arolwg ar ôl rhoi caniatâd yn dderbyniol.
Adran 6.4.42 — Coed, coetiroedd a gwrychoedd	Dim ond lle y byddai'n cyflawni buddion cyhoeddus sylweddol ac amlwg y caniateir gwaredu coed, coetiroedd a gwrychoedd yn barhaol.

Polisi Cynllunio Lleol

4.5. Mae Tabl 3 yn crynhoi'r polisiau CDLI sydd fwyaf perthnasol i'r CCA hyn.

Tabl 3: Polisiau CDLI Perthnasol (gweler Atodiad A am y geiriad llawn).

Polisi	Pwnc	Gofyniad Craidd
SP14	Cynnal a Gwella'r Amgylchedd Naturiol	Rhaid i ddatblygiad ddiogelu a gwella gwydnwch ecosystemau a rhwydweithiau ecolegol gwydn. Ni chaniateir datblygiad nad yw'n arwain at wella bioamrywiaeth.
NE1	Dynodiadau Rhanbarthol a Lleol (Gwarchodfa Natur Leol, Safleoedd o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur, mawndir, RIGS)	Dim ond lle ymdrinnir â'r holl effeithiau trwy ymagwedd cam wrth gam y caniateir effeithiau andwyol; neu lle bo mesurau digolledu digonol ar waith; neu lle bo amgylchiadau eithriadol yn gorbwyso buddiannau cadwraeth.
NE2	Bioamrywiaeth	Rhaid i'r datblygiad ddarparu NBB.
NE3	Coridorau, Rhwydweithiau a Nodweddion Unigryw	Rhaid i'r datblygiad gynnal a gwella coridorau a rhwydweithiau ecolegol. Caniateir effeithiau andwyol yn amodol ar ymagwedd cam wrth gam, amgylchiadau digolledu neu amgylchiadau eithriadol.
NE4	Datblygiad o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr	Rhaid i gynigion o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr gyfrannu at Amcanion Cadwraeth ACA Caeau'r Mynydd Mawr a lliniaru colli cynefin a allai gynnal glöyn byw Britheg y Gors.
PSD1	Atebion Dylunio Effeithiol: Egwyddorion Creu Lleodedd	Gwneud y mwyaf o gadw, diogelu ac integreiddio elfennau tirwedd ac ecolegol presennol fel asedau SGG. Rheoli a dileu rhywogaethau goresgynnol lle bo'n berthnasol.
PSD3	Rhwydwaith Seilwaith Gwyrdd a Glas	Blaenoriaethu asedau SGG presennol; mwyhau manteision SGG aml-swyddogaethol gan gynnwys darpariaethau rheoli tymor hir.
PSD4	Coed, Coetiroedd a Gwrychoedd	Ceisio'u cadw cymaint â phosibl; lleihau effeithiau; gwneud iawn am golled nad oes modd ei osgoi; darparu digon o le gwreiddio; cyflawni plannu ychwanegol.
SP16	Newid yn yr Hinsawdd	Cyfrannu tuag at ddiogelu a gwella asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas a rhwydweithiau ecolegol cydnerth fel dalfeydd carbon.

Polisi	Pwnc	Gofyniad Craidd
CCH4	Ansawdd Dŵr a Diogelu Adnoddau Dŵr	Dim effaith andwyol ar adnoddau dŵr nac ansawdd dŵr. Rhaid dangos niwtraliaeth maetholion lle bo angen.
CCH7	Newid yn yr Hinsawdd – Fforestydd, Coetiroedd a Phlannu Coed	Cymorth i greu coetir, coedwigoedd, gwregysau coed a choridoriau newydd, neu wella ar rai presennol, gan gyrraedd targedau datgarboneiddio ac aml wasanaethau ecosystem.

5. Dynodiadau a Rhywogaethau a Warchodir

- 5.1. Mae'r bennod hon yn nodi safleoedd dynodedig a rhywogaethau a warchodir sy'n berthnasol i geisiadau cynllunio yn Sir Gaerfyrddin, fel y'u crynhoir yn Nhabl 4 a 5.

Safleoedd Dynodedig

Dynodiadau Rhyngwladol

- 5.2. Mae Sir Gaerfyrddin yn cynnwys wyth ACA, tri AGA, ac un safle Ramsar. Mae'r rhain yn ffurfio'r Rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol ac i'r rhain rhoddir y pwys mwyaf o ran gwarchodaeth statudol. Gallwch ganfod rhestr o'r safleoedd rhyngwladol a'r nodweddion cymhwyso yn [Atodiad B](#).
- 5.3. Rhaid i unrhyw ddatblygiad a allai gael effaith sylweddol debygol ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol, naill ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad â chynlluniau neu brosiectau eraill, boed yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol trwy ansawdd aer, hydroleg, ansawdd dŵr, tarfu neu lwybrau⁷eraill, fod yn destun Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd. Bydd yr awdurdod lleol yn cynnal Prawf yr Effaith Arwyddocaol Debygol (TLSE) a, lle bo angen, yn cynnal Asesiad Priodol.
- 5.4. Dylai ymgeiswyr sy'n cynnig datblygiad a allai effeithio ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol ofyn am gyngor cyn ymgeisio gan yr awdurdod lleol a CNC cyn gynted ag y bydd cyfle. Lle na ellir osgoi effaith arwyddocaol debygol, rhaid cyflwyno Adroddiad i Lywio'r Asesiad Priodol (RIAA) gyda'r cais cynllunio.

ACA Caeau'r Mynydd Mawr

CO5.1

Mae cynigion o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr yn ddarostyngedig i Bolisi Cynllun Datblygu Lleol NE4. Efallai y bydd angen cyfraniadau datblygwyr i brosiect Caeau'r Mynydd Mawr i liniaru'r effeithiau ar metaboblogaeth glöyn byw Britheg y Gors a'r cynefin sy'n ei gefnogi. Cyfeiriwch at *CCA Caeau'r Mynydd Mawr*.

Dynodiadau Cenedlaethol

- 5.5. Mae Sir Gaerfyrddin yn cynnwys 82 o Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a phum Gwarchodfa Natur Genedlaethol. Caiff Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig eu dynodi o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'u diwygiwyd). Rhaid i'r awdurdod lleol hysbysu CNC o unrhyw gais a allai effeithio ar Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a rhaid iddo ystyried cyngor CNC cyn dod i benderfyniad. Mae angen awdurdodiad penodol gan CNC ar gyfer gweithrediadau a allai niweidio eu nodweddion.

⁷Gweler Tabl 15. Neu mewn cyfuniad â chynlluniau a rhaglenni eraill.

Dynodiadau Lleol

- 5.6. Mae gan Sir Gaerfyrddin saith Gwarchodfa Natur Leol, ger ardaloedd trefol yn bennaf, sydd wedi'u dynodi o dan Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949. Mae NE1 yn berthnasol i'r holl Warchodfeydd Natur Lleol.
- 5.7. Mae safleoedd SINC yn anstatudol ac wedi'u dynodi yn seiliedig ar feini prawf gwyddonol gwrthrychol fel y'u manylir yn y CCA SINC. Rhaid i gynigion sy'n effeithio ar SINCs gael eu cefnogi gan wybodaeth arolwg ecolegol priodol.

Tabl 4: Crynodeb o Safleoedd Dynodedig yn Sir Gaerfyrddin (ac eithrio Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog). Nodyn am y potensial i gynigion (o dan lwybrau effaith penodol) effeithio ar safleoedd dynodedig y tu allan i'r sir (nad ydynt wedi'u rhestru yma).

Dynodiad	Nifer yn Sir Gaerfyrddin	Deddfwriaeth / Polisi
Gwarchodfa Natur Leol	7	Deddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949; NE1
Gwarchodfa Natur Genedlaethol	5	Deddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949; NE1
Safle Ramsar	1	Confensiwn ar Wlyptiroedd o Bwysigrwydd Rhyngwladol; NE1, NE2
Safleoedd Daearegol / Geomorffolegol o Bwysigrwydd Rhanbarthol (RIGS)	50	PCC; NE1
Ardaloedd Gwarchodedig Dyfroedd Pysgod Cregyn (SWPA)	5	Rheoliadau'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr 2017; NE1; CCH4; INF4
Safle o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	Amrywiol	PCC; NE1; Cynllun Adfer Natur Lleol
Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA)	82	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd); NE1
Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA)	8	Rheoliadau Cynefinoedd; NE1, NE2, NE4
Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA)	3	Rheoliadau Cynefinoedd; NE1, NE2

Blaenoriaeth Cynefinoedd a Rhywogaethau

- 5.8. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi rhestr o rywogaethau a chynefinoedd sydd o bwysigrwydd mawr o dan Adran 7 *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016*. Mae'n rhaid i'r holl gyrff cyhoeddus gymryd pob cam rhesymol i gynnal a gwella'r cynefinoedd a'r

rhywogaethau hyn. Mae eu presenoldeb yn ystyriaeth berthnasol; bydd y datblygiad sy'n effeithio arnynt yn cael ei asesu yn erbyn NE2 a NE3.

- 5.9. Mae'r prif gynefinoedd blaenoriaeth yn Sir Gaerfyrddin yn cynnwys coetir llydanddail lled-naturiol, coetir colddail cymysg iseldir, glaswellt rhostir porffor a phorfa brwyn, gorgors, rhostiroedd ucheldir, glaswelltir niwtral sy'n gyforiog o rywogaethau, afonydd a nentydd, ffeniau a chorsleoedd, cynefinoedd arfordirol, a pherllannau traddodiadol.
- 5.10. Mae'r rhestr lawn Adran 7, sy'n cynnwys yr holl gynefinoedd a rhywogaethau blaenoriaeth, ar gael [ar-lein](#).

Rhywogaethau a Warchodir

- 5.11. Mae presenoldeb rhywogaeth warchodedig yn ystyriaeth berthnasol wrth gynllunio⁸. O'r herwydd, wrth roi caniatâd cynllunio ni ellir ei gwneud yn amod bod yn rhaid cynnal arolwg ar ôl i ganiatâd gael ei roi.
- 5.12. Nid yw caniatâd cynllunio yn dileu'r angen am drwydded ddatblygu CNC ar gyfer gwaith sy'n effeithio ar rywogaethau a warchodir. Rhaid cael caniatâd yn annibynnol.

Ystlumod

- 5.13. Mae pob rhywogaeth o ystlumod yn cael ei dosbarthu fel EPS o dan y Rheoliadau Cynefinoedd (yn rhinwedd Atodlen 2) ac maent hefyd wedi'u gwarchod o dan *Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd)*, ac mae o leiaf 10 ohonynt yn cael eu cofnodi'n rheolaidd yn Sir Gaerfyrddin.
- 5.14. Mae'n drosedd i ddal, anafu neu ladd ystlum yn fwriadol; i ddifrodi neu ddinistrio clwydfan ystlumod yn fwriadol; neu i rwystro mynediad i glwydfan. Mae clwydfan wedi'i gwarchod p'un ai yw ystlumod yn bresennol ar y pryd ai peidio.
- 5.15. Gall ystlumod fod yn bresennol mewn unrhyw adeilad, coeden, pont neu strwythur tanddaearol. Dylai pob arolwg ystlumod ddilyn y [Canllawiau Arfer Da BCT](#) diweddaraf a chael ei gynnal gan ecolegydd trwyddedig. Ni dderbynnir adroddiadau sydd wedi dyddio.

Ffelt To

CO5.2

Ystyrir bod ffelt to bitwmen math 1F yn ddiogel i ystlumod pan gaiff ei ddefnyddio mewn adeiladau lle mae clwydfannau⁹. Lle bo ystlumod yn bresennol ni ddylid nodi mewn manylebau bilenni toi anadladwy nad ydynt wedi'u gorchuddio â bitwmen, gan y gall y ffibrau achosi i'r ystlumod fynd yn sownd a chael eu hanafu. Rhaid rhoi sylw i hyn ym manyleb unrhyw waith ar doeon adeiladau a ddefnyddir gan ystlumod.

⁸ Mae Nodyn Cyngor Technegol 5, paragraff 6.2.2, yn nodi'r canlynol: "Mae'n hanfodol fod presenoldeb neu fel arall rhywogaethau a warchodir, ac i ba raddau bydd y datblygiad arfaethedig yn effeithio arnynt, yn cael ei sefydlu cyn bod caniatâd cynllunio yn cael ei roi ... Mae'n cael ei ystyried yn arfer gorau bod arolwg o'r fath yn cael ei gynnal cyn cyflwyno cais cynllunio."

⁹ [Pilenni toi - Pethau i'w hystyried wrth gynllunio gwaith. Yr Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod.](#)

Adar

- 5.16. Mae'r holl adar gwylltion, eu nythod a'u hwyau wedi'u diogelu o dan Adran 1 *Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd)* tra byddant yn nythu. Ni ddylai gwaith a wneir yn nhymor nythu'r adar (Chwefror i Awst/Medi yn fras) effeithio ar nythod sy'n cael eu defnyddio. Yn ystod y tymor nythu, rhaid i absenoldeb nythod o'r fath gael ei gadarnhau gan ecolegydd cymwys priodol cyn i'r gwaith clirio ddechrau.
- 5.17. Mae gwenoliaid y bondo a gwenoliaid duon yn rhywogaethau Adran 7 yng Nghymru. Maent wedi dirywio'n sydyn, ac mae colli safleoedd nythu yn ffactor sy'n cyfrannu'n helaeth at hynny. Mae dirywiad nodedig wedi bod o ran gwenoliaid hefyd. Dylai cynigion sy'n effeithio ar yr adeiladau a ddefnyddir gan y rhywogaethau hyn ddangos bod cyfleoedd nythu yn cael eu cadw neu eu gwella.
- 5.18. Mae gan rywogaethau Atodlen 1 warchodaeth statudol ychwanegol; mae tarfu ar nyth neu nyth sy'n cael ei defnyddio hefyd yn drosedd.

Rhwydi adar

CO5.3

Anogir pobl i beidio â defnyddio rhwydi adar i atal adar rhag nythu¹⁰ ac nid yw'n adlewyrchu'r canllawiau arfer gorau presennol. Gall defnyddio rhwydi arwain at adar yn mynd yn sownd, yn cael niwed neu'n marw, ac mae'r defnydd ohonynt yn destun pryder. Dylai datblygwyr fabwysiadu dull rhagweithiol o gynllunio a rhaglennu prosiectau er mwyn osgoi'r angen am rwydo adar, gan gynnwys gwneud gwaith y tu allan i'r tymor nythu lle bo hynny'n bosibl, cadw nodweddion nythu a chynnwys cyfleoedd nythu eraill addas o fewn cynigion datblygu.

Rhywogaethau Gwarchodedig Eraill

- 5.19. Mae Tabl 5 yn crynhoi'r rhywogaethau gwarchodedig a geir fel arfer mewn ceisiadau cynllunio.

Tabl 5: Rhywogaethau Gwarchodedig sy'n Berthnasol i Gynllunio yn Sir Gaerfyrddin

Grŵp / Rhywogaeth	Gwarchodaeth	Prif Oblygiadau Cynllunio
Mochyn Daear	Deddf Gwarchod Moch Daear 1992	Moch daear a brochfeydd wedi'u diogelu rhag ymyrraeth fwriadol neu ddifrifol. Angen arolwg moch daear lle gall brochfeydd gael eu heffeithio.
Llysywen Ewropeaidd	Rheoliadau Llyswennod (Cymru a Lloegr) 2009	Yn berthnasol i unrhyw waith a allai rwystro cwrs dŵr.
Rhywogaethau a Warchodir gan Ewrop: Ystlum, Dyfrgi, Pathew, Llamhidydd yr Harbwr	Rheoliadau Cynefinoedd	Angen arolygon cyn ymgeisio. Angen trwydded ddatblygu CNC ar gyfer gwaith. Rhaid i awdurdodau lleol ystyried profion rhanddirymiad Erthygl 16.

¹⁰ [Defnyddio rhwydi ar goed a gwrychoedd yn ystod gwaith adeiladu](#). Llywodraeth Cymru. Llythyr Prif Swyddog Cynllunio. 6 Mehefin 2019.

Grŵp / Rhywogaeth	Gwarchodaeth	Prif Oblygiadau Cynllunio
Adar sy'n nythu (pob rhywogaeth)	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, Adran 1	Nythod, wyau ac adar wedi'u gwarchod wrth nythu. Cyn clirio o fewn y tymor nythu, rhaid i ecolegydd gadarnhau absenoldeb.
Adar Atodlen 1 (Tylluan Wen, Hebog Tramor, Barcud Coch, Telor Cetti ac eraill)	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Mae tarfu ar neu ger nyth sy'n cynnwys wyau neu gywion bach yn drosedd ychwanegol.
Anifeiliaid Atodlen 5 (gan gynnwys Dyfrgi, Llygoden y Dŵr, Madfall Ddŵr Gribog, pob ymlusgiad brodorol, Britheg y Gors)	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Gwarchodaeth rhag lladd, anafu, cymryd a tharfu ar y lloches. Efallai y bydd angen arolygon wedi'u targedu a thrwydded CNC.
Planhigion Atodlen 8	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Mae hefyd yn drosedd pigo, dadwreiddio neu ddinistrio'r planhigion hyn.
Rhywogaethau Goresgynol	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Gwaharddwyd rhag lledaenu neu dyfu yn y gwyllt. Angen cynllun rheoli rhywogaethau goresgynol lle bônt yn bresennol ar y safle.
Rhywogaethau Atodlen 7	Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 / PPW12	Ystyriaeth berthnasol. NE2 ac NE3. Canllawiau yn Nodyn Cyngor Technegol 5 (Penodau 5.5 a 6.5).
Mamaliaid Gwyllt	Deddf (Gwarchod) Mamaliaid Gwyllt 1996	Eu gwarchod rhag dioddef yn ddiangen. Yn berthnasol i ddatganiadau dull clirio.

5.20. Nid yw'r crynodebau uchod yn gynhwysfawr, ac atgoffir ymgeiswyr bod darpariaethau llawn Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd), y Rheoliadau Cynefinoedd, a deddfwriaeth bywyd gwyllt arall yn berthnasol. Mae'n rhaid cydymffurfio â deddfwriaeth bywyd gwyllt boed cyfyngiad wedi'i nodi'n benodol o fewn y Canllawiau Cynllunio Atodol hyn ai peidio.

Atodlen 6 – Dulliau Gwaharddedig

CO5.4

Mae Atodlen 6 Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 yn gwahardd defnyddio dulliau penodol ar gyfer lladd neu gymryd anifeiliaid gwyllt. Mae'r cyfyngiadau hyn yn berthnasol beth bynnag yw eu statws rhywogaeth ac maent yn berthnasol i glirio safleoedd, rheoli plâu a methodoleg adeiladu. Rhaid i gynigion ddangos bod y dulliau a ddefnyddir wrth baratoi safle ac adeiladu ar safle yn cydymffurfio ag Atodlen 6, fel arfer trwy ddatganiad dull ecolegol lle bo hynny'n berthnasol.

Nodweddion Naturiol Eraill a Warchodir

Coed a Gwrychoedd

- 5.21. Mae Gorchmynion Cadw Coed yn gwarchod coed sydd â gwerth o ran amwynder. Er nad ydynt yn ddeddfwriaeth o ran bioamrywiaeth, maent yn ffordd anuniongyrchol o ddiogelu cynefinoedd ar gyfer ystlumod, adar ac infertebratau.
- 5.22. Mae gwrychoedd yn gynefinoedd lled-naturiol pwysig sy'n cefnogi rhywogaethau gwarchodedig a blaenoriaeth, gan gynnwys ystlumod, pathewod, adar nythu, ymlusgiaid ac infertebratau, ac maent yn goridorau ecolegol allweddol sy'n cysylltu cynefinoedd tameidiog. Mae llawer yn gymwys fel "*gwrychoedd pwysig*" o dan Reoliadau Gwrychoedd 1997, sy'n atal eu gwaredu heb ganiatâd ymlaen llaw.
- 5.23. Rhaid i gynigion sy'n effeithio ar goed a/neu wrychoedd gydymffurfio â PDS4. Cyfeirir at *CCA Coed a Gwrychoedd*.

Cyrsiau Dŵr a Choridoriau Glannau Afon

- 5.24. Mae cyrsiau dŵr a choridoriau glannau afon ymhlith y nodweddion mwyaf pwysig yn ecolegol yn nhirwedd Sir Gaerfyrddin. Mae afonydd, nentydd, ffosydd, pyllau a'u glannau yn cynnal ystod eang o rywogaethau gwarchodedig a blaenoriaeth, gan gynnwys dyfrgwn, llygod y dŵr, madfallod dŵr cribog, adar sy'n bridio ac yn gaeafu, a ffawna amrywiol o infertebratau. Maent hefyd yn goridoriau ecolegol critigol, gan gysylltu clytiau o gynefinoedd ynysig ar draws tirwedd sy'n dameidiog fel arall. Mae eu gwarchod a'u gwella yn ystyriaeth berthnasol a rhaid rhoi sylw i hynny mewn arolygon ecolegol lle bynnag y maent yn bresennol ar safle neu'n agos i safle.
- 5.25. Rhaid i waith sy'n effeithio ar gyrsiau dŵr gydymffurfio â'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, gan gynnwys y gofyniad i atal dirywiad statws corff dŵr ac osgoi tanseilio cyflawni statws ecolegol da neu botensial ecolegol.

CCA Ansawdd Dŵr

CO5.5

Rhaid i gynigion ddangos cydymffurfiaeth â Pholisi CCH4, gan gynnwys diogelu ansawdd dŵr ac adnoddau dŵr, darparu clustogfeydd glannau afon priodol, a dim effaith andwyol ar safleoedd dynodedig sy'n sensitif i faetholion. Lle bo hynny'n briodol, bydd angen i ddatblygiadau ddangos niwtraliaeth maetholion. Cyfeiriwch at y *CCA Ansawdd Dŵr*.

Ardaloedd Gwarchodedig Dyfroedd Pysgod Cregyn

- 5.26. Mae rhannau o amgylcheddau arfordirol ac aberol Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys Cilfach Tywyn, wedi'u dynodi'n Ardaloedd Gwarchodedig Dyfroedd Pysgod Cregyn o dan Reoliadau WFD (Cymru a Lloegr) 2017. Mae'r dynodiadau hyn yn bodoli i warchod a gwella ansawdd dŵr mewn dyfroedd sy'n cynnal rhywogaethau pysgod cregyn sy'n bwysig yn economaidd.
- 5.27. Efallai y bydd angen i gynigion datblygu sydd â'r potensial i effeithio ar ddyfroedd pysgod cregyn dynodedig, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol trwy lwytho maetholion, gollyngiadau dŵr gwastraff, dŵr ffo neu gysylltedd hydrolegol, ddangos na fydd unrhyw effaith andwyol ar ansawdd dŵr pysgod cregyn.
- 5.28. Dylai ymgeiswyr ymgysylltu â'r awdurdod lleol yn gynnar os yw cynnig o fewn dalgylch dyfroedd pysgod cregyn neu'n draenio i ddalgylch o'r fath.

Canllawiau Cynllunio Atodol Cilfach Tywyn

CO5.6

Efallai y bydd angen i gynigion o fewn dalgylchoedd sy'n draenio i Gilfach Tywyn ddangos na fydd unrhyw effaith andwyol ar ansawdd dyfroedd pysgod cregyn, gan gynnwys drwy reoli maetholion neu fesurau gwella dŵr wyneb. Cyfeiriwch at *CCA Cilfach Tywyn*.

6. Cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth

Beth yw Budd Net i Fioamrywiaeth?

- 6.1. Mae Budd Net i Fioamrywiaeth yn golygu gwelliant cyffredinol, mesuradwy mewn bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau o ganlyniad uniongyrchol i ddatblygiad. Nid yw'r un peth ag osgoi difrod, gwneud iawn am golled, neu gadw'r *status quo*. Mae Budd Net i Fioamrywiaeth yn mynnu bod y datblygiad yn gadael yr amgylchedd naturiol mewn cyflwr sydd wir yn well nag yr oedd o'r blaen. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol i bob cais cynllunio, beth bynnag ei faint neu ei fath.
- 6.2. Mae SP14 yn nodi na chaniateir datblygiad nad yw'n arwain at wella bioamrywiaeth. Mae NE2 yn ei gwneud yn ofynnol i bob datblygiad ddarparu Budd Net i Fioamrywiaeth. Mae Polisi Cynllunio Cymru¹¹ yr un mor uniongyrchol: lle nad oes gwelliant sy'n gymesur â graddfa a natur y datblygiad yn cael ei gynnig, rhoddir pwys sylweddol i absenoldeb hynny, a bydd yn rhaid ei wrthod fel arfer. Atgyfnerthir y safbwynt hwn gan y Prif Swyddog Cynllunio¹²:

Prif Swyddog Cynllunio

"Lle na chynigir gwella bioamrywiaeth fel rhan o gais, rhoddir pwysau sylweddol i'w absenoldeb, ac oni bai bod ystyriaethau perthnasol arwyddocaol eraill yn nodi fel arall bydd angen gwrthod caniatâd."

Beth yw Gwydnwch Ecosystem?

- 6.3. Gwydnwch ecosystem yw gallu systemau ecolegol i ymdopi â tharfu, addasu i newid a pharhau i weithredu. Gall ecosystem wydn adfer yn dilyn digwyddiadau fel sychder, llifogydd, storm neu glefyd; ni all un ddiraddiedig neu dameidiog wneud hynny. Nid un nodwedd fesuradwy yw gwydnwch - mae'n deillio o gyflwr sylfaenol y cynefinoedd a'r rhywogaethau sy'n ffurfio'r ecosystem.
- 6.4. Mae deall y berthynas rhwng yr hyn y gallwn ei fesur a'r hyn yr ydym yn ceisio ei gyflawni yn y pen draw yn hanfodol i gyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth. Mae fframwaith Llywodraeth Cymru, a nodir yn Nhabl 6 isod, yn esbonio hyn drwy dair haen:

¹¹ Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12). Llywodraeth Cymru, 2024. Adran 6.4.12.

¹² [Sicrhau Gwelliannau Bioamrywiaeth](#). Llywodraeth Cymru. Llythyr Prif Swyddog Cynllunio. 23 Hydref 2019.

Tabl 6: Gwydnwch Ecosystemau - y berthynas rhwng yr hyn y gallwn ei fesur a'r hyn yr ydym yn ceisio ei gyflawni

Amrywiaeth Cwmpas Cyflwr Cysylltedd	Priodoleddau Ecosystem (mesuradwy) Y rhain yw sylfaen gwytnwch ecosystem. Gellir eu mesur yn uniongyrchol ar safle datblygu a deallir cyfraniad pob un at wytnwch. Maent yn ffurfio sail fframwaith DECCA (gweler Adran 5.3).
▼ mae gwelliannau mewn Amrywiaeth, Cwmpas, Cyflwr a Chysylltedd yn adeiladu tuag at y gallu i ▼	
Addasu Adfer Gwrthsefyll	Nodweddion sy'n dod i'r amlwg (nad ydynt yn hawdd eu mesur) Pan fydd priodoleddau ecosystemau wedi gwella'n ddigonol, mae cynefinoedd yn dechrau dangos y gallu i addasu (ad-drefnu), adfer (taro nôl yn dilyn tarfu) a gwrthsefyll (ymdopi â straen heb newid yn sylfaenol). Mae'r nodweddion hyn yn deillio o effaith gyfunol y priodoleddau uchod.
▼ nodweddion sy'n dod i'r amlwg yn cyfuno i greu ▼	
Ecosystem Gwydnwch	Nod eithaf (nid yn fesuradwy yn uniongyrchol) Gwydnwch ecosystem yw gallu systemau ecolegol i ymdopi â tharfu a pharhau i weithredu. Ni ellir ei fesur yn uniongyrchol; canlyniad y nodweddion yn yr haenau uchod ydyw. Trwy wella'r priodoleddau mesuradwy, rydym yn cynyddu gallu'r ecosystem i fod yn wydn.

6.5. Mae gan y berthynas hon oblygiadau ymarferol uniongyrchol ar gyfer datblygiad: ni ellir dylunio gwydnwch ecosystemau yn uniongyrchol, ond gellir ei gynyddu'n systematig trwy wella'r priodoleddau mesuradwy ar waelod y pyramid. Dyma pam mai fframwaith DECCA yw'r offeryn angenrheidiol ar gyfer asesu a chyflwyno tystiolaeth ar gyfer Budd Net i Fioamrywiaeth. Gwella priodoleddau DECCA yw sut mae datblygiad yn cyfrannu at wydnwch ecosystemau yn ymarferol.

6.6. Yn Sir Gaerfyrddin mae hyn yn hynod bwysig. Mae ein mawndiroedd yn rheoli llif dŵr ac yn storio carbon; mae coridorau afonydd yn cynnal rhywogaethau ac yn gwella ansawdd dŵr, ac mae coetiroedd a gwrychoedd yn darparu cysylltedd ar draws tirwedd dameidiog. Mae'r swyddogaethau hyn yn sail i nwyddau cyhoeddus fel rheoli llifogydd, atafaelu carbon a chynhyrchiant amaethyddol, ac mae'r newid yn yr hinsawdd yn gwneud pob un o'r rhain yn fwyfwy perthnasol. Bydd datblygiad sydd wedi'i ddylunio'n feddylgar ac sy'n cyfrannu at welliannau gwirioneddol mewn priodoleddau ecosystem yn helpu i gryfhau gwydnwch ecosystemau ledled y sir.

Ni ddylai ymgeiswyr wneud gwaith clirio llystyfiant, dymchwel na pharatoi tir cyn cyflwyno cais cynllunio

CO6.2

Yn absenoldeb tystiolaeth arolwg gadarn i'r gwrthwyneb, tybir bod cynefinoedd a gliriwyd wedi bod mewn cyflwr ecolegol da, a bydd Budd Net i Fioamrywiaeth yn cael ei gyfrifo o'r gwaelodlin honno. Gall clirio cynefin sy'n cynnal rhywogaethau gwarchodedig hefyd fod yn drosedd o dan ddeddfwriaeth bywyd gwyllt. Mae'r gwaelodlin ecolegol yn ystyriaeth berthnasol; nid yw ymyrryd â hi cyn cyflwyno cais yn gwaredu'r rhwymedigaeth i roi sylw iddi.

Y dull cam wrth gam

- 6.7. Mae Polisi Cynllunio Cymru¹³ a'r Cynllun Datblygu Lleol¹⁴ yn ei gwneud yn ofynnol i ymgeiswyr ddilyn dull cam wrth gam ar gyfer effeithiau bioamrywiaeth. Mae'r drefn yn orfodol, nid yn gynghorol. Ni fydd ceisiadau sy'n digolledu yn syth, heb ddangos bod pob opsiwn i osgoi a lliniaru wir wedi cael ei gymryd, yn cael eu hystyried yn rhai sy'n cydymffurfio â pholisi Cynllun Datblygu Lleol.
- 6.8. Y camsyniad mwyaf cyffredin am y dull cam wrth gam yw mai digolledu yw'r gyrchfan olaf (h.y. bod cais yn dangos ei fod yn cydymffurfio trwy gyrraedd y cam digolledu). Mae hyn yn anghywir. Mae gwella yn rheidrwydd yn ystod pob cam, ac nid cam sy'n dilyn digolledu. Nid yw ymgeisydd sy'n cynnig digollediad yn unig am golli gwrych heb wneud dim pellach wedi cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth; maent ond wedi cyfnewid yr hyn a gollwyd.
- 6.9. Fel y dangosir yn Nhabl 7, mae'r rheidrwydd i wella yn rhedeg ochr yn ochr ac uwchlaw pob cam yn yr hierarchaeth. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r ymgeisydd ddangos:
- ei fod wir wedi ceisio osgoi effeithiau cyn dod i'r casgliad eu bod yn anochel;
 - ei fod wedi ceisio eu lleihau cymaint ag sy'n bosibl cyn dod i'r casgliad bod angen lliniaru effeithiau gweddilliol; ac
 - mai dim ond ar gyfer colledion na ellir eu hosgoi, eu lleihau neu eu lliniaru y gellir cynnig digolledu.
- 6.10. Mae'r baich o gyfiawnhau yn cynyddu ar bob cam i lawr yr hierarchaeth.
- 6.11. Mae safleoedd dynodedig statudol yn cael eu gwarchod ar y lefel uchaf o fewn y dull cam wrth gam, ac osgoi yw'r canlyniad ¹⁵diofyn a disgwyliedig; dim ond mewn amgylchiadau cwbl eithriadol y bydd cynigion sy'n arwain at niwed yn cael eu hystyried, lle dangosir yn glir nad oes dewisiadau eraill rhesymol a bod rhesymau hanfodol er budd cyhoeddus tra phwysig (IROPI), fel y darperir ar eu cyfer o dan Erthygl 6(4) o'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd, yn berthnasol.

¹³ Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12). Llywodraeth Cymru, 2024. Adran 6.4.11.

¹⁴NE1, NE2 a NE3

¹⁵Cyfeirir at [Atodiad 1, llythyr y Gweinidog Newid Hinsawdd, 11 Hydref 2023](#).

Tabl 7: Dull Cam wrth Gam a Gwelliant

Cam 1 OSGOI	Y sefyllfa ddiofyn. Cadw a diogelu pob cynefin o werth ecolegol trwy ddylunio cynllun ailadroddol. Gwahardd datblygiadau mewn cynefinoedd nad oes modd cymryd eu lle (coetir hynafol, glaswelltir sy'n gyforiog o rywogaethau, coed hynafol, mawndir). Lle na ellir cadw nodwedd (ac eithrio cynefinoedd nad oes modd cymryd eu lle), ystyriwch a ellid ailgynllunio neu adleoli'r datblygiad. Rhaid gwarchod nodweddion a gedwir rhag niwed yn ystod y gwaith adeiladu trwy barthau clustogi priodol a ffensys.	
▼		GWELLA
Cam 2 LLEIHAU	Lle bo rhywfaint o effaith wir yn anochel, lleihau ei chwmpas a'i difrifoldeb. Gosod datblygiadau'n ddigon pell yn ôl o nodweddion sensitif. Lleihau ôl troed ffurf adeiledig. Ystyried deunyddiau eraill, technegau adeiladu neu atebion peirianeg sy'n lleihau'r parth dylanwad. Gwneud gwaith fesul cam er mwyn osgoi cyfnodau sensitif (tymor nythu, gaeafgysgu ymlusgiaid, cyfnodau o ddŵr isel). Nid yw honni bod lleihau wedi digwydd yn ddigon, rhaid dangos hynny.	▶ Yn ystod pob cam o'r drefn, ceisio a chyflawni gwelliant sy'n mynd y tu hwnt i'r gwaelodlin. Nid cam olaf ar wahân yw gwelliant — mae'n rhwymedigaeth barhaus sy'n rhedeg ochr yn ochr â'r hierarchaeth gyfan. Ar gais sydd wedi'i gynllunio'n dda, mae mesurau gwella yn cael eu hintegreiddio i osgoi (cadw nodweddion mewn cyflwr gwell), lleihau (lleihau parthau effaith i greu clustogfeydd cynefinoedd), lliniaru (creu nodweddion rhywogaeth-benodol fel rhan o ddatganiadau dull) a digolledu (darparu cynefin o ansawdd gwell na'r un a gollwyd). Rhaid i bob datblygiad adael bioamrywiaeth mewn cyflwr sy'n fesuradwy well.
▼		
Cam 3 LLINIARU	Defnyddio mesurau wedi'u targedu i fynd i'r afael ag effeithiau gweddilliol na ellir eu hosgoi na'u lleihau. Mae hyn yn cynnwys: trawsleoli rhywogaethau yn dilyn arolygu a thrwyddedu priodol; dulliau gweithio sensitif (clirio â llaw, goruchwyliaeth ecolegol, parthau gwahardd adeiladu); rheoli cynefinoedd a gedwir yn ystod y gwaith adeiladu; datganiadau dull rhywogaeth-benodol (ymlusgiaid, pathewod, dyfrgwn); cydymffurfio â'r canllawiau goleuo.	
▼		
Cam 4 DIGOLLEDU	Fel dewis olaf yn unig, digolledu mewn modd cymesur ar gyfer colledion gweddilliol anochel o ran gwerth cynefin neu rywogaethau na ellir mynd i'r afael â nhw trwy liniaru. Mae digolledu ar y safle yn cael ei ffafrio'n gryf. Mae digolledu oddi ar y safle neu gyfraniadau ariannol yn fesurau eithriadol ac mae angen cyfiawnhad cadarn bod gwneud hynny ar y safle yn amhosibl yn ffisegol. Rhaid i ddigolledu gyflawni gwerth ecolegol sydd gyfwerth neu'n fwy na'r hyn a gollwyd; nid mater o gyfnewid ardal a gollwyd am un debyg.	

Mesur Budd Net i Fioamrywiaeth: Fframwaith DECCA

- 6.12. Mae'r dull cam wrth gam yn diffinio sut i ymdrin ag effeithiau. Ond mae cwestiwn pwysig heb ei ateb: sut ydyn ni'n gwybod a yw'r datblygiad wir wedi darparu budd net mewn gwirionedd? Sut mae gwelliant yn cael ei fesur? Yr ateb yw fframwaith DECCA, a nodwyd yn *Ymagwedd Llywodraeth Cymru at Fudd Net i Fioamrywiaeth a Fframwaith DECCA yn y System Cynllunio Daearyl Llywodraeth* (Papur Briffio CIEEM, Medi 2022). Mae NE3 a Pholisi Cynllunio Cymru¹⁶ ill dau yn cyfeirio at briodoleddau DECCA fel y sail ar gyfer asesu gwydnwch ecosystemau.
- 6.13. Mae DECCA yn nodi'r pum priodoledd ecosystem y gellir eu mesur ar safle datblygu ac y deallir eu cyfraniad at wydnwch ecosystemau (Tabl 8). Trwy asesu'r newid ym mhob priodoledd cyn ac ar ôl datblygu, mae'n bosibl dangos — yn wrthrychol ac yn gyson — a yw Budd Net i Fioamrywiaeth wedi'i gyflawni. Nid yw DECCA yn system sgorio sy'n cynhyrchu un rhif pasio / methu; mae'n fframwaith strwythuredig ar gyfer tystiolaethu gwelliant ansoddol a meintiol ar draws dimensiynau lluosog o werth ecolegol.

Tabl 8: Fframwaith DECCA

Priodoledd	Beth mae'n ei olygu	Sut mae'n edrych ar safle datblygu
D — Amrywiaeth (Diversity)	<i>Cynyddu'r ystod o gynefinoedd a rhywogaethau sy'n bresennol.</i>	Mae datblygiad sy'n creu dim ond un math o gynefin — er enghraifft, glaswelltir amwynder unfurf — yn sgorio'n wael am Amrywiaeth pa mor fawr bynnag ydyw. Mae Amrywiaeth Dda yn golygu creu brithwaith o gynefinoedd: ymylon coetir, glaswelltir blodau gwyllt, ymylon gwlyptir, prysgwydd. Ar gyfer rhywogaethau, mae'n golygu dewis rhywogaethau o blanhigion sy'n cynnal ystod eang o infertebratau, adar ac ystlumod yn hytrach na gwneud y mwyaf o orchudd gwyrdd.
E — Cwmpas (Extent)	<i>Cynyddu cyfanswm arwynebedd y cynefin, ac nid cyfnewid yr hyn a gollwyd yn unig.</i>	Nid yw datblygiad sy'n gwaredu 0.5 hectar o laswelltir ac yn creu 0.5 hectar o laswelltir yn rhywle arall wedi cynyddu Cwmpas; mae wedi ei gynnal. Mae angen cynnydd net mewn ardal sy'n gynefin i gael Budd Net i Fioamrywiaeth. Mae hyn yn berthnasol nid yn unig i'r safle datblygu ond i gyd-destun y dirwedd ehangach: gall ardal fach o blanhigion newydd ar lannau afon sy'n cysylltu dau ddarn o gynefin presennol gyfrannu mwy at Gwmpas mewn ystyr gweithredol nag ardal llawer mwy o gynefin ynysig.
C — Cyflwr (Condition)	<i>Gwella ansawdd a swyddogaeth ecolegol cynefinoedd.</i>	Mae cyfanrwydd ecolegol yn bwysig yn achos cyflwr, nid maint yn unig. Mae glaswelltir prin ei rywogaethau, mewn man cysgodol iawn sy'n cael ei reoli fel glaswelltir amwynder yn sgorio'n wael ar gyfer Cyflwr, beth bynnag maint yr ardal. Mae gwella Cyflwr yn golygu: cyflwyno systemau rheoli priodol (rheoli glaswelltir isel ei faetholion, cylchdroi coedlannau, rheoli glannau cyrsiau dŵr); gwaredu rhywogaethau goresgynnol;

¹⁶ Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12). Llywodraeth Cymru, 2024. Paragraff 6.4.5.

Priodoledd	Beth mae'n ei olygu	Sut mae'n edrych ar safle datblygu
		gwella strwythur y pridd, a sicrhau bod cynefinoedd yn gweithredu fel systemau ecolegol, ac nid arwynebau gwyrdd yn unig.
C — Cysylltedd (Connectivity)	<i>Gwella cysylltiadau ffisegol a swyddogaethol rhwng cynefinoedd o fewn safleoedd a'r tu hwnt i ffiniau safleoedd.</i>	Ni all clytiau o gynefinoedd ynysig gynnal poblogaethau dros amser. Mae cysylltedd yn golygu sicrhau bod cynefinoedd ar y safle datblygu yn gysylltiedig â'r rhwydwaith ecolegol ehangach — trwy wrychoedd a gedwir neu rai newydd, llinellau coed, coridorau cwrw dŵr, plannu mewn modd sy'n gyfeillgar i fywyd gwylt ar draws ffiniau'r safle, a lleoli nodweddion newydd yn ofalus i bontio bylchau presennol yn y rhwydwaith. Dyma'r priodoledd DECCA pwysicaf yn ofodol a'r un mwyaf tebygol o wahaniaethu datblygiad gwirioneddol fuddiol oddi wrth un sy'n cyflawni digollediad lleol yn unig.
A — Gallu i Addasu (Adaptability)	<i>Gwella gallu ecosystemau i addasu i newid — gan gynnwys newid yn yr hinsawdd, tarfu ac ymyriadau rheoli — gan barhau i weithredu a chefnogi bioamrywiaeth ar yr un pryd.</i>	Datblygiad sy'n cynnwys cymhlethdod strwythurol, heterogenedd cynefinoedd, a lle i brosesau naturiol weithredu dros amser. Mae hyn yn cynnwys creu strwythur cynefinoedd a microhinsoddau amrywiol, caniatáu adfywio naturiol, osgoi datrysiadau sydd wedi'u gor-gynllunio, a llunio cynefinoedd a all newid mewn ymateb i bwysau yn y dyfodol (e.e. gaeafau gwlypach, sychder, symudiad rhywogaethau). Mae'r gallu i addasu yn cael ei gryfhau lle mae rheolaeth hirdymorn cefnogi prosesau ecolegol yn hytrach na'n sefydlogi cynefinoedd.]

- 6.14. Dylid cyflwyno asesiad DECCA fel rhan o'r Datganiad SGG lle bo angen dangos Budd Net i Fioamrywiaeth, gan ystyried graddfa, natur ac effeithiau ecolegol posibl y cynnig. Ar gyfer ceisiadau a gefnogir gan adroddiad ecolegol, dylai asesiad DECCA fel arfer gael ei gwblhau gan ymgynghorydd ecolegol sy'n meddu ar y cymwysterau addas o fewn yr adroddiad hwnnw.
- 6.15. Dylai'r Datganiad SGG gyflwyno'r darlun cyffredinol a dangos sut mae effaith gyfunol yr holl fesurau arfaethedig yn cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth ar draws pob un o'r pum priodoledd DECCA. Mae ceisiadau sy'n cyflwyno tystiolaeth o welliant mewn nifer gyfyngedig o briodoleddau DECCA yn unig, neu sy'n dibynnu ar ddarpariaeth blychau adar neu flychau ystlumod i ddangos gwelliant, yn annhebygol o fodloni'r gofyniad Budd Net i Fioamrywiaeth.
- 6.16. Y Datganiad SGG yw'r brif ddogfen ar gyfer dangos Budd Net i Fioamrywiaeth a dylid ei baratoi yn y cam dichonoldeb, nid ôl-osod ar ôl i benderfyniadau dylunio gael eu gwneud. Ar gyfer datblygiadau mawr, dylai'r Datganiad SGG hefyd gynnwys sgôr Ffactor Gwyrddfan, sy'n darparu mesur meintiol o ansawdd ecolegol ardaloedd agored ac ardaloedd wedi'u tirweddu. Mae canllawiau manwl, gan gynnwys templed y Datganiad a methodoleg sgorio Ffactor Gwyrddfan, yn y CCA SGG.
- 6.17. Mae canllawiau i ymgynghorwyr ecolegol ar gwblhau'r asesiad DECCA o fewn adroddiadau ecolegol ym Mhennod 9 y CCA hyn.

Cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth: Ar y Safle, Oddi ar y Safle a Thrwy Gytundebau Cyfreithiol

6.18. Mae ble caiff mesurau Budd Net i Fioamrywiaeth eu cyflawni, a thrwy ba fecanwaith cyfreithiol, yn bwysig. Mae gan yr awdurdod lleol hierarchaeth glir o ddewisiadau sy'n adlewyrchu ansawdd canlyniadau ecolegol a gorfodadwyedd ymrwymïadau.

Amlbwrpasedd fel cryfder dylunio

CO6.3

Gall SGG wedi'i gynllunio'n dda gyflawni nifer o amcanion cynllunio ar yr un pryd, gan gynnwys Budd Net i Fioamrywiaeth, SuDS, a Chreu Lleoedd. Mae cynnwys amlbwrpasedd o'r cychwyn cyntaf yn lleihau'r tir a gymerir, yn osgoi dyblygu seilwaith, ac yn gallu lleihau costau rheoli cyfalaf a hirdymor gan greu lleoedd cyfoethocach a mwy gwydn ar yr un pryd. Ar y cyfan bydd cynigion datblygu sy'n integreiddio SGG amlswyddogaethol yn gynnwys ac yn gydlynol mewn sefyllfa well i gyflawni gwelliant mesuradwy.

Cyflawni ar y safle — dyma a ffefrir yn ddelfrydol

- 6.19. Cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth ar y safle yw'r rhagdybiaeth ddiofyn ar gyfer pob datblygiad. Nid rhesymau trefniadol yn unig yw'r rhain: mae gwelliannau ar y safle yn darparu manteision uniongyrchol i ddefnyddwyr y datblygiad, yn cyfrannu at y rhwydwaith ecolegol lleol, yn weladwy i'r gymuned, ac yn gallu cael eu monitro a'u gorfodi trwy amodau cynllunio heb fod angen cytundebau mynediad oddi ar y safle neu drefniadau cyfreithiol cymhleth.
- 6.20. Gall hyd yn oed datblygiadau bach ddarparu gwelliant ystyrlon ar y safle (Tabl 9). Y peth allweddol yw bod yn rhan annatod o'r dyluniad o'r cychwyn, nid ychwanegu ar y diwedd.

Tabl 9: Mesurau priodol ar gyfer datblygiadau llai sy'n gysylltiedig â'r priodoleddau DECCA y maent yn eu cyflawni.

Mesur Gwelliant	Priodoledd Sylfaenol	Nodiadau
Brics gwenyn / ceudodau gwaith maen	Amrywiaeth	Wedi'i gynnwys yn ffabrig yr adeiladwaith. Ychwanegu plannu blodau brodorol o fewn pellter fforio (uchafswm o 500m).
To gwyrdd (swbstrad blodau gwyllt neu fywlys o leiaf 80mm)	Amrywiaeth, Cwmpas, Cysylltedd	Ffefrir swbstrad blodau gwyllt dros fywlys unfurf. Cynnwys rhai ardaloedd o agregau noeth ar gyfer infertebratau.
Nodweddion clwydo i ystlumod wedi'u cynnwys (brics ystlumod/lloffttydd)	Amrywiaeth	Ffefrir nodweddion integredig (sy'n rhan o'r adeilad) dros flychau a osodwyd yn allanol. Llywir y lleoliad gan arolwg ystlumod.

Mesur Gwelliant	Priodoled Sylfaenol	Nodiadau
Brics gwenoliaid duon a blychau adar wedi'u hintegreiddio	Amrywiaeth	Ffeifir nodweddion integredig. Lleoliad a math i'w llywio gan ddata arolwg ar gyfer rhywogaethau sy'n dirywio.
Pentyrrau o goed a cherrig sy'n lloches	Amrywiaeth	Creu cynefin i infertebratau ac ymlusgiaid. Lleoli mewn mannau cysgodol, heulog sydd â glawelltir garw gerllaw.
Plannu gwrychoedd brodorol ar hyd ffiniau	Cysylltedd, Amrywiaeth	Cysylltu â'r rhwydwaith gwrychoedd presennol lle bo'n bosibl. Defnyddio cymysgedd brodorol sy'n gyforiog o rywogaethau ac sy'n briodol i gymeriad y dirwedd leol (gweler CCA Coed a Gwrychoedd).
Plannu coed brodorol (coed unigol neu grwpiau bach)	Amrywiaeth, Cysylltedd	Dewis rhywogaethau sy'n briodol i'r math o bridd a'r gofod sydd ar gael pan fyddant yn cyrraedd aeddfedrwydd. Gweler CCA Coed a Gwrychoedd.
Arwynebau hydraid yn lle rhai llawr caled	Cyflwr, Amrywiaeth	Lleihau dŵr ffo ac yn cefnogi infertebratau. Cyfuno â phlanhigion brodorol tyfiant isel lle bo lle yn caniatáu.
Glawelltir blodau gwyllt (o hadau ar swbstrad maetholion isel)	Amrywiaeth, Cyflwr Cysylltedd	Osgoi plygiau o gymysgeddau masnachol. Defnyddio cymysgedd hadau o rywogaethau brodorol lleol priodol. Rheoli fel system torri a gwaredu dwysedd isel.
Creu pwll bywyd gwyllt (isafswm o 4 metr sgwâr)	Amrywiaeth, Cwmpas, Cysylltedd	Osgoi stocio pysgod. Cynnwys ymylon llethr graddol, planhigion sy'n dod mas a rhai dan y dŵr. Gwerthfawr ar gyfer madfallod dŵr cribog, amffibiaid ac infertebratau.

Gwreiddio Amlbwrpasedd

- 6.21. Anogir ymgeiswyr i gydnabod y gall dylunio meddylgar fodloni gofynion cynllunio lluosog trwy atebion integredig. Mae amlbwrpasedd SGG yn golygu y gellir bodloni'r gofynion ar gyfer mannau agored, draenio cynaliadwy (SuDS) a Budd Net i Fioamrywiaeth yn aml gyda'i gilydd, gan leihau'r tir cyffredinol sydd ei angen a chyfuno costau gweithredu a chynnal a chadw. Gall datblygiad sydd wedi'i gynllunio'n dda ac sy'n integreiddio SGG o'r cychwyn cyntaf hefyd ychwanegu gwerth at y datblygiad a lleihau costau rheoli hirdymor o gymharu ag atebion seilwaith llwyd cyfatebol.
- 6.22. I wireddu'r manteision hyn, rhaid dylunio SGG ar gam cynharaf y prosiect (nid ôl-osod ar ôl i benderfyniadau ar y cynllun gael eu gwneud) . Dylai ymgeiswyr gymryd ymagwedd seilwaith yn gyntaf, gan nodi asedau SGG presennol, cyfyngiadau ecolegol a chyfleoedd Budd Net i Fioamrywiaeth cyn penderfynu ar yr ôl troed adeiledig. Yr ymagwedd hon yw'r ffordd fwyaf effeithiol o osgoi costau ofer a sicrhau bod nodweddion SGG yn gallu cael eu defnyddio at wahanol ddibenion ar yr un pryd.
- 6.23. Yn ymarferol, pan fydd ymgeisydd yn dangos bod y dull cam wrth gam hwn wedi'i gymhwyso'n briodol i fioamrywiaeth bresennol ar y safle (gan gynnwys unrhyw effeithiau ar gynefinoedd a/neu rywogaethau cyfagos/yr effeithir arnynt), bydd fel

arfer mewn sefyllfa dda i gyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth lle cyfunir hyn â chydymffurfiaeth â gofynion polisi CDLI ehangach. Yn benodol, bydd cynigion sy'n integreiddio atebion seiliedig ar natur angenrheidiol yn eu cynigion dylunio (megis darparu mannau¹⁷ agored amlswyddogaethol, plannu¹⁸ ychwanegol, a SuDS)¹⁹ fel arfer yn darparu gwelliant mesuradwy.

- 6.24. Efallai na fydd amlbwrpasedd bob amser yn briodol ym mhob lleoliad. Pan fo rhywogaethau gwarchodedig neu gynefinoedd blaenoriaeth yn bresennol, rhaid i unrhyw ddefnydd deul arfaethedig fod yn gydnaws â swyddogaeth ecolegol y nodwedd. Mae gwrthdaro nad oes datrysiaid boddhaol iddo rhwng hamdden, gweithrediad SuDS a gofynion ecolegol yn fethiant dylunio cyffredin y gellir ei osgoi. Rhaid i gynigion wahaniaethu'n glir rhwng ardaloedd a fwriedir ar gyfer swyddogaeth ecolegol unigryw a'r rhai sy'n wirioneddol amlswyddogaethol, gan roi cyfiawnhad yn yr adroddiadau arolwg ecolegol ategol. Ni ddylid defnyddio amlbwrpasedd i gyfiawnhau tan-ddarpariaeth unrhyw ofyniad unigol.

Integreiddio Systemau Draenio Cynaliadwy (SuDS)

- 6.25. Mae safonau statudol SuDS yn rhoi pwyslais cryf ar gyflawni nifer o fanteision (h.y. rheoli cyfaint dŵr, gwella ansawdd dŵr, gwerth amwynder a gwella bioamrywiaeth). Mae nodweddion SuDS sy'n seiliedig ar natur yn cael eu hannog lle gallant ailadrodd prosesau draenio naturiol a chyfrannu at fioamrywiaeth.
- 6.26. Anogir ymgeiswyr i ddylunio SuDS fel nodweddion tirwedd amlswyddogaethol, wedi'u hintegreiddio â darpariaeth mannau agored a chynefinoedd yn hytrach nag fel cydrannau peirianeg ynysig. Gall SuDS sydd wedi'u cynllunio'n dda gyfrannu'n uniongyrchol at Fudd Net i Fioamrywiaeth trwy greu cynefinoedd newydd, gwella cysylltedd ecolegol, a gwella cyflwr cynefinoedd, yn ogystal â rheoli dŵr wyneb a lleihau'r perygl o lifogydd.
- 6.27. Mae cydlynu cynnar rhwng y broses gynllunio a phroses gymeradwyo SAB yn hanfodol. Dylid dylunio draenio ochr yn ochr â chynigion tirwedd a chynllun safle i sicrhau bod nodweddion SuDS yn cael eu hintegreiddio'n ofodol ac yn swyddogaethol i'r cynllun cyffredinol. Yn aml mae methu ystyried SuDS yn gynnar yn arwain at orfod ailddylunio lle gellid bod wedi osgoi hynny, colli cyfleoedd amlswyddogaethol, neu wrthdaro rhwng seilwaith draenio ac amcanion ecolegol neu greu lleoedd.
- 6.28. Yn Sir Gaerfyrddin, anogir ymgeiswyr yn gryf i ymgysylltu â'r awdurdod lleol yn ei rôl fel Corff Cymeradwyo SuDS yn y cam cyn ymgeisio er mwyn cytuno ar egwyddorion SuDS, trefniadau mabwysiadu a chyfrifoldebau cynnal a chadw. Dylai cynigion SuDS a gyflwynir fel rhan o gais cynllunio fod yn gyson â Datganiad SGG, CDTE, ac unrhyw

¹⁷PDS9 ar gyfer datblygiadau o bump neu fwy o anheddau. Dylai gofod agored amlswyddogaethol fod yn rhan annatod o gyfraniad y datblygiad i rwydwaith SGG, gan ddarparu manteision ar gyfer bioamrywiaeth, gwydnwch ecosystemau, hamdden, iechyd a llesiant. Dylid ei gynllunio a'i ddylunio fel nodwedd dirwedd gadarnhaol ac nid ei drin fel gofod gweddilliol o fewn datblygiad. Gellir gweld canllawiau pellach ar integreiddio Mannau Agored a natur yn y Canllawiau Cynllunio Atodol ar Fannau Agored.

¹⁸ PDS4 (f)

¹⁹Datblygiadau sy'n cynnwys mwy nag un annedd neu sydd ag arwynebedd adeiladu o 100 m² neu fwy, yn unol ag Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010

ganfyddiadau arolwg ecolegol, gan ddangos yn glir sut mae seilwaith draenio yn cyfrannu at SGG amlswyddogaethol a chyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth. Dylai ymgeiswyr sy'n ceisio cyngor cyn ymgeisio SAB ymweld â gwefan y cyngor.

Cryfhau SuDS sy'n Seiliedig ar Natur

CO6.4

Gall nodweddion SuDS sy'n seiliedig ar natur — pantiau, gerddi glaw, basnau crynhoi, gwlyptiroedd a adeiladwyd ac arwynebau athraidd — wella bioamrywiaeth mesuradwy pan fyddant wedi'u dylunio fel nodweddion tirwedd amlswyddogaethol yn hytrach na seilwaith draenio ynysig. Gan fod SuDS yn orfodol ar y rhan fwyaf o ddatblygiadau newydd yng Nghymru, maent yn gyfle sylweddol, cost-niwtral i gyfrannu at Fudd Net i Fioamrywiaeth. Mae seilwaith draenio sy'n cael ei ddylunio ar wahân — a'i ychwanegu ar ôl penderfynu'n derfynol ar y cynllun — yn gyfle a gollwyd.

Ceisiadau mawr

- 6.29. Dylai ceisiadau mawr gael eu cefnogi gan gyngor ecolegol proffesiynol ar sut y darperir Budd Net i Fioamrywiaeth, a thystiolaeth o hynny trwy fframwaith DECCA llawn, a'u cyflwyno mewn CDTE (sy'n dangos dyluniad gofodol cynefinoedd a nodweddion) a CRhTE (sy'n dangos sut y byddant yn cael eu rheoli a'u hariannu yn y tymor hir). Dylai ymgynghorydd ecolegol gwblhau asesiad DECCA yn yr adroddiad ecolegol; dylai'r pensaer tirwedd drosi'r asesiad hwnnw yn gynigion dylunio manwl yn y CRhTE. Rhaid i'r dogfennau hyn fod yn gyson â'i gilydd a Datganiad SGG.
- 6.30. Mae safonau diwydiant cydnabyddedig a meincnodau proffesiynol yn darparu arweiniad ar gyflawni dylunio ecolegol o ansawdd da wrth ddatblygu²⁰. Mae achrediad o dan gynlluniau o'r fath yn cael ei ystyried yn ffafriol.

Cyflawni oddi ar y safle — amgylchiadau eithriadol yn unig

- 6.31. Lle gellir dangos yn gadarnhaol ac yn gadarn bod cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth yn llawn ar y safle yn amhosibl yn ffisegol — ac nid yn anghyfleus neu'n anodd ei reoli yn unig — gall cyflawni oddi ar y safle fod yn dderbyniol. Yr ymgeisydd sy'n gyfrifol am ddangos amhosibilrwydd; y rhagdybiaeth ddiofyn bob amser yw bod cyflawni ar y safle yn gyraeddadwy. Caiff cyflawni oddi ar y safle ei wneud trwy:
- ➔ Amodau cynllunio, lle bo'r tir oddi ar y safle o fewn ffiniau'r llinell goch. Bydd y tir yn cael ei neilltuo am byth a bydd cyfyngiad arno o ran datblygu yn y dyfodol.
 - ➔ Cytundeb adran 106, lle bo'r tir oddi ar y safle y tu allan i ffiniau'r llinell goch. Yn yr un modd bydd y cytundeb yn gyfyngiad ar ddatblygu yn y dyfodol, gyda chynllun rheoli sy'n cwmpasu cyfnod penodol.
 - ➔ Dim ond yn ôl disgrisiwn yr awdurdod lleol y mae cyfraniadau ariannol i gynllun oddi ar y safle a ddarperir gan yr awdurdod lleol neu ddarparwr trydydd parti ar gael, os nad oes modd cyflawni ar y safle na chyflawni oddi ar y safle dan arweiniad datblygwr. Rhaid i unrhyw gyfraniad o'r fath fodloni'r profion statudol ar gyfer rhwymedigaethau cynllunio a chaiff ei ddefnyddio i ddarparu budd ecolegol cyfatebol neu fwy.

Digolledu ar gyfer cynefinoedd blaenoriaeth uchel

- 6.32. Pan fo datblygiad yn golygu colli cynefinoedd blaenoriaeth uchel neu gynefinoedd sy'n cefnogi Rhywogaethau a Warchodir gan Ewrop, rhaid sicrhau mesurau digolledu cyn dechrau ar y datblygiad, nid wedi hynny. Rhaid cyflwyno haen System Gwybodaeth Ddaearyddol sy'n manylu ar yr holl dir sydd wedi'i gynnwys yn y pecyn digolledu, ynghyd â threfniadau cyllido a chynllun rheoli ar gyfer y cyfnod gofynnol. Ni fydd mesurau digolledu na ellir eu sicrhau'n gyfreithiol cyn dechrau yn dderbyniol fel un o amodau'r cydsyniad.

²⁰ Mae [Adeiladu gyda Natur](#) yn un safon o'r fath sy'n darparu fframwaith ar gyfer dangos canlyniadau ecolegol. Gall BREEAM a safonau ac achrediaid cydnabyddedig eraill hefyd fod yn berthnasol pan fyddant yn asesu manteision ecolegol cyfatebol.

Monitro a Rheolaeth Hirdymor

- 6.33. Nid yw cyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth yn dod i ben pan gaiff caniatâd cynllunio ei roi. Rhaid gweithredu, rheoli a chynnal mesurau gwella bioamrywiaeth yn y tymor hir os yw eu budd ecolegol yn mynd i fod yn barhaol. Mae'r adran hon yn nodi'r hyn y mae'r awdurdod lleol yn ei ddisgwyl ar ôl i ganiatâd gael ei roi, sut y bydd cydymffurfiaeth yn cael ei monitro, a beth sy'n digwydd pan na chedwir at ymrwymadau.

Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol (CRhTE)

- 6.34. Y CRhTE yw'r prif fecanwaith lle caiff ymrwymadau rheoli hirdymor eu sicrhau a'u gorfodi. Ar gyfer pob cais mawr, ac ar gyfer ceisiadau bach ar safleoedd ecolegol sensitif, rhaid cyflwyno a chytuno ar CRhTE cyn i'r datblygiad ddechrau. Bydd yn cael ei sicrhau fel amod cynllunio cyn cychwyn neu drwy gytundeb Adran 106, yn dibynnu ar natur y safle a chymhlethdod y gofynion rheoli.
- 6.35. Rhaid i'r CRhTE nodi amcanion rheoli clir, safle-benodol ar gyfer yr holl nodweddion ecolegol a gedwir ac sydd newydd eu creu, gan gyfeirio at y priodoleddau DECCA y bwriedir eu cynnal a'u gwella. Mae'n rhaid iddo nodi:
- a. y camau rheoli ar gyfer pob math o gynefin a'u hamlder;
 - b. y person neu'r corff sy'n gyfrifol am eu gweithredu;
 - c. y trefniadau cyllido a fydd yn cynnal rheolaeth ar gyfer y cyfnod gofynnol²¹; a
 - d. y rhaglen fonitro a fydd yn cadarnhau a yw amcanion yn cael eu cyflawni (ni dderbynnir camau amwys fel "rheoli glaswelltir yn briodol" neu "cadw nodweddion mewn cyflwr da").

Rhyddhau Amodau a'u Cyflawni

- 6.36. Mae amodau ecolegol sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio yn gyfreithiol rwymol a rhaid eu cyflawni'n llawn cyn i'r gwaith perthnasol ddechrau neu cyn meddiannu, fel y nodwyd. Rhaid i geisiadau am ryddhau amodau ddangos, gyda thystiolaeth ategol, fod y mesurau ecolegol a nodir yn y datganiadau CRhTE a CTDE, ac unrhyw ddatganiadau dull rhywogaeth, wedi'u cyflawni i'r safon ofynnol. Fel arfer, bydd angen adroddiadau arolygu ar ôl gweithredu, wedi'u paratoi gan ecolegydd cymwys addas, i gadarnhau bod creu cynefinoedd a phlannu wedi digwydd, a bod nodweddion rhywogaethau a mesurau diogelu wedi'u gosod yn gywir.
- 6.37. Lle bo creu cynefin neu blannu heb ddigwydd, neu lle bo nodweddion wedi eu gosod yn anghywir, rhaid cymryd a chadarnhau camau adfer cyn y gellir rhyddhau'r amod.

²¹(o bosibl am o leiaf 30 mlynedd, gyda chyfnodau hirach yn debygol o fod yn ofynnol ar gyfer coetiroedd, mawndiroedd a chynefinoedd cylchdro hir eraill. Gall cyfnodau rheoli ymestyn i 100 mlynedd neu fwy pan fo'r math o gynefin a'r amcanion ecolegol yn eu cyfiawnhau);

Ni fydd yr awdurdod lleol yn rhyddhau amod ecolegol ar sail datgan bwriad yn unig; mae angen tystiolaeth o weithredu'n llwyddiannus.

Monitro a Rheoli Addasol

- 6.38. Rhaid i'r CRhTE gynnwys rhaglen fonitro sy'n olrhain canlyniadau ecolegol yn erbyn y targedau DECCA a osodwyd yn y cam ymgeisio. Rhaid cyflwyno adroddiadau monitro i'r awdurdod lleol ar yr amserau sy'n cael eu pennu yn y CRhTE — fel arfer bob blwyddyn am y pum mlynedd gyntaf ar ôl gweithredu, ac ar amserau y cytunwyd arnynt ar ôl hynny. Rhaid i adroddiadau gael eu paratoi gan ecolegydd cymwys priodol a rhaid iddynt asesu perfformiad yn erbyn pob priodoledd DECCA, nid yn unig cadarnhau bod gweithrediadau rheoli wedi'u cyflawni.
- 6.39. Pan fo monitro yn nodi nad yw canlyniadau ecolegol ar y trywydd iawn i gyrraedd targedau CRhTE, rhaid gweithredu ymateb rheoli addasol yn syth. Rhaid i'r CRhTE nodi ymlaen llaw beth sy'n sbarduno adolygiad rheoli addasol, pa gamau adfer sydd ar gael, a phwy sy'n gyfrifol am eu comisiynu a'u hariannu. Nid yw rheoli adweithiol, sef aros nes bod cynefin wedi dirywio'n llawn, yn dderbyniol. Gall yr awdurdod lleol ofyn am CRhTE diwygiedig pan fo'r camau rheoli gwreiddiol yn amlwg wedi methu.

Gorfodi

- 6.40. Mae methu â gweithredu, cynnal neu fonitro mesurau ecolegol yn unol â dogfennau cymeradwy yn torri amod cynllunio a gall arwain at gamau gorfodi. Bydd yr awdurdod lleol yn defnyddio ei bwerau gorfodi lle na chedwir at ymrwymadau ecolegol, gan gynnwys mynnu bod yr ymgeisydd yn talu am adfer cynefinoedd a nodweddion rhywogaethau a gollwyd neu a ddifrodwyd.
- 6.41. Lle bo rhwymedigaethau rheoli trwy gytundeb Adran 106, gellir cymryd camau cyfreithiol os caiff y rhwymedigaethau hynny eu torri. Dylai ymgeiswyr fod yn ymwybodol nad yw'r ddyletswydd i gyflawni Budd Net i Fioamrywiaeth yn dod i ben pan gaiff y safle ei werthu. Mae rhwymedigaethau rheoli ynghlwm wrth berchnogaeth y tir a rhaid adleisio hynny yn unrhyw drosglwyddo sy'n digwydd yn y dyfodol.

7. Pryd y mae Angen Gwybodaeth Ecolegol?

- 7.1. Mae Tabl 10 yn disgrifio'r mathau o ddatblygiad sydd fwyaf tebygol o fod angen arolygon neu asesiadau ecolegol penodol. Dangosol yw'r tabl, nid yw'n hollgynhwysfawr. Y prawf sylfaenol yw a yw safle datblygu arfaethedig neu'r ardal o'i gwmpas yn cynnwys nodweddion a allai gefnogi rhywogaethau neu gynefinoedd gwarchodedig (ac mae'r cwestiwn hwnnw'n berthnasol i unrhyw fath o ddatblygiad, boed yn ymddangos yn y tabl ai peidio). Gall yr awdurdod lleol ofyn am ragor o wybodaeth ecolegol am unrhyw gais lle mae sail resymol dros gredu bod nodweddion o'r fath yn bresennol.
- 7.2. Gall peidio â darparu arolygon sy'n ofynnol wrth gyflwyno cais arwain at gais yn cael ei annilysu neu, os yw wedi'i ddilysu, ei wrthod.

Cynllunio ymlaen llaw — ni ellir cyflwyno arolygon ar ôl cael caniatâd cynllunio.

CO7.1

Mae llawer o arolygon allweddol yn cael eu cynnal o'r gwanwyn i ddiwedd yr haf. Mae ymgeiswyr sy'n comisiynu arolygon yn yr hydref i'w cyflwyno yn y gwanwyn neu'r haf mewn perygl o golli'r cyfle yn gyfan gwbl, gan achosi oedi o hyd at flwyddyn yn eu cais. Ni ellir rhoi caniatâd cynllunio gydag amod sy'n ei gwneud yn ofynnol i arolygon gael eu cwblhau ar ôl cael caniatâd — rhaid cyflwyno'r holl arolygon gofynnol gyda'r cais. Dylid ymgysylltu ag ymgynghorydd ecolegol cyn gynted â phosibl.

- 7.3. Mae'r camau canlynol yn nodi'r drefn a argymhellir ar gyfer clustnodi, cwmpasu a darparu'r wybodaeth ecolegol sydd ei hangen i gefnogi cais cynllunio.

Cam 1: Chwiliad Data (Sgrinio Safle a Dichonoldeb)

- 7.4. Cyn comisiynu arolygon ecolegol ar sail safle, dylai ymgeiswyr gynnal astudiaeth ddesg ragarweiniol (chwilio data) i weld a yw cyfyngiadau ecolegol yn hysbys neu'n debygol o fod yn bresennol ar y safle neu'n agos ato. Yn ogystal â llywio cwmpas ac amseriad unrhyw arolygon dilynol, bwriad y cam hwn yw cefnogi dewis safle'n gynnar a dichonoldeb, cyn caffael tir, trwy nodi cyfyngiadau ecolegol posibl a allai ddylanwadu ar addasrwydd, cynllun neu hyfywedd datblygiad. Y drefn a argymhellir yw:
 - a. Gofyn am chwiliad data gan [Canolfan Cofnodion Bioamrywiaeth Gorllewin Cymru](#). Bydd y chwiliadau hyn yn nodi cofnodion o rywogaethau a chynefinoedd gwarchodedig a blaenoriaeth o fewn y safle ac yn y cyffiniau. Fel arfer bydd cylch chwilio o 1 km o leiaf yn briodol ar gyfer y rhan fwyaf o gynigion; efallai y bydd angen cylch mwy eang ar gyfer safleoedd mwy neu lle mae llwybrau effaith yn ymestyn ymhellach.
 - b. Cymharu'r canlyniadau â Thabl 10 i nodi pa senarios sy'n berthnasol i'r safle a'r mathau o arolygon y mae'n debygol y bydd eu hangen.

- c. Defnyddio'r wybodaeth hon i gwmpasu strategaeth arolwg gymesur, gan ystyried cofnodion hysbys, nodweddion cynefinoedd a llwybrau effaith posibl. Mae chwiliad data yn elfen safonol o Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol, ac fel arfer mae ei angen er mwyn llywio'r arfarniad. Bydd llawer o ymgynghorwyr ecolegol yn cynnwys hyn yng nghwmpas eu Harfarniad Ecolegol Rhagarweiniol; dylai ymgeiswyr gadarnhau hyn wrth gomisiynu gwaith.

Cam 2: Cyngor Cyn Ymgeisio (Lle bo angen)

- 7.5. Pan fo ansicrwydd ynglŷn â gofynion arolwg — yn enwedig ar gyfer safleoedd o sensitifrwydd ecolegol cymhleth, safleoedd ger safleoedd dynodedig, neu gynigion mewn dalgylch ACA sy'n sensitif o ran maetholion neu Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr — gall gwasanaeth cyn ymgeisio yr awdurdod lleol ddarparu cyngor safle-benodol cyn i arolygon gael eu comisiynu.
- 7.6. Mae'r cam hwn yn hynod bwysig lle gall cyfyngiadau ecolegol a nodwyd yng Ngham 1 ddylanwadu ar ddewis safle, ei gynllun, neu gwmpas y gwaith arolygu sydd ei angen.
- 7.7. Bydd ymgysylltu cynnar yn lleihau'r risg o geisiadau annilys ac yn osgoi oedi sy'n deillio o ofyn am ragor o wybodaeth.

Cam 3: Gofynion a Chyflwyno Arolwg

- 7.8. Yn dilyn Camau 1 a 2, dylai ymgeiswyr gomisiynu a chwblhau'r holl arolygon ecolegol angenrheidiol yn unol â'r arfer gorau cyfredol ac yn yr adegau tymhorol priodol (gweler Tabl 11).
- 7.9. Pan fo chwiliad data yn nodi cofnodion wedi'u cadarnhau o rywogaethau a warchodir, bydd angen arolygon wedi'u targedu ar gyfer y rhywogaeth honno fel arfer, boed y math o ddatblygiad yn ymddangos yn Nhabl 10 ai peidio.

Tabl 10: Cynigion Datblygu y mae'n debygol y bydd Angen Gwybodaeth Ecolegol ar eu cyfer Noder bod hyn yn ychwanegol at ddatganiad SGG sy'n ofynnol ar gyfer pob cynnig.

Cynnig Datblygu	Gwybodaeth sydd ei hangen	Arolygon wedi'u Targedu Tebygol
Cynigion lle mae'n debygol y bydd angen arolwg ystlumod — pob arolwg i'w gynnal gan ecolegydd trwyddedig gan ddilyn Canllawiau Arfer Da cyfredol yr Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod		
Gwaith ar do unrhyw adeilad: bondo, teils crib, teils crog, llechi neu dopiau waliau; gwaith o fewn gofod llofft; cyfnewid y nenfwd o dan ofod y to.	Asesiad clwydfan ystlumod	<i>Arolygon dod allan/mynd nôl i mewn lle nodwyd nodweddion clwydo</i>

Cynnig Datblygu	Gwybodaeth sydd ei hangen	Arolygon wedi'u Targedu Tebygol
Dymchwel unrhyw adeilad yn llawn neu'n rhannol, gan gynnwys adeiladau amaethyddol, ysguboriau, adeiladau allanol, siediau gwair, ffermdai ac adeiladau da byw, yn enwedig y rhai sydd wedi'u hadeiladu o frics neu gerrig traddodiadol.	Asesiad clwydfan ystlumod	<i>Arolygon dod allan/mynd nôl i mewn; trawsluniau o weithgareddau lle bo hynny'n berthnasol</i>
Gwaith ar unrhyw strwythur adeiledig: pontydd, traphontydd, twneli, mwynloddiau, odyonau, tai iâ, llochesi cyrch awyr, seleri a strwythurau tanddaearol tebyg.	Asesiad clwydfan ystlumod	<i>Arolygon dod allan/mynd nôl i mewn</i>
Goleuadau allanol sy'n achosi i olau gael ei daflu ar adeilad, coeden aeddfed, coetir, gwrych cae, cwrs dŵr, neu glwydfan ystlumod hysbys.	Asesiad o weithgarwch ystlumod	<i>Arolygon trawslunio i nodweddu'r defnydd o nodweddion yr effeithir arnynt</i>
Gwaith ar goed: cwmpo, tocio neu dopio sylweddol unrhyw goeden sydd â photensial i ystlumod glwydo (h.y. gyda cheudodau, pocedi rhisgl, craciau, holltai neu orchudd o iorwg).	Asesiad clwydfan ystlumod (coeden)	<i>Asesiad clwydfan rhagarweiniol; arolygon dod allan/mynd nôl i mewn lle nodwyd nodweddion</i>
Cynigion y mae'n debygol y bydd angen Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol ar eu cyfer — bydd arolygon rhywogaethau wedi'u targedu fel arfer yn dilyn lle bo'r Arfarniad yn nodi presenoldeb tebygol		
Cynigion sy'n effeithio ar goetiroedd, gwrychoedd, cloddiau, waliau cerrig, llinellau o goed, prysgwydd neu nodweddion eraill sy'n cysylltu cynefinoedd.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolygon ystlumod; arolygon pathewod; arolygon ymlusgiaid; arolygon adar nythu</i>
Cynigion mewn chwareli neu gerllaw iddynt, pyllau graean neu greigiau brig â holltau neu ogofâu.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolygon ystlumod; arolygon ymlusgiaid; arolygon infertebratau</i>
Cynigion sy'n effeithio ar dir diffaith (safleoedd tir llwyd), rhandiroedd neu dir rheilffordd.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolygon ymlusgiaid; arolygon infertebratau; arolygon adar nythu</i>
Cynigion ynni adnewyddadwy gan gynnwys tyrbinau gwynt (sengl neu luosog), cynlluniau dŵr neu ffermydd solar.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolygon gweithgarwch ystlumod (aml-dymor); arolygon adar bridio a gaeafu; arolygon ymlusgiaid</i>

Cynnig Datblygu	Gwybodaeth sydd ei hangen	Arolygon wedi'u Targedu Tebygol
Effeithiau ar unrhyw gwrs dŵr, ardal rhynglanwol neu gorff dŵr sefydlog — ac eithrio pyllau pysgod addurniadol mewn gerddi.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolwg dyfrgwn; arolwg llygod y dŵr; arolwg madfallod dŵr cribog; asesiad llyswennod</i>
Cynigion sy'n effeithio ar rostir neu laswelltir bras, twmpathog, gwlyb, corsiog neu sy'n gyfoeth o rywogaethau.	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	<i>Arolwg botanegol (NVC); arolygon ymlusgiaid; arolygon infertebratau</i>
Datblygiad sy'n effeithio ar unrhyw leoliad lle gwyddys neu lle amheuir bod rhywogaethau neu gynefinoedd sy'n cael eu gwarchod neu eu blaenoriaethu yn bresennol. *	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol + arolwg wedi'i dargedu	<i>Arolygon rhywogaethau wedi'u targedu ar gyfer y rhywogaethau neu'r cynefinoedd penodol a nodwyd</i>
Gall effeithio (yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol) * ar safle dynodedig lleol/cenedlaethol (SODDGA, Gwarchodfa Natur Leol, SINC) neu safle rhyngwladol (ACA, AGA, safle Ramsar)	Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol (+ sgrinio Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd)	<i>Argymhellir yn gryf cael cyngor cyn ymgeisio. (Angen RIAA lle na ellir sgrinio effaith arwyddocaol debygol yn y cam TLSE).</i>

* Fel y rhoddwyd gwybod gan yr awdurdod lleol a/neu CNC neu cadarnhawyd presenoldeb nodwedd gymwys drwy Ganolfan Gwybodaeth Bioamrywiaeth Gorllewin Cymru neu ganolfan cofnodi data achrededig arall. Gweler Tabl 15 i weld llwybrau posibl sy'n gysylltiedig â safleoedd y Rhwydwaith Cenedlaethol.

Rhywogaethau goresgynnol

CO7.2

Pan fo rhywogaethau goresgynnol Atodlen 9 yn bresennol ar safle (fel Canclwm Japan, Jac y Neidiwr, Efwr Enfawr), bydd angen Cynllun Rheoli Rhywogaethau Goresgynnol. Nid dogfen arolwg yw hon ond ymrwymiad rheoli; mae'n rhaid iddi nodi'r dull trin arfaethedig, yr amserlen ddadwreiddio a'r trefniadau monitro. Ni ddylai gwaith datblygu ddechrau hyd nes ei fod wedi cael ei ddangos bod rhywogaethau goresgynnol dan reolaeth effeithiol.

Tymoroldeb Arolygon

- 7.10. Mae tymoroldeb yn cael dylanwad cryf ar arolygon ecolegol — mae rhywogaethau yn ymddwyn, yn atgenhedlu ac yn ganfyddadwy ar adegau penodol o'r flwyddyn²².

²²Er enghraifft, ni ellir dibynnu ar arolwg o glwydfannau ystlumed sy'n cael ei gynnal ym mis Chwefror i nodi clwydfan mamolaeth sy'n ffurfio ym mis Mai, ac ni all arolwg botanegol ym mis Hydref ddynodi'r gymuned laswelltiroi a fodolai ym mis Gorffennaf.

- 7.11. Yn ogystal â pheidio â bod cystal, gall arolygon a gynhelir y tu allan i'r adegau gorau gael eu gwrthod gan yr awdurdod lleol neu CNC, a bydd angen eu hailadrodd yn y tymor cywir, a hynny o bosibl ar gost sylweddol a chan achosi oedi sylweddol.
- 7.12. Pan fo gan awdurdod lleol ddigon o dystiolaeth nad yw arolwg a gyflwynwyd yn adlewyrchiad cywir o amodau ²³safle, efallai y bydd angen rhagor o wybodaeth, a allai achosi oedi o ran gwneud penderfyniad.
- 7.13. Mae Tabl 11 yn nodi'r adegau tymhorol gorau posibl ar gyfer yr arolygon y mae'r gofyn mwyaf amdanynt fel arfer yn Sir Gaerfyrddin. Pan fydd arolygon yn cael eu cynnal dan amodau cyfyngedig neu rai nad ydynt gyda'r gorau, rhaid i'r adroddiad nodi'n glir y cyfyngiadau a'u goblygiadau ar y casgliadau.

Tabl 11: Adegau Allweddol ar gyfer Arolygon Ecolegol

Math o Arolwg	Tymor Gorau Posibl	Dilysrwydd / Nodiadau
Asesiad clwydfan ystlumod (dod allan/mynd nôl i mewn)	Ebrill – Hydref (Mai–Awst ar gyfer clwydfannau mamolaeth)	Fel arfer yn ddilys am hyd at 2 flynedd ar ôl dyddiad yr arolwg, ar yr amod nad oes unrhyw newid sylweddol i'r strwythur na'r llystyfiant cyfagos. O leiaf ddau ymweliad ar gyfnodau priodol; Canllawiau'r Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod . Ni ellir gosod amodau o ran hyn ar ôl cael caniatâd.
Trawsluniau gweithgarwch ystlumod	Ebrill – Hydref	Yn ddilys am hyd at 2 flynedd fel arfer. Ar gyfer arolygon tymor llawn mae angen sawl ymweliad ar gyfnodau penodol, a phenderfynir ar nifer yr ymweliadau gan Ganllawiau'r Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod .
Arolwg Adar Nythu	Mawrth – Awst	Mae arolygon yn ddilys ar gyfer y tymor y maent yn cael eu cynnal ynddo. Yn ystod y cyfnod nythu, rhaid i ecolegydd cymwys gadarnhau absenoldeb nythod sy'n cael eu defnyddio cyn bod gwaith clirio yn cael ei wneud.
Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	Ebrill – Hydref (yr adeg orau yw Mai–Gorffennaf)	Fel arfer yn ddilys am hyd at 2 flynedd, ar yr amod nad oes unrhyw newid sylweddol wedi bod i'r safle. Caniateir arolygon yn ystod y gaeaf ond ceir cyfyngiadau; efallai y bydd angen ymweliadau ychwanegol yn ystod y tymor tyfu.
Arolwg madfall ddŵr gribog (traddodiadol)	Canol Mawrth – canol Mai	Yn ddilys ar gyfer un tymor arolwg. Dulliau arolwg statudol; angen trwydded arbenigol. Mae arolygon eDNA fel arfer yn ddilys Ebrill-Mehefin yn unig; cadarnhau canllawiau cyfredol CNC/CIEEM gan y gallai'r fethodoleg newid.

²³Er enghraifft, oherwydd bod yr arolwg wedi'i gynnal mewn amodau gwael neu'r tu allan i'r tymor a argymhellir, neu oherwydd bod y safle wedi newid ers dyddiad yr arolwg.

Math o Arolwg	Tymor Gorau Posibl	Dilysrwydd / Nodiadau
Arolwg Ymlusgiaid	Mawrth – Hydref (yr adeg orau Ebrill–Mehefin a Medi)	Yn ddilys ar gyfer un tymor arolwg. O leiaf chwe ymweliad gan ddefnyddio lloches artiffisial ar gyfnodau priodol.
Arolygon dyfrgwn	Gydol y flwyddyn (yr adeg orau yw diwedd y gaeaf/dechrau'r gwanwyn)	Fel arfer yn ddilys am hyd at 6 mis. Angen diweddariad os yw'r arolwg yn fwy na 6 mis oed pan gaiff cais ei gyflwyno.
Arolwg llygod y dŵr	Mai – Hydref	Yn ddilys ar gyfer un tymor arolwg. Gall arolygon yn y gaeaf dangyfrif poblogaethau yn sylweddol.
Arolwg botanegol (NVC)	Mai – Awst	Fel arfer yn ddilys am hyd at 3 blynedd ar gyfer cynefinoedd sefydlog. Ni all arolygon gaeaf ddosbarthu'r rhan fwyaf o gymunedau glaswelltir neu wlyptir; bydd angen ymweliadau ychwanegol yn yr haf.
Arolwg Moch Daear	Gydol y flwyddyn	Yn ddilys am 6 mis. Angen diweddariad os yw'r arolwg yn fwy na 6 mis oed pan gaiff cais ei gyflwyno.

Dilysrwydd yr arolwg: cymhwyso'r canllawiau

CO7.3

Yn ogystal â'r amser sydd wedi mynd ers yr arolwg, mae newidiadau i'r safle a'r ardal gyfagos yn dylanwadu ar ddilysrwydd yr arolwg.

- Mae'n bosibl na fydd arolygon yn ddibynadwy mwyach lle bo llystyfiant wedi'i glirio, cynefinoedd wedi newid, adeiladau wedi'u haddasu, neu ddefnyddiau tir cyfagos wedi newid ers yr arolwg gwreiddiol.
- Gall presenoldeb cofnodion o rywogaethau newydd (e.e. wedi'u nodi trwy chwiliad data wedi'i ddiweddarau) sbarduno'r angen am arolygon wedi'u diweddarau neu rai ychwanegol.
- Ar gyfer rhywogaethau sydd ond yn ganfyddadwy yn ystod y tymor iawn i bob pwrpas, dylid trin arolygon sy'n hŷn nag un tymor arolwg yn ofalus ac yn aml bydd angen eu diweddarau.
- Hyd yn oed pan fo arolygon o fewn y cyfnodau dilysrwydd arferol a nodir yn Nhabl 11, efallai y bydd angen gwybodaeth wedi'i diweddarau ar yr awdurdod lleol os oes amheuaeth resymol a yw'r arolwg yn adlewyrchu amodau cyfredol y safle.

Dylai ymgeiswyr gadarnhau dilysrwydd unrhyw arolwg presennol gydag ymgynghorydd ecolegol cymwys priodol cyn dibynnu arno i gefnogi cais cynllunio.

8. Gofynion yn ôl Math o Gais

- 8.1. Mae'r bennod hon yn nodi pa wybodaeth ecolegol a thirwedd sydd ei hangen fel arfer ar gyfer pob math o gais cynllunio, a dylid ei darllen ar y cyd â [Phennod 7](#), gan gynnwys Tabl 10. Ceir diffiniadau ar gyfer pob math o ddogfen yn [Atodiad E](#). Dylid defnyddio rhestr wirio [Atodiad C](#) i gadarnhau gofynion cyn cyflwyno cais.

Ceisiadau Deiliad Tŷ

- 8.2. Gellir asesu'r rhan fwyaf o gynigion deiliaid tai ar sail cynllun safle neu gynllun bloc wedi'i anodi'n glir sy'n dangos yr holl goed, gwrychoedd, cyrsiau dŵr a chynefinoedd allweddol ar y safle ac yn agos iddo, gan nodi lle bwriedir cadw/gwaredu.
- 8.3. Mae angen Datganiad SGG ar gyfer pob cais deiliad tŷ; i'r mwyafrif, dogfen fer neu gynllun wedi'i anodi fydd hwn sy'n disgrifio nodweddion ecolegol arfaethedig.
- 8.4. Gall hyd yn oed datblygiadau deiliad tŷ cymedrol roi bod i welliannau ystyrlon (gweler Tabl 9).
- 8.5. Gan fod ystlumod yn aml yn defnyddio adeiladau i glwydo, dylai cynigion deiliaid tai sy'n cynnwys newidiadau neu estyniadau i doeau presennol, neu waith sy'n effeithio arnynt, gael eu sgrinio gan ecolegydd trwyddedig, ac efallai fydd angen arolwg ystlumod cyn cyflwyno cais. Bydd angen arolygon ystlumod hefyd lle mae cynigion yn effeithio ar adeiladau allanol, coed aeddfed neu nodweddion eraill y mae posibilrwydd y bydd ystlumod yn clwydo ynddynt. Efallai y bydd angen gwybodaeth ychwanegol fel Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol, arolwg gwrychoedd neu arolwg coed lle nodir effeithiau posibl ar nodweddion ecolegol.

Ceisiadau Bach

- 8.6. Rhaid cyflwyno Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol gyda phob cais bach lle mae cynefinoedd sydd o werth ecolegol posibl yn bresennol ar y safle neu'n agos iddo. Pan fo'r Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol yn nodi tebygolrwydd rhesymol fod rhywogaethau a warchodir yn bresennol, rhaid cyflwyno arolygon wedi'u targedu gyda'r cais; ni ellir eu gwneud yn amod wrth roi caniatâd. Ni chaiff ceisiadau sydd heb y wybodaeth arolwg ofynnol eu dilysu.
- 8.7. Mae angen Datganiad SGG sy'n dangos cydymffurfiaeth â'r fframwaith DECCA gyda phob cais bach. Rhaid i CDTE ddangos sut caiff nodweddion ecolegol a gedwir eu gwarchod o fewn y cynllun, a sut mae nodweddion plannu a chynefin newydd yn cyfrannu at Fudd Net i Fioamrywiaeth. Pan fo rheolaeth hirdymor yn cael ei sicrhau drwy rwymedigaeth neu amod cynllunio, bydd angen CRhTE hefyd fel arfer.

Ceisiadau Mawr

- 8.8. Mae angen Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol i ddilysu pob cais mawr. Rhaid i'r holl arolygon wedi'u targedu a nodir gan yr Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol gael eu cyflwyno gyda'r cais. Ni fydd unrhyw gais mawr yn cael ei ddilysu, ac ni phenderfynir arno chwaith, heb y gyfres lawn o arolygon ecolegol angenrheidiol. Mae arolygon yn dibynnu ar y tymor: rhaid i ymgeiswyr gynllunio rhaglenni arolygu ymhell cyn y dyddiad cyflwyno disgwylidig.
- 8.9. Argymhellir yn gryf fod ymgysylltu cyn ymgeisio yn digwydd cyn comisiynu arolygon, er mwyn cytuno ar gwmpas y gwaith ecolegol ac osgoi costau di-angen.
- 8.10. Mae ceisiadau mawr fel arfer yn cael eu cefnogi gan Ddatganiad SGG, CDTE, a CRhTE.

Ceisiadau Amlinellol

- 8.11. Rhaid cyflwyno Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol gyda phob cais amlinellol. Rhaid iddo nodi'r holl nodweddion ecolegol sensitif sydd ar y safle ac sy'n agos iddo, a dangos y penderfynwyd ar yr ardal sydd wedi'i phennu ar gyfer ei datblygu trwy ddull a arweinir gan gyfyngiadau. Rhaid i'r cynllun dangosol ddangos bod clustogfeydd gorfodol (Tabl 12) wedi'u cynnwys a bod y safle yn gallu darparu ar gyfer y strategaeth dirwedd ddisgwylidig yn y cam materion a gadwyd yn ôl.
- 8.12. Yn y cam amlinellol rhaid cyflwyno Datganiad SGG sy'n nodi'r egwyddorion ecolegol a thirwedd i'w hystyried mewn materion a gadwyd yn ôl. Bydd CDTE a CRhTE hefyd yn ofynnol fel arfer yn y cam amlinellol. Rhaid i ymgeiswyr ddangos yn y cam amlinellol fod digon o dir wedi'i glustnodi i gyflawni'r strategaeth tirwedd a bod modd datrys yr holl gyfyngiadau ecolegol o fewn y cynllun arfaethedig. Ni fydd cyfyngiadau nas datryswyd yn cael eu trin fel materion a gadwyd yn ôl.

Ystyriaethau Trawsbynciol *(beth bynnag yw'r math o gais)*

- 8.13. Pan allai'r safle gael effaith arwyddocaol debygol ar ACA, AGA neu safle Ramsar, rhaid cyflwyno RIAA cyn penderfynu; mae ymgysylltu'n gynnar â'r awdurdod lleol a CNC yn hanfodol.
- 8.14. Lle bwriedir gwaredu neu newid yn helaeth unrhyw wrychoedd, dylid cyflwyno Arolwg Gwrychoedd pwrpasol. Rhaid i'r parthau clustogi gorfodol a nodir yn Nhabl 12 gael eu cynnwys yng nghynllun y safle o'r cychwyn cyntaf, cyn gwneud penderfyniadau dylunio eraill. Cyfeirir at y CCA Coed a Gwrychoedd.

Clustogfeydd

- 8.15. Rhaid cynnwys clustogfeydd mewn cynlluniau safle cyn gwneud penderfyniadau dylunio. Maent yn gwarchod nodweddion ecolegol rhag effeithiau uniongyrchol ac anuniongyrchol datblygiadau.

Tabl 12: Mae pellter isafswm y clustogfeydd isod yn ddangosol ac yn cynrychioli argymhellion nodweddiadol ar yr adeg ysgrifennu. Gall gofynion clustogi amrywio yn dibynnu ar amgylchiadau safle-benodol, gwerth ecolegol, a gofynion rheoleiddio. Dylai ymgeiswyr gadarnhau'r gofynion cyfredol gyda'r awdurdod lleol, CNC, a/neu ecolegydd â'r cymwysterau addas yn gynnar, lle bo'n berthnasol.

Nodwedd	Isafswm Clustogfa a Argymhellir
Prif afon (a ddynodwyd gan CNC)	8m o ben y lan (heb fod yn llanwol)
Cwrs dŵr cyffredin (nant, ffos, draen)	7m o ben y lan, ar y ddwy ochr
Pwll (heb fod yn addurniadol)	Lleiafswm o 5–10m yn dibynnu ar werth ecolegol
Coetir hynafol	Lleiafswm o 50m; safle-benodol yn seiliedig ar dystiolaeth arolwg
Coetir lled-naturiol (cynefin Adran 7)	Penodol i'r Safle; canllaw ardal gwarchod gwreiddiau fan lleiaf fel arfer
Gwrych (ar gyfer coed yn ymyl clawdd, gweler isod)	Penodol i'r Safle ar sail gwerth ecolegol; fel arfer, 2–4m
Coed (Ardal Gwarchod Gwreiddiau)	Fel y cyfrifwyd yn ôl BS 5837; fel arfer 12 gwaith diamedr y coesyn
ACA, AGA, neu Ramsar	Penodol i'r Safle; ar sail sgrinio Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd a chynghor CNC
SODdGA, SINC	Safle-benodol yn seiliedig ar werth ecolegol nodweddion ecolegol

- 8.16. Lle bo rhywogaethau a warchodir yn bresennol, efallai y bydd angen clustogfeydd mwy (er enghraifft, hyd at 30m ar gyfer dyfrgwn, neu glustogfeydd ystlumod amrywiol o amgylch clwydfannau a llwybrau porthiant yn dibynnu ar y math o glwydfan). Rhaid i'r ymgynghorydd ecolegol nodi'r glustogfa briodol yn yr Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol neu adroddiad yr arolwg.
- 8.17. Efallai mai dim ond yn ystod cyfnod y gwaith adeiladu y bydd angen clustogfeydd fel rhan o Barth Gwahardd Adeiladu (CEZ), neu, ar gyfer nodweddion ecolegol mwy sensitif, mae'n bosibl y bydd yn rhaid iddynt fod yn glustogfeydd parhaol wedi'u diogelu gan ffensys addas.

Tymoroldeb ac amserlen y gwaith

- 8.18. Ni ddylid clirio llystyfiant yn ystod tymor nythu'r adar (yn fras rhwng Chwefror ac Awst/Medi) heb gael cadarnhad ymlaen llaw gan ecolegydd cymwys nad oes yno nythod sy'n cael eu defnyddio. Pan fo ystlumod yn bresennol, rhaid ystyried

canlyniadau arolwg ystlumod a threfniadau trwyddedu CNC wrth glirio llystyfiant. Rhaid i ddatganiadau dull ar gyfer clirio llystyfiant nodi'r cyfyngiadau hyn bob amser.

Caniatâd cyfreithiol ar wahân i ganiatâd cynllunio

- 8.19. Nid yw cael caniatâd cynllunio yn golygu nad oes angen cael mathau eraill o ganiatâd cyfreithiol, y mae'n rhaid eu cael yn annibynnol. Mae'r rhain yn cynnwys: Trwyddedau datblygu CNC ar gyfer gwaith sy'n effeithio ar Rywogaethau a Warchodir gan Ewrop; trwyddedau CNC ar gyfer ymyrryd â moch daear; Hysbysiadau Gwaredu Gwrychoedd lle bo'n berthnasol²⁴; a chaniatâd Gorchmynion Cadw Coed.

Goleuadau a bioamrywiaeth

- 8.20. Gall golau artiffisial yn ystod y nos darfu ar ystlumod a mathau eraill o fywyd gwyllt y nos, gan effeithio ar eu dyfodiad o'u clwydfan, llwybrau cymudo a phorthiant, a denu ysglyfaeth sy'n infertebratau. Os yw golau'n cael ei daflu ar adeilad, coeden aeddfed, coetir, gwrych, cwrs dŵr neu glwydfan, gall hynny arwain at asesiad gweithgarwch ystlumod (gweler Tabl 10) a rhaid rhoi sylw i hynny yn y Cynllun Dylunio Ecolegol a Thirwedd (neu'r Datganiad Goleuadau). Dylai goleuadau allanol ddilyn [Nodyn Canllaw BCT/ILP 08/23](#).
- 8.21. Ar gyfer y gofynion llawn ar lygredd goleuadau a bioamrywiaeth, cyfeirir at y *CCA Goleuadau ac Awyr Dywyll*.

Datblygiad a Ganiateir

- 8.22. Fel arfer nid oes angen cyflwyno dogfennau cynllunio ar gyfer unrhyw ddatblygiad a wneir o dan Hawliau Datblygiad a Ganiateir. Fodd bynnag, nid yw hyn yn dileu'r cyfrifoldeb i ystyried effaith bosibl y gwaith ar fioamrywiaeth a'r amgylchedd naturiol ar y safle neu gerllaw'r safle.
- 8.23. Nid yw Hawliau Datblygiad a Ganiateir yn golygu nad oes yn rhaid cydymffurfio â rheolaethau statudol eraill. Felly gall fod angen caniatâd ar wahân, yn cynnwys (ond heb eu cyfyngu i):
- a. trwyddedau ar gyfer gwaith sy'n effeithio ar rywogaethau a warchodir neu safleoedd dynodedig (os ydynt yn berthnasol);
 - b. caniatâd neu drwyddedau ar gyfer gwaith sy'n effeithio ar gyrsiau dŵr;
 - c. Hysbysiadau Gwaredu Gwrychoedd (ar gyfer gwaredu gwrychoedd a warchodir); a
 - d. ceisiadau am wneud gwaith ar goed (ar gyfer coed mewn ardaloedd cadwraeth neu Orchmynion Cadw Coed).
- 8.24. Disgwylir i'r rhai sy'n gwneud gwaith o dan Hawliau Datblygiad a Ganiateir:

²⁴Dim ond yn ofynnol pan fo gwaith yn dibynnu ar hawliau datblygiad a ganiateir (h.y. dim yn ofynnol pan gynigir eu gwaredu fel rhan o gais cynllunio).

- a. cydymffurfio'n llawn â'r holl ddeddfwriaeth berthnasol sy'n ymwneud â bioamrywiaeth gan gynnwys rhywogaethau a warchodir, coed, gwrychoedd a rhywogaethau goresgynnol;
 - b. cymryd pob cam rhesymol i osgoi niwed i fioamrywiaeth, coed, gwrychoedd a nodweddion ecolegol eraill ar y safle ac ar dir cyfagos, gan gydnabod y gall atebolrwydd godi o dan y gyfraith gyffredin pan achosir difrod; a
 - c. sicrhau bod egwyddorion y dull cam wrth gam ar waith trwy osgoi niwed ecolegol yn gyntaf, yna lleihau a lliniaru effeithiau lle nad oes modd osgoi hynny.
- 8.25. Mewn rhai amgylchiadau, gall datblygiad a ganiateir fod yn ddarostyngedig i ofynion cymeradwyo ychwanegol o dan y Rheoliadau Cynefinoedd²⁵.
- 8.26. Os oes ansicrwydd ynghylch a oes cyfyngiadau ecolegol yn bresennol, anogir ymgeiswyr a thirfeddianwyr yn gryf i ofyn am gyngor gan ecolegydd cymwys priodol cyn i'r gwaith ddechrau. Gall unrhyw niwed ecolegol sy'n deillio o ddatblygiad a ganiateir arwain at orfodi a/neu erlyn o dan y ddeddfwriaeth bywyd gwyllt berthnasol.

²⁵yn enwedig lle gall fod effaith ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol.

9. Canllaw Technegol i Ymgynghorwyr Ecolegol

- 9.1. Mae'r bennod hon yn nodi safon y gwaith ecolegol sydd ei angen ar yr awdurdod lleol i gefnogi ceisiadau cynllunio. Hefyd bydd y bennod hon yn ddefnyddiol i ymgeiswyr a thimau dylunio o ran deall beth yw cyngor ecolegol da a beth ddylent ei ddisgwyl gan yr ymgynghorwyr y maent yn eu comisiynu.
- 9.2. Efallai na fydd gwaith nad yw'n bodloni'r safon hon yn cael ei dderbyn fel sail ddigonol ar gyfer penderfynu ar gais. Gall adroddiadau ecolegol sy'n anghyflawn, sy'n hen, sydd heb fanylion digonol neu sydd heb fod yn cydymffurfio â'r safonau proffesiynol isod gael eu dychwelyd heb asesiad, a gellir annilysu neu wrthod y cais ar sail gwybodaeth annigonol.
- 9.3. Os yw ymgynghorwyr yn ansicr ynghylch y manylder, y fethodoleg neu'r cwmpas sy'n ofynnol ar gyfer safle penodol, fe'u cynghorir yn gryf i fynd ati i ymgysylltu â'r awdurdod lleol cyn comisiynu arolygon. Bydd hyn yn lleihau'r risg o oedi ar ôl cyflwyno cais ac yn sicrhau bod cwmpas y gwaith yn dderbyniol.

Ymgysylltu Cyn Ymgeisio

- 9.4. Ymgysylltu cyn ymgeisio rhwng yr ecolegydd ymgynghorol a thîm Ecoleg Cynllunio yr awdurdod lleol yw un o'r ffyrdd mwyaf effeithiol o leihau oedi ar ôl cyflwyno cais. Mae'n caniatáu trafod a chytuno ar gwmpas arolygon, lefel tystiolaeth DECCA, cynnwys CRhTE, ac ymagwedd gyffredinol at Fudd Net i Fioamrywiaeth cyn ysgrifennu adroddiadau.
- 9.5. Pan gytunwyd ar gwmpas y gwaith arolygu neu'r ymagwedd at asesu yn y cam cyn ymgeisio, bydd y cytundeb hwnnw'n berthnasol i asesiad yr awdurdod lleol o'r adroddiadau a gyflwynir. Dylai ymgynghorwyr gadw cofnod ysgrifenedig o drafodaethau cyn ymgeisio a chyfeirio yn yr adroddiad a gyflwynir at unrhyw gwmpas y cytunwyd arno. Fodd bynnag, nid yw cytuno cyn ymgeisio ar y cwmpas yn gwarantu y bydd y cais yn cael ei gefnogi; bydd asesiad yr awdurdod lleol bob amser yn seiliedig ar ansawdd y wybodaeth a gyflwynwyd a pha mor gyflawn ydyw.
- 9.6. Ar gyfer ceisiadau cymhleth — yn enwedig y rhai sy'n ymwneud â Safleoedd a Warchodir gan Ewrop, colli cynefinoedd ar raddfa fawr neu safleoedd sydd o fewn neu'n agos i safleoedd y Rhwydwaith Cenedlaethol — mae ymgysylltu cynnar yn hanfodol a dylid gwneud hynny cyn comisiynu arolygon, nid ar ôl i adroddiadau gael eu hysgrifennu.

Safonau Proffesiynol

- 9.7. Dylai'r holl waith ecolegol a gyflwynir i gefnogi ceisiadau cynllunio gydymffurfio â'r safonau a nodir yn Nhabl 13. Bydd yr awdurdod lleol yn asesu'r adroddiadau a gyflwynir yn erbyn y safonau hyn; mae'n bosibl na fydd adroddiadau nad ydynt yn cydymffurfio yn cael eu derbyn fel sail ddigonol ar gyfer gwneud penderfyniad.

Tabl 13: Safonau Proffesiynol ar gyfer Adroddiadau Ecolegol (cyfredol ar yr adeg ysgrifennu; dylid defnyddio'r fersiynau mwyaf diweddar o'r safonau).

Safon	Beth sy'n ofynnol ar gais Sir Gaerfyrddin
BS 42020:2013 — Safon Brydeinig ar gyfer Bioamrywiaeth mewn Cynllunio a Datblygu	Yn nodi gofynion ar gyfer rheoli bioamrywiaeth drwy'r broses gynllunio, gan gynnwys cwrpas yr arolwg, cynnwys yr adroddiad, y dystiolaeth sydd ei hangen i ddangos Budd Net i Fioamrywiaeth, a'r cymwyseddau sy'n ofynnol gan ymarferwyr. Rhaid i bob adroddiad ecolegol ddangos cydymffurfiaeth â BS 42020 fel gwaelodlin. Bydd adroddiadau nad ydynt yn dilyn fframwaith BS 42020 ar gyfer cwrpas yr arolwg ac asesiad effaith yn cael eu hystyried yn ddiffygiol.
Canllawiau CIEEM ar gyfer Ysgrifennu Adroddiadau Ecolegol, Ail Argraffiad (Rhagfyr 2017)	Rhaid i bob adroddiad ecolegol ddilyn y canllawiau hyn o ran strwythur, cynnwys ac iaith. Rhaid i adroddiadau gynnwys crynodeb gweithredol clir, diamwys sy'n nodi'r canfyddiadau, casgliadau ac argymhellion allweddol fel y gall y swyddog cynllunio nodi'r sefyllfa ecolegol heb orfod cyfuno canfyddiadau ar draws nifer o benodau. Rhaid rhifo argymhellion a'u gwahaniaethu'n glir oddi wrth destun disgrifiadol.
Dull Llywodraeth Cymru ar gyfer Budd Net i Fioamrywiaeth a Fframwaith DECCA (Papur Briffio CIEEM, Medi 2022)	Rhaid defnyddio fframwaith DECCA ar gyfer yr holl asesiadau Budd Net i Fioamrywiaeth. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r adroddiad ecolegol gynnwys asesiad strwythuredig o'r newid ym mhob priodoledd DECCA cyn ac ar ôl y gwaith datblygu. Nid yw honiad ansoddol o fudd yn ddigonol. Rhaid i'r asesiad ddangos gwelliant mesuradwy ar draws pob un o'r pum priodoledd, neu gyfiawnhau'n eglur lle na ellir gwella priodoleddau penodol a nodi pa fesurau digolledu sy'n mynd i'r afael â'r diffyg. Gweler Pennod 6.
Canllawiau proffesiynol penodol i rywogaeth	Rhaid i bob arolwg penodol i rywogaeth ddilyn y canllawiau cyfredol a gyhoeddwyd gan y corff proffesiynol perthnasol a/neu'r corff cadwraeth natur statudol. Lle mae CNC wedi cyhoeddi cyngor safle-benodol ar gyfer safleoedd dynodedig, rhaid dilyn y cyngor hwnnw. Ni dderbynnir methodoleg sydd wedi dyddio.

Gofynion trwyddedu

- 9.8. Lle bo trwydded arolygu CNC yn ofynnol, rhaid i bob arolwg gael ei gynnal gan, neu o dan oruchwyliaeth²⁶ uniongyrchol, deiliad trwydded cyfredol CNC ar gyfer y grŵp rhywogaethau perthnasol. Mae hyn yn berthnasol i asesiadau clwydfannau ystumod (arolygon dod allan/mynd nôl i mewn), arolygon madfalloedd dŵr cribog, arolygon pathewod, ac arolygon o anifeiliaid Atodlen 5. Ni dderbynnir adroddiad wedi'i lofnodi gan ddeiliad trwydded nad oedd yn bresennol yn ystod ymweliadau'r arolwg, neu sydd heb adolygu'r data sylfaenol yn bersonol.
- 9.9. Yn achos arolygon a gynhelir heb drwydded angenrheidiol CNC, neu heb oruchwyliaeth uniongyrchol deiliad trwydded ar y safle, ni chânt eu derbyn fel ceisiadau dilys ac ni chânt eu hystyried yn sail ddigonol ar gyfer penderfynu ar y cais. Pan gyflwynir arolwg heb drwydded, bydd yr awdurdod lleol yn gofyn am arolwg arall o fewn y cyfnod tymhorol priodol. Cyfrifoldeb yr ymgeisydd yw oedi sy'n deillio o arolygon heb drwydded.
- 9.10. Argymhellir yn gryf bod yn aelod o gorff²⁷ proffesiynol perthnasol, ynghyd ag achrediad proffesiynol priodol a chymhwysedd technegol dangosadwy. Wrth asesu digonolrwydd y wybodaeth ecolegol a gyflwynwyd, bydd yr awdurdod lleol yn ystyried cymwysterau proffesiynol, profiad perthnasol a chymhwysedd awduron yr adroddiadau a syrfewyr²⁸.

Y Cynnwys sydd ei Angen ar gyfer Adroddiadau Ecolegol

- 9.11. Rhaid i bob adroddiad ecolegol sy'n cefnogi ceisiadau cynllunio fod yn ddilys pan gyflwynir y cais, yn ogystal ag adeg yr arolwg. Ni dderbynnir adroddiad a oedd yn ddilys pan gafodd ei gomisiynu ond mae ei gyfnod dilysrwydd wedi dod i ben ers hynny. Nodir cyfnodau dilysrwydd yn Nhabl 11.
- 9.12. Rhaid i bob adroddiad fod yn gymesur â graddfa'r arolwg ac arwyddocâd y canfyddiadau²⁹. Mae'r cynnwys gofynnol ar gyfer pob adroddiad ecolegol fel a ganlyn:
 - a. Manylion yr arolwg: dyddiadau ac amserau penodol pob ymweliad safle; y tywydd; enwau, cymwysterau, profiad perthnasol a rhifau trwydded CNC (lle bo'n berthnasol) yr holl syrfewyr ac awduron yr adroddiadau.
 - b. Dulliau: disgrifiad clir o'r dulliau arolygu a'r ymdrech ar gyfer pob math o arolwg, wedi'i gyfeirio i'r canllawiau proffesiynol perthnasol. Rhaid esbonio'n glir a chyfiawnhau unrhyw wyro oddi wrth dulliau safonol.
 - c. Cyfyngiadau: datganiad penodol o gyfyngiadau'r arolwg, ac, yn hollbwysig, eu goblygiadau i ddibynadwyedd y casgliadau. Nid yw datganiad cyfyngiadau nad yw'n ymdrin â'r hyn y mae'r cyfyngiadau yn ei olygu i'r canfyddiadau yn dderbyniol.

²⁶Mae 'oruchwyliaeth uniongyrchol' yn golygu bod yn rhaid i ddeiliad y drwydded fod yn bresennol yn gorfforol ar y safle ar gyfer yr holl weithgareddau arolwg trwyddedig, ac mae'n rhaid i'r deiliad adolygu a gwirio'r data arolwg craidd yn bersonol cyn i'r adroddiad gael ei gymeradwyo.

²⁷Ar gyfer gwaith ecolegol, y [Sefydliad Siartredig Ecoleg a Rheolaeth Amgylcheddol \(CIEEM\)](#) yw'r corff proffesiynol cydnabyddedig yn y DU, gyda graddau aelodaeth diffiniedig a fframweithiau cymhwysedd sy'n berthnasol i'r arolwg ecolegol, yr asesu a'r adrodd.

²⁸Mae aelodaeth broffesiynol yn ddangosydd pwysig o safonau priodol, arfer moesegol a datblygiad proffesiynol parhaus. Fodd bynnag, dylid dangos cymhwysedd hefyd drwy'r profiad perthnasol a'r arbenigedd technegol sy'n briodol i'r cynnig.

²⁹Er enghraifft, nid yr un ddogfen fydd Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol ar gyfer estyniad i un tŷ ag ar gyfer codi 300 o dai; rhaid i lefel y manylder, nifer yr argymhellion arolwg wedi'u targedu, a manylder asesiad DECCA adlewyrchu graddfa a sensitifrwydd y cynnig.

- d. Asesiad o'r effaith: asesiad clir o effaith y datblygiad ar yr holl safleoedd dynodedig (rhyngwladol, cenedlaethol a lleol) a'r holl gynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac a flaenoriaethir ar y safle neu gerllaw iddo, gan gynnwys effeithiau anuniongyrchol a chronnus. Unrhyw ofynion pellach ar gyfer [trwydded ddatblygu CNC](#).
- e. Y dull cam wrth gam: arddangosiad strwythuredig o sut mae'r dull cam wrth gam wedi cael ei ddilyn, gan ddangos pa fesurau osgoi a lleihau a ystyriwyd ym mhob cam cyn nodi lliniaru a digolledu.
- f. Asesiad DECCA: asesiad strwythuredig o'r newid ym mhob priodoledd DECCA cyn ac ar ôl y gwaith datblygu, gan ddangos sut y bydd Budd Net i Fioamrywiaeth yn cael ei gyflawni. Ewch i Bennod 6 i weld pa mor fanwl mae angen i'r asesiad fod.
- g. Gwaelodlin cyn clirio: lle bo unrhyw waith wedi'i wneud ar y safle cyn cynnal yr arolwg er mwyn clirio llystyfiant, dymchwel neu baratoi tir, dylai'r adroddiad ailadeiladu'r gwerth ecolegol cyn clirio gan ddefnyddio ffotograffiaeth o'r awyr, arolygon hanesyddol, cofnodion cynefinoedd ac unrhyw dystiolaeth arall sydd ar gael. Rhaid cyfrifo Budd Net i Fioamrywiaeth o'r gwaelodlin hon, ac nid o gyflwr y safle pan gafodd ei arolygu ar ôl ei glirio.
- h. Crynodeb gweithredol: crynodeb clir, annibynnol o'r prif ganfyddiadau, casgliadau ac argymhellion wedi'u rhifo, sydd wedi'i ysgrifennu mewn modd fel y gall y swyddog cynllunio adnabod y sefyllfa ecolegol heb orfod darllen yr adroddiad yn llawn.

9.13. Mae Tabl 14 yn amlinellu'r cynnwys sy'n ofynnol ar gyfer y prif fathau o adroddiad. Safon ofynnol yw hon; efallai y bydd angen cynnwys mwy manwl ar gyfer safleoedd cymhleth neu sensitif.

Tabl 14: Cynnwys gofynnol yn ôl math o Adroddiad —*= Os yw'n berthnasol

Cynnwys Gofynnol	PEA	Arolwg Ystlumod	Arolwg Rhywogaethau	EclA	Nodiadau
Dyddiadau'r arolwg, a'r amserau, syrfeyr, cymwysterau a rhifau trwydded	✓	✓	✓	✓	Gofynnol ym mhob achos.
Dulliau yn cyfeirio at ganllawiau cyfredol; gwyriadau a nodwyd	✓	✓	✓	✓	Ni dderbynnir hen fethodoleg.
Cyfyngiadau'r arolwg a goblygiadau hynny ar gasgliadau	✓	✓	✓	✓	Rhaid sôn am yr hyn y mae cyfyngiadau yn ei olygu i ddibynadwyedd canfyddiadau.
Canlyniadau chwiliad data (WWBIC)	✓	*	*	✓	Rhaid i'r Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol gynnwys chwiliad data. Gall arolygon ystlumod ac arolygon rhywogaethau gynnwys canfyddiadau chwiliad data.
Map cynefin (Cam 1 neu UKHab)	✓	—	—	✓	Mae'n rhaid i PEA ac EclA gynnwys map cynefin.

Cynnwys Gofynnol	PEA	Arolwg Ystlumod	Arolwg Rhywogaethau	EcIA	Nodiadau
Asesiad effaith o ran safleoedd dynodedig a rhywogaethau a warchodir	✓	*	✓	✓	<i>Yn ofynnol lle bynnag y mae safleoedd dynodedig neu rywogaethau a warchodir yn bresennol neu mae posibilrwydd eu bod yn bresennol.</i>
Arddangos dull cam wrth gam	✓	*	*	✓	<i>Dylai arolygon ystlumod a rhywogaethau fynd i'r afael â hierarchaeth lliniaru ar gyfer y rhywogaethau perthnasol.</i>
Asesiad DECCA	✓	*	—	✓	<i>Asesiad DECCA llawn mewn PEA ac EcIA. Dylai arolygon ystlumod roi sylw i Fudd Net i Fioamrywiaeth lle effeithir ar glwydfannau.</i>
Gwaelodlin cyn clirio	*	*	*	*	<i>Pan fo clirio wedi digwydd cyn yr arolwg.</i>
Datganiad gofyniad trwydded Cyfoeth Naturiol Cymru	*	✓	✓	✓	<i>Rhaid datgan yn glir a oes angen trwydded ddatblygu CNC ai peidio.</i>
Asesiad prawf rhanddirymiad EPS	—	✓	*	✓	<i>Yn ofynnol pan fo EPS yn bresennol ac effeithir arnynt.</i>
Crynodeb gweithredol gydag argymhellion wedi'u rhifo	✓	✓	✓	✓	<i>Rhaid bod yn hunangynhwysol ac yn ddiamwys.</i>

Cynnwys Ychwanegol lle bo'r Rheoliadau Cynefinoedd yn berthnasol

9.14. Pan allai'r datblygiad effeithio ar Rywogaeth a Warchodir gan Ewrop (EPS), rhaid i'r adroddiad ecolegol:

- Cadarnhau, yn seiliedig ar dystiolaeth arolwg, a oes rhywogaeth o'r fath yn bresennol, ac, os felly, pa rywogaethau, pa boblogaethau neu beth yw maint y clwydfannau, a pha gynefinoedd maen nhw'n eu defnyddio.
- Asesu effeithiau tebygol y datblygiad ar statws cadwraeth y rhywogaeth ar raddfa leol a chenedlaethol, gan wahaniaethu rhwng marwolaethau uniongyrchol, aflonyddwch, a cholli cynefin.
- Datgan yn glir ac yn ddiamwys a fydd angen trwydded datblygu CNC cyn y gall y datblygiad fynd rhagddo.
- Pan fydd angen trwydded, dangos cydymffurfiaeth â phob un o'r tri phrawf rhanddirymiad Erthygl 16 (Rheoliadau Cynefinoedd, Rheoliad 55):
 - Dim dewis arall boddhaol — dangos nad oes safle, cynllun na dull adeiladu arall a fyddai'n osgoi neu'n lleihau'r effaith yn ddigonol wedi'i nodi, nac ychwaith yn ymarferol.
 - Rhesymau hanfodol er budd cyhoeddus tra phwysig (IROPI) — dangos buddion cyhoeddus penodol sy'n gymesur â'r effaith ac sy'n drech na'r budd cadwraethol.

- iii. Cadw statws cadwraeth ffafriol — dangos bod y mesurau lliniaru a digolledu arfaethedig yn ddigonol i sicrhau statws cadwraeth ffafriol hirdymor y rhywogaeth/safle yr effeithir arni/arno.

- 9.15. Rhaid ymgynghori â CNC lle mae'n debygol y bydd angen trwydded. Argymhellir yn gryf ymgysylltu â'r awdurdod lleol a CNC cyn ymgeisio ar gyfer pob cynnig sy'n effeithio ar EPS. Ni fydd caniatâd cynllunio o reidrwydd yn cael ei roi oherwydd bod cais am drwydded wedi'i gyflwyno; rhaid rhoi ystyriaeth i'r ddau ganiatâd yn annibynnol ac ochr yn ochr.
- 9.16. Pan allai datblygiad arfaethedig gael effaith arwyddocaol debygol ar safle ACA, AGA neu safle Ramsar — boed yn Sir Gaerfyrddin neu yn rhywle arall, a boed y safle yn cael ei effeithio'n uniongyrchol neu'n cael ei effeithio drwy ansawdd aer, ansawdd dŵr, hydroleg, sŵn, goleuo, pwysau hamdden uwch neu unrhyw lwybr arall — rhaid darparu digon o wybodaeth i alluogi'r awdurdod lleol i gynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.
- 9.17. Bydd angen RIAA lle mae effeithiau ar nodweddion cymhwysol safle Rhwydwaith Cenedlaethol yn gredadwy ac na ellir eu sgrinio allan yn y cam TLSE. Rhaid i'r RIAA:
- Nodi'r holl lwybrau credadwy y gallai'r datblygiad effeithio ar nodweddion cymhwysol y safle dynodedig.
 - Asesu hyd a lled ac arwyddocâd pob llwybr, gan gyfeirio at y statws cadwraeth cyfredol a chyflwr y nodweddion cymhwysol.
 - Dangos, gyda thystiolaeth ategol, a ellir osgoi effeithiau arwyddocaol ar gyfanrwydd y safle.
 - Lle na ellir osgoi effeithiau arwyddocaol, nodwch yr holl fesurau osgoi a lliniaru arfaethedig a dangoswch eu bod yn ddigonol i leihau effeithiau nad ydynt yn rhai arwyddocaol.
- 9.18. Ar gyfer safleoedd Rhwydwaith Cenedlaethol, dylid ystyried y llwybrau sydd yn Nhabl 15 bob amser yn y RIAA, yn ogystal ag unrhyw ffyrdd safle-benodol a nodwyd trwy'r TLSE.

Tabl 15: Safleoedd Dynodedig, Nodweddion Cymhwysol a Phrif Lwybrau Allweddol

Safle Dynodedig	Nodweddion Cymhwysol Allweddol	Llwybrau i'w Hystyried fel Mater o Drefn
ACA Afon Tywi / ACA Afon Teifi	Dyfrgi, llysywen bendoll yr afon, llysywen bendoll y môr, gwangen, penlletwad, cimwch yr afon crafanc wen (Teifi); cynefinoedd dyfrol	Dirywiad ansawdd dŵr (silt, cemegau, gorfaethu); newid hydrolegol (newid y llif, tyniad); rhwystr ffisegol i fudo gan bysgod; tarfu ar gynefinoedd y glannau yn ystod y gwaith adeiladu.
AGA / Ramsar Cilfach Tywyn	Pioden y môr, pibydd y mawn, hwyaden lostfain, pibydd yr aber, gylfinir (heb fod yn	Mwy o aflonyddwch hamdden o ddatblygiad o fewn pellter mynediad; aflonyddwch a phwysau ysglyfaethu yn gysylltiedig ag anifeiliaid anwes domestig mewn perthynas â datblygiad preswyl newydd yn agos i'r safle, yn enwedig wrth ymylon ardaloedd rhynglanwol, morfeydd heli a chynefinoedd sy'n cynnal; golau yn cael

Safle Dynodedig	Nodweddion Cymhwysol Allweddol	Llwybrau i'w Hystyried fel Mater o Drefn
	magu); cynefin rhynglanwol	ei daflu ar ardaloedd clwydo; newid hydrolegol; ansawdd y dŵr.
AGA Bae Caerfyrddin	Môr-hwyaden Ddu (heb fod yn magu)	Aflonyddwch morol; ansawdd y dŵr; seilwaith ar y môr.
Ardal Cadwraeth Arbennig Twyni Bae Caerfyrddin	Cynefinoedd twyni tywod, tegeirian y fign, malwen droellog, llysiau'r afu petalaidd	Pwysau hamdden (damsgen, baw ci); newid hydrolegol; prysgwydd yn ymledu; ansawdd aer o'r cynnydd mewn traffig.
ACA Caeau'r Mynydd Mawr	Dolydd Molinia; britheg y gors	Colli cynefin cynnal posibl o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr; cynefin metaboblogaeth y glöyn byw yn chwalu; newidiadau i hydroleg neu reoli cynefinoedd glaswelltir. Gweler Canllawiau Cynllunio Caeau'r Mynydd Mawr.
ACA Ceg Môr Hafren	Llamhidydd yr Harbwr	Sŵn ac aflonyddwch o weithgareddau adeiladu morol ac arfordirol; traffig llongau; llygredd.

- 9.19. Mae cyngor ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig unigol, ynghyd â safle Ramsar Cilfach Tywyn, ar gael drwy ymgysylltu cyn ymgeisio â CNC a'r awdurdod lleol.
- 9.20. Ni ddylai ymgeiswyr gymryd yn ganiataol bod absenoldeb hanes cynllunio ar safle yn golygu bod materion ARhC eisoes wedi'u sgrinio allan. Bydd yr awdurdod lleol yn cynnal ei TLSE ei hun ar gyfer pob cais sydd â'r potensial i effeithio ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol.

Cydlynu â'r Fframwaith Tirwedd

- 9.21. Un o'r rhesymau mwyaf cyffredin dros ddiffyg Budd Net i Fioamrywiaeth yw'r datgysylltiad rhwng yr adroddiad ecolegol a dyluniad y dirwedd: mae'r ecolegydd yn nodi mesurau Budd Net i Fioamrywiaeth ac mae'r asesiad DECCA yn cyflwyno tystiolaeth ohonynt, ond mae'r pensaer tirwedd wedyn yn cynhyrchu CDTE sy'n nodi plannu amhriodol, systemau rheoli anghywir neu ardaloedd cynefin annigonol. Mae cyfrifoldeb ar yr ymgynghorydd ecolegol i atal y datgysylltiad hwn.
- 9.22. Dylai ymgynghorydd ecolegol adolygu'r CDTE cyn iddo gael ei gwblhau, a chadarnhau'n ysgrifenedig³⁰ bod y manylebau plannu, manylion creu cynefinoedd, mesurau lliniaru a darpariaethau rheoli yn y CDTE yn cyd-fynd â'r adroddiad ecolegol a byddant yn cyflawni'r mesurau Budd Net i Fioamrywiaeth a ddisgrifir. Lle na ellir cadarnhau bod y CDTE yn cyd-fynd, rhaid i'r adroddiad nodi'r anghysondebau a'r diwygiadau sydd eu hangen. Gellir trin ceisiadau a gyflwynir gyda CDTE sy'n anghyson â'r adroddiad ecolegol fel rhai diffygiol.
- 9.23. Mae Tabl 16 yn nodi cyfrifoldebau penodol yr ymgynghorydd ecolegol mewn perthynas â phob dogfen fframwaith tirwedd.

³⁰naill ai mewn llythyr eglurhaol, nodyn adolygu wedi'i atodi i'r CDTE, neu adolygiad i'r adroddiad ecolegol

Tabl 16: Cyfrifoldebau'r Ymgynghorydd Ecolegol o fewn y Fframwaith Tirwedd

Y Ddogfen	Cyfrifoldebau'r Ymgynghorydd Ecolegol	Ansawdd / Safon
Datganiad Seilwaith Gwyrdd a Glas	Cwblhau'r asesiad DECCA a'r dystiolaeth Budd Net i Fioamrywiaeth sy'n sail i'r Datganiad. Sicrhau cysondeb ag unrhyw adroddiadau ecolegol. Cadarnhau bod y sefyllfa gyffredinol o ran Budd Net i Fioamrywiaeth a ddisgrifir yn y Datganiad SGG yn cael ei chefnogi gan dystiolaeth ecolegol gadarn.	Rhaid i'r asesiad DECCA ddangos tystiolaeth o welliant mesuradwy neu esbonio eithriadau a gyfiawnheir. Ni dderbynnir honiadau sydd heb dystiolaeth ategol.
Cynllun Dylunio Tirlun ac Ecolegol (CDTE)	Adolygu'r drafft cyn ei gwblhau. Cadarnhau yn ysgrifenedig: bod y rhywogaethau sy'n cael eu plannu yn ecolegol briodol (tarddiad brodorol, priodol yn lleol, wedi'u dewis i gael yr Amrywiaeth gorau posibl); bod y manylebau creu cynefinoedd yn dechnegol gywir (cymysgeddau hadau, dyfnderoedd swbstrad, proffiliau pyllau, dwysedd stocio gwrychoedd); bod y mesurau lliniaru wedi'u nodi'n gywir; a bod yr holl fesurau Budd Net i Fioamrywiaeth a nodwyd yn yr adroddiad ecolegol yn bresennol yn y CDTE. Arwain ar y fanyleb elfennau cymhleth: trawsleoli gwrychoedd, creu cynefinoedd penodol i rywogaethau (cynefin daearol y fadfall ddŵr gribog, gwâl dyfrgwn, cynefin y pathew), dylunio coridor bywyd gwyllt a goleuo sy'n sensitif i ystlumod.	Rhaid cyflwyno gyda'r cais gadarnhad ysgrifenedig o'r cysondeb rhwng yr adroddiad ecolegol a'r CDTE. Rhaid unioni anghysondebau cyn eu cyflwyno, ac nid tynnu sylw atynt ar ôl cyflwyno er mwyn ceisio gwneud hynny.
Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol (CRhTE)	Cyfrannu'r amcanion rheoli ecolegol ar gyfer yr holl gynefinoedd a gedwir a'r rhai newydd (cyfeirio at y targedau cyflwr a chysylltedd DECCA a nodwyd yn yr asesiad). Drafftio'r rhaglen fonitro: beth gaiff ei fonitro, gan bwy, pa mor aml, yn erbyn pa feini prawf llwyddiant, a pha gamau rheoli addasol fydd yn cael eu cymryd os na chaiff targedau eu cyrraedd. Nodi'r gofynion goruchwyllo ecolegol ar gyfer gweithredu'r CDTE. Cadarnhau bod y cyfnodau rheoli yn addas ar gyfer y mathau o gynefinoedd sy'n cael eu cynnig.	Rhaid i'r CRhTE fod yn benodol ac mae'n rhaid bod modd ei orfodi. Nid yw camau rheoli amwys fel <i>"rheoli glaswelltir yn briodol"</i> neu <i>"cadw pyllau mewn cyflwr da"</i> yn dderbyniol. Rhaid i'r camau rheoli gyfeirio at ganllawiau cydnabyddedig (e.e. BSBI, safonau rheoli Cyngor Cefn Gwlad/CNC ar gyfer cynefinoedd Adran 7).
Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu (CEMP)	Arwain ar holl ddarpariaethau rheoli bioamrywiaeth y CEMP. Mae hyn yn cynnwys: gofynion a phrotocolau arolygu cyn clirio (pwy sy'n arolygu, pryd, beth sy'n gyfrifol am achosi i'r gwaith stopio); Manylebau Parth Gwahardd Adeiladu (CEZ) a safonau ffensys; rheoli rhywogaethau goresgynol a'u gwaredu; mesurau atal llygredd sy'n benodol i dderbynyddion ecolegol sensitif (cyrsiau dŵr, clwydfannau ystlumod, cynefin rhywogaeth a warchodir); rheoli goleuadau adeiladu; gofynion clerc gwaith ecolegol gan gynnwys amllder goruchwyllo, cofnodion i'w cadw a rhwymedigaethau adrodd.	Rhaid i'r CEMP enwi'r ymgynghorydd ecolegol sy'n gyfrifol am oruchwyllo adeiladu. Rhaid cadw'r cofnodion goruchwyllo a sicrhau eu bod ar gael ar gais yr awdurdod lleol. Rhaid cyflwyno adroddiadau arolygu ecolegol ar ôl adeiladu i gadarnhau bod yr amodau cynllunio perthnasol wedi'u cynllunio.

Sicrhau Ansawdd

- 9.24. Dylai adroddiadau ecolegol a gyflwynir i gefnogi ceisiadau mawr, ceisiadau sy'n ymwneud ag EPS, a/neu geisiadau lle mae RIAA yn ofynnol ddangos eu bod wedi bod yn destun adolygiad sicrhau ansawdd mewnol cyn eu cyflwyno. Mae hyn yn golygu bod ecolegydd profiadol o sefydliad yr ymgynghorydd, neu adolygwr cymheiriaid annibynnol, wedi adolygu'r adroddiad at ddibenion cysondeb mewnol; digonolrwydd yr arolwg o ran ymdrech a methodoleg; cyflawnrwydd yr asesiad effaith; cadernid yr asesiad DECCA; a chywirdeb y datganiad cydymffurfiaeth.
- 9.25. Yn achos ceisiadau cymhleth, mae'r awdurdod lleol yn ystyried yn ffafriol adroddiadau wedi'u hadolygu gan gymheiriaid. Yn aml iawn y rhesymau dros oedi ar ôl cyflwyno yw adroddiadau sy'n cynnwys anghysondebau mewnol, casgliadau di-sail, asesiadau DECCA anghyflawn neu adrannau methodoleg coll, ac, yn yr achosion mwyaf difrifol, mae'r rhesymau hyn yn ddigon i argymhell gwrthod cais ar sail gwybodaeth annigonol.
- 9.26. Mae'r awdurdod lleol yn cadw'r hawl i ddychwelyd adroddiadau nad ydynt yn bodloni'r safon ofynnol heb asesiad llawn. Pan fydd adroddiad yn cael ei ddychwelyd, bydd yr ymgeisydd yn cael ei hysbysu o'r diffygion penodol a'r wybodaeth sydd ei hangen i'w datrys. Ni fydd y cloc ar gyfer gwneud penderfyniad yn tician tra bo'r wybodaeth ddiffygiol yn cael ei hunioni.

Atodiadau

Atodiad A: Y Cyd-destun Deddfwriaethol a Pholisi

- A.1. Mae'r atodiad hwn yn rhoi trosolwg cryno o'r polisi cenedlaethol, rhanbarthol a lleol a'r fframwaith deddfwriaethol sy'n berthnasol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Mae'n crynhoi'r ddeddfwriaeth, y strategaethau a'r canllawiau allweddol sy'n llunio'r modd y caiff bioamrywiaeth ei gwarchod, ei rheoli a'i gwella yn y broses gynllunio, ac mae'n darparu testun llawn y polisïau CDLI sydd fwyaf perthnasol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn.

Cenedlaethol

- A.2. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi polisïau cynllunio Llywodraeth Cymru ar gyfer defnydd tir yng Nghymru. Pennod 6 (Yr Amgylchedd Naturiol) sydd o'r perthnasedd mwyaf uniongyrchol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Mae Tabl 2 y CCA hwn yn crynhoi'r gofynion allweddol; mae'r darnau isod yn darparu testun llawn y darpariaethau sydd o'r perthnasedd mwyaf uniongyrchol.

Adran 6.4.5 — Bioamrywiaeth a budd net

"Mae'n rhaid i awdurdodau cynllunio geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer eu swyddogaethau. Mae hynny'n golygu na ddylai datblygu arwain at golled fawr i gynefinoedd na phoblogaethau o rywogaethau (heb gynnwys rhywogaethau goresgynol anfforddol), yn lleol nac yn genedlaethol, a rhaid iddo weithio ochr yn ochr â natur, darparu budd net i fioamrywiaeth, a gwella gwydnwch ecosystemau neu alluogi gwelliant o'r fath."

Adran 6.4.11 — Dull cam wrth gam

"Rhaid i awdurdodau cynllunio ddilyn dull cam wrth gam i gynnal a gwella bioamrywiaeth, adeiladu rhwydweithiau ecolegol gwydn a darparu buddion net i fioamrywiaeth trwy sicrhau bod unrhyw effeithiau amgylcheddol andwyol yn cael eu hosgoi yn gyntaf, yna eu lleihau, eu lliniaru, ac, fel dewis olaf, eu digolledu."

Adran 6.4.12 — Gofyniad i wella

"Lle nad oes mesurau gwella bioamrywiaeth sy'n gymesur â graddfa a natur y datblygiad yn cael eu cynnig fel rhan o gais, rhoddir pwysau sylweddol ar ddiffyg hynny, ac oni bai bod ystyriaethau sylweddol perthnasol eraill yn nodi fel arall, bydd angen gwrthod caniatâd."

Adran 6.4.15 — Cynefinoedd na all unrhyw beth gymryd eu lle

"Rhaid i awdurdodau cynllunio bennu'r lefel uchaf o warchodaeth i gynefinoedd na all unrhyw beth gymryd eu lle, sy'n cynnwys: coetir hynafol, coed hynod a choed hynafol; mawndir, cyforgorsydd yr iseldir, ffeniau, rhostiroedd a gweundiroedd, glaswelltiroedd calchaid, cors bori ar orlifdir afon, corslwyni, morfa heli, cynefinoedd twyni tywod, coetir llydanddail lled-naturiol, palmentydd calchfaen, machair, fflatiau llaid,

glaswellt y gweunydd a phorfeydd brwyn, gwelyau morwellt, a glaswelltiroedd sy'n gyforiog o rywogaethau. Nid oes modd cyfnewid y cynefinoedd hyn ac mae'n rhaid eu heithrio rhag chwiliadau safle gan ddatblygwyr, a bydd cyfiawnhau datblygiad mewn achosion o'r fath yn gwbl eithriadol."

Adran 6.4.16 — Budd net i bob datblygiad

"Rhaid i bob datblygiad ddarparu budd net i fioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau o'r cyflwr gwaelodlin (yn gymesur â graddfa a natur y datblygiad a gynigir). Hyd yn oed os yw'r gwerth o ran bioamrywiaeth wedi'i gynnal, rhaid cael proses ragweithiol o hyd i chwilio am a sicrhau gwelliant trwy ddylunio a gweithredu'r datblygiad."

Adran 6.2.12 – Datganiad SGG

"Dylid cyflwyno Datganiad Seilwaith Gwyrdd gyda phob cais cynllunio. Bydd hyn yn gymesur â graddfa a natur y datblygiad arfaethedig a bydd yn disgrifio sut mae seilwaith gwyrdd wedi'i ymgorffori yn y cynnig."

Adran 6.4.42 — Coed, coetiroedd a gwrychoedd

"Dim ond lle y byddai'n cyflawni buddion cyhoeddus sylweddol ac amlwg y caniateir gwaredu coed, coetiroedd a gwrychoedd yn barhaol."

Cymru'r Dyfodol - Y Cynllun Cenedlaethol 2040

- A.3. Cymru'r Dyfodol yw'r fframwaith datblygu cenedlaethol ar gyfer Cymru. Mae Polisi 15 (Y Goedwig Genedlaethol) yn hyrwyddo plannu coed a chreu coetiroedd. Mae'r rhwydwaith ecolegol o gynefinoedd sy'n cysylltu safleoedd dynodedig Sir Gaerfyrddin a chynefinoedd blaenoriaeth yn rhan annatod o strategaeth ofodol Cymru'r Dyfodol.

Nodiadau Cyngor Technegol (TANs)

- A.4. NCT 5: Mae Cadwraeth Natur a Chynllunio (2009) yn rhoi cyngor manwl ynghylch sut y dylai'r system cynllunio defnydd tir gyfrannu at fioamrywiaeth a chadwraeth ddaearegol. Dyma'r prif ganllaw technegol sy'n cefnogi PPW12 Pennod 6 at ddibenion cynllunio. Mae'n cynnwys cyngor ar arolygon o rywogaethau a warchodir, Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd, ac amodau a rhwymedigaethau cynllunio.
- A.5. NCT 10: Mae Gorchmynion Cadw Coed (1997) yn rhoi arweiniad i awdurdodau cynllunio lleol ar sicrhau bod mesurau digonol ar waith i ddiogelu a phlannu coed wrth roi caniatâd cynllunio. Gweler y CCA Coed a Gwrychoedd i gael arweiniad pellach.

Deddfwriaeth Allweddol

- A.6. Mae Tabl A yn crynhoi deddfwriaeth allweddol sy'n berthnasol i fioamrywiaeth a chadwraeth natur sy'n uniongyrchol berthnasol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn. Dangosol yw'r rhestr hon ac nid hollgynhwysol.

Tabl A: Deddfwriaeth Allweddol

Deddfwriaeth	Perthnasedd allweddol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn
Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 (fel y'u diwygiwyd)	Yn gweithredu'r Gyfarwydddeb Cynefinoedd. Yn dynodi'r Rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol (ACA ac AGA). Yn darparu ar gyfer Rhywogaethau a Warchodir gan Ewrop (EPS). Yn gwneud Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yn ofynnol ar gyfer cynlluniau a phrosiectau sy'n debygol o gael effaith arwyddocaol ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol.
Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016	Adran 6: dyletswydd ar bob awdurdod cyhoeddus i gynnal a gwella bioamrywiaeth a hyrwyddo gwydnwch ecosystemau. Adran 7: Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi a gweithredu ar restr o rywogaethau a chynefinoedd sydd o'r pwysigrwydd pennaf. Perthnasol i bob penderfyniad cynllunio.
Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd)	Yn gwarchod adar gwylt (Adran 1), Atodlen 5 anifeiliaid, Atodlen 8 planhigion ac Atodlen 9 rhywogaethau goresgynnol. Yn darparu ar gyfer SoDdGA. Yn hanfodol i ddiogelu'r holl rywogaethau a warchodir mwyaf cyffredin yn Sir Gaerfyrddin.
Deddf Gwarchod Moch Daear 1992 (fel y'i diwygiwyd)	Yn gwarchod moch daear a'u setiau rhag ymyrraeth fwriadol neu ddifeddwl. Perthnasol i unrhyw ddatblygiad a allai effeithio ar ardaloedd a ddefnyddir gan foch daear.
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	Yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus ddatblygu'n gynaliadwy, gan gynnwys cyfrannu at "Cymru Gydnerth": amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau sy'n gweithredu'n iach.
Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol) (Cymru) 2017	Yn gwneud Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ofynnol ar gyfer mathau penodol o brosiectau. Rhaid i bennod ecolegol o Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol gydymffurfio â'r CCA hwn a'r canllawiau perthnasol.
Rheoliadau Gwrychoedd 1997 (fel y'u diwygiwyd)	Diogelu gwrychoedd cefn gwlad pwysig rhag cael eu gwaredu. Mae angen Hysbysiad Gwaredu Gwrychoedd cyn gwaredu gwrychoedd sy'n bodloni meini prawf diffiniedig. Sylwer: nid oes angen Hysbysiad Gwaredu Gwrychoedd pan fydd gwrych yn cael ei waredu er mwyn gweithredu caniatâd cynllunio (ac eithrio lle bo'r gwaith yn dibynnu ar hawliau datblygiad a ganiateir).
Rheoliadau'r Amgylchedd Dŵr (Y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr) (Cymru a Lloegr) 2017	Yn anelu at gyflawni neu gynnal statws ecolegol da ym mhob corff dŵr. Perthnasol i unrhyw ddatblygiad sy'n effeithio ar afonydd, nentydd, ffosydd, pyllau neu ddyfroedd arfordirol.
Deddf Mamaliaid Gwylt (Gwarchod) 1996	Yn ei gwneud yn drosedd i achosi dioddefaint diangen i famaliaid gwylt. Yn berthnasol i ddatganiadau dull clirio safle a thrawsleoli.

Deddfwriaeth	Perthnasedd allweddol i'r Canllaw Cynllunio Atodol hwn
Rheoliadau Llyswennod (Cymru a Lloegr) 2009 (fel y'u diwygiwyd)	Yn ei gwneud yn drosedd i rwystro llwybr llyswennod Ewropeaidd. Yn berthnasol i unrhyw waith mewn neu ar draws cyrsiau dŵr.

Rhanbarthol

- A.7. Mae Datganiad Ardal De-orllewin Cymru yn nodi'r risgiau, y cyfleoedd a'r blaenoriaethau allweddol i feithrin cadernid ecosystemau'r rhanbarth ac i gefnogi rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae'n cynnwys thema Gwrthdroi Dirywiad a Gwella Bioamrywiaeth, sy'n cwmpasu gwarchod ac adfer cynefinoedd, diogelu ardaloedd o werth uchel o ran bioamrywiaeth, a sicrhau bod amcanion bioamrywiaeth yn rhan annatod o reoli tir. Yn berthnasol i'r CCA hwn, mae'r Datganiad Ardal yn cefnogi camau i adfer cynefinoedd diraddiedig, i warchod gwlyptiroedd a glaswelltiroedd, ac i gryfhau cysylltedd ecolegol.
- A.8. Bydd Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu paratoi gan Gyd-bwyllgor Corfforedig De-orllewin Cymru. Pan fyddant wedi'u mabwysiadu, bydd Cynlluniau Datblygu Strategol yn rhan o fframwaith y cynllun datblygu ac yn mynd i'r afael â bioamrywiaeth a materion SGG ar raddfa ranbarthol.

Lleol

- A.9. Mae Cynllun Datblygu Lleol Sir Gaerfyrddin 2018–2033 yn pennu cynigion a pholisïau ar gyfer y defnydd o'r holl dir yn y sir yn y dyfodol, ac eithrio'r rhan sydd wedi'i chynnwys ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. Fel rhan o fframwaith cynllun datblygu Cymru, mae'n adlewyrchu polisi cynllunio cenedlaethol. Mae'r polisïau mwyaf perthnasol i'r CCA hwn wedi'u nodi isod gyda'u geiriad polisi llawn. Dylid rhoi ystyriaeth hefyd i'r Canllawiau Cynllunio Atodol cysylltiedig.

SP14 Cynnal a Gwella'r Amgylchedd Naturiol

Rhaid i gynigion datblygu ddiogelu a gwella gwydnwch ecosystemau a rhwydweithiau ecolegol gwydn amgylchedd naturiol y Sir.

Rhaid i gynigion adlewyrchu'r rôl sydd gan agweddau a nodweddion yr amgylchedd naturiol ac amgylchedd sydd wedi'i gysylltu'n ecolegol wrth ddiogelu a gwella bioamrywiaeth, diffinio'r dirwedd, cyfrannu at lesiant ac egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy.

Dylai unrhyw gynig datblygu gyfrannu at y nod cyffredinol o feithrin gwytnwch ein ecosystemau a gwella'r buddion a ddarperir ganddynt. Ni fydd datblygiad a fyddai'n arwain at effeithiau amgylcheddol andwyol annerbyniol neu sydd ddim yn arwain at wella bioamrywiaeth yn cael ei ganiatáu.

NE1 Dynodiadau Rhanbarthol a Lleol

Bydd cynigion datblygu a fydd yn arwain at effeithiau andwyol i Warchodfeydd Natur Lleol, Safle Pwysigrwydd Cadwraeth Natur (SINC), cynefin mawndir, a/neu Safle Daearegol/Geomorffolegol o Bwysigrwydd Rhanbarthol (RIGS) ond yn cael ei ganiatáu lle y gellir dangos:

- Bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r holl effeithiau andwyol yn unol â'r dull cam wrth gam;*
- Pan nad yw hyn yn ymarferol, sicrhau fod mesurau digolledu digonol yn cael eu rhoi ar waith sy'n mynd i'r afael â'r holl effeithiau andwyol posibl ar y safleoedd hyn sy'n deillio o'r cynnig; neu*
- Mewn amgylchiadau eithriadol, lle mae'r rhesymau dros y datblygiad a/neu'r newid mewn defnydd tir yn amlwg yn drech na'r angen i ddiogelu buddion cadwraethol y safle.*

Ni ddylai cynigion achosi unrhyw golled sylweddol o gynefinoedd neu boblogaethau o rywogaethau, yn lleol neu'n genedlaethol, na chysylltedd ecolegol a rhaid iddynt ddarparu buddion net i fioamrywiaeth.

NE2 Bioamrywiaeth

Rhaid i gynigion gynnal a gwella bioamrywiaeth yn unol ag Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Ni chaniateir cynigion lle byddent yn arwain at effaith andwyol ar rywogaethau a chynefinoedd â blaenoriaeth, a nodweddion o bwysigrwydd cydnabyddedig i warchod bioamrywiaeth, ac eithrio lle gellir dangos:

- a) Bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r holl effeithiau andwyol yn unol â'r dull cam wrth gam;*
- b) Pan nad yw hyn yn ymarferol, sicrhau bod mesurau digolledu digonol yn cael eu rhoi ar waith sy'n mynd i'r afael â phob effaith andwyol bosibl ar fioamrywiaeth sy'n deillio o'r cynigion a sicrhau budd net i fioamrywiaeth; ac*
- c) Mewn amgylchiadau eithriadol, lle mae'r rhesymau dros y datblygiad a/neu'r newid mewn defnydd tir yn amlwg yn drech na'r angen i ddiogelu buddion bioamrywiaeth a chadwraeth natur y safle.*

Ni ddylai cynigion datblygu achosi unrhyw golled sylweddol o gynefinoedd neu boblogaethau o rywogaethau, yn lleol neu'n genedlaethol, a rhaid iddynt ddarparu buddion net i fioamrywiaeth.

NE3 Coridorau, Rhwydweithiau a Nodweddion Unigryw

Bydd disgwyl i gynigion datblygu gynnal a gwella coridorau ecolegol, rhwydweithiau, a nodweddion arbennig. Bydd cynigion sy'n cynnwys darpariaeth ar gyfer cadw a rheoli nodweddion o'r fath yn briodol yn cael eu cefnogi.

Bydd cynigion sy'n arwain at effaith andwyol ar gysylltedd neu gyfanrwydd coridorau ecolegol, rhwydweithiau neu nodweddion arbennig ond yn cael eu caniatáu dan yr amgylchiadau canlynol:

- a) Bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r holl effeithiau andwyol yn unol â'r dull cam wrth gam;*
- b) Pan nad yw hyn yn ymarferol, sicrhau bod mesurau digolledu digonol yn cael eu rhoi ar waith sy'n mynd i'r afael â phob effaith andwyol bosibl ar fioamrywiaeth sy'n deillio o'r cynigion; ac*
- c) Mewn amgylchiadau eithriadol, lle mae'r rhesymau dros y datblygiad a/neu'r newid mewn defnydd tir yn amlwg yn drech na'r angen i ddiogelu buddion bioamrywiaeth a chadwraeth natur y safle.*

Ni ddylai cynigion datblygu achosi unrhyw golled sylweddol o gynefinoedd neu boblogaethau o rywogaethau, yn lleol neu'n genedlaethol, a rhaid iddynt ddarparu buddion net i fioamrywiaeth.

NE4 Datblygiad o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr

Caniateir cynigion datblygu lle maent yn hyrwyddo a chyfrannu at y gwaith o gyflawni Amcanion Cadwraeth Ardal Cadwraeth Arbennig Caeau'r Mynydd Mawr.

Bydd yn ofynnol i gynigion sydd wedi'u lleoli o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr fel y'u diffinnir ar y Map Cynigion, lle bo'n berthnasol, gyfrannu tuag at gyflawni Amcanion Cadwraeth ACA Caeau'r Mynydd Mawr ac i wneud iawn am golli cynefin cynhaliol posibl a chysylltedd ar gyfer Britheg y Gors.

PSD1 Atebion Dylunio Effeithiol: Egwyddorion Creu Lleoedd

Dylai cynigion datblygu ddangos bod dyluniadau penodol i safle ac egwyddorion creu lleoedd yn cael eu cyflawni'n effeithiol. Dylai datblygiadau gyflawni datrysiadau dylunio o ansawdd sy'n briodol i'r safle penodol, yr ardal leol a natur y datblygiad.

Dylai cynigion ddangos y canlynol yn glir:

a. Bod y datblygiad yn adlewyrchu'r cyd-destun lleol drwy ystyried y dirwedd; yr amgylchedd adeiledig; a nodweddion hanesyddol a diwylliannol, gan gynnwys:

1. cynllun y safle a chynllun dylunio'r dirwedd;
2. ffurf, graddfa, ymgasglu, deunyddiau a manylion yr holl elfennau adeiledig ac arwynebau.

Sicrhau bod cynigion datblygu yn cadw cysylltiad â'r 'ymdeimlad o le' lleol ac yn ychwanegu ato.

b. Datrysiadau dylunio o ansawdd uchel sy'n darparu:

1. ffurf adeiledig sy'n integreiddio egwyddorion dylunio adeiladau cynaliadwy yn effeithiol er mwyn sicrhau'r cyfleoedd mwyaf posibl ar gyfer lleihau carbon, effeithlonrwydd ynni a hyblygrwydd o ran defnydd;
2. defnydd effeithlon o arwynebedd y safle, gan wneud y mwyaf o gadw, amddiffyn ac integreiddio elfennau a nodweddion tirwedd ac ecolegol presennol, fel asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas;
3. cynllun safle effeithiol, diogel, a chynhwysol sy'n hyrwyddo iechyd, llesiant ac amwynder trigolion, defnyddwyr, ac ymwelwyr;
4. cyfraniad cadarnhaol i amgylchfyd cyhoeddus effeithiol a deniadol trwy integreiddio ffurf adeiledig gyda gofod digonol wedi'i ddiffinio'n glir ar gyfer amwynderau preifat a chyhoeddus.

c. Na fydd y datblygiad yn cael effaith andwyol sylweddol ar amwynder defnyddiau tir cyfagos, eiddo, preswylwyr neu'r gymuned; a bod unrhyw effeithiau andwyol posibl wedi'u hosgoi, eu lleihau a'u lliniaru.

d. Atebion dylunio tirweddau o ansawdd sy'n:

1. mwyhau cyfleoedd i wella ansawdd a maint elfennau a nodweddion tirwedd ac ecolegol presennol, a chreu rhai newydd, fel asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas;
2. gwella amwynder gweledol a chymeriad tirwedd i sefydlu ymdeimlad clir ac eglur o le a chyfrannu at amgylchfyd cyhoeddus deniadol;
3. lleihau, a lliniaru yn erbyn effeithiau andwyol posibl ar y dirwedd ac effeithiau gweledol.

e. Datrysiadau dylunio effeithiol sy'n ystyried amodau tir presennol ac yn defnyddio topograffeg presennol y safle i fynd i'r afael â sefydlogrwydd y tir; lleihau cloddio a mewnlenni; optimeiddio cyflawni'r Polisi PSD5 (Datblygu a'r Economi Gylchol); a lleihau'r effeithiau ar y dirwedd a'r effeithiau gweledol.

f. Bod y datblygiad yn cyflawni neu'n cyfrannu at y canlynol:

1. cysylltiadau diogel ac effeithlon â rhwydweithiau mynediad presennol gan gynnwys Teithio Llesol a'r rhwydwaith trafnidiaeth gyhoeddus;
 2. llwybrau mynediad priodol ac arwynebau sy'n hybu hygyrchedd effeithiol ar gyfer pawb a rhwyddineb symud i mewn i'r safle a thrwyddo;
 3. darparu safonau priffordd priodol ar y safle gan gynnwys parcio a gwasanaethau.
- g. Bod y datblygiad yn cyflawni mesurau cynaliadwy a chydnerth ar gyfer trin a gwaredu dŵr wyneb a dŵr budr; sydd wedi'u hintegreiddio'n llawn â datblygiad y safle a'i gynllun ac yn cynyddu i'r eithaf y cyfleoedd am wydnwch dŵr mewn ardaloedd niwtraliaeth maetholion yr effeithir arnynt ac i ddarparu gwerth ychwanegol trwy swyddogaethau sy'n cyflawni amcanion polisi ar gyfer y dirwedd, ecoleg a seilwaith gwyrdd a glas.
- h. Bod atebion dylunio yn cael eu cyflawni trwy gydol oes y datblygiad arfaethedig trwy gynigion cynnal a chadw a rheoli effeithiol.
- i. Ei fod yn cynnwys, lle bo hynny'n berthnasol, ddarpariaeth ar gyfer rheoli a chael gwared ar rywogaethau goresgynol yn briodol.

PSD3 Rhwydwaith Seilwaith Gwyrdd a Glas

Mae'n ofynnol i gynigion datblygu ddangos atebion dylunio Seilwaith Gwyrdd a Glas effeithiol sy'n:

- a. Cadw, amddiffyn, ac integreiddio asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas presennol i'r graddau gorau posibl a blaenoriaethu'r rheiny sydd o'r gwerth mwyaf o fewn ac ar ffiniau'r safle datblygu;
- b. Gwireddu gwelliannau cyffredinol i werth, ansawdd, a chyflwr; ac ehangder, amrywiaeth, a chysylltedd y rhwydwaith Seilwaith Gwyrdd a Glas o fewn ac ar ffiniau'r safle datblygu;
- c. Integreiddio'n effeithiol a gwneud y mwyaf o gysylltedd ag asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas presennol wrth ymyl ffiniau'r safle datblygu a chyda'r rhwydwaith Seilwaith Gwyrdd a Glas ehangach;
- d. Gwneud y mwyaf o gyfleoedd i fod yn amlswyddogaethol trwy integreiddio swyddogaethau Seilwaith Gwyrdd a Glas i gyflawni amcanion cyfunol sydd o fudd i Fioamrywiaeth, Newid yn yr Hinsawdd a Chynaliadwyedd, Iechyd a Llesiant, Ymdeimlad o Le, a'r Economi; a lle na fydd hyn yn peryglu pwrpas y seilwaith gwyrdd a glas;
- e. Cynnwys cynigion rheoli a chynnal a chadw hirdymor i sicrhau bod atebion dylunio Seilwaith Gwyrdd a Glas effeithiol yn cael eu cyflawni ar gyfer oes y datblygiad arfaethedig; a,
- f. Osgoi goleuo'r seilwaith gwyrdd a glas a ddarperir at ddibenion cadwraeth bywyd gwyllt.

Bydd ceisiadau cynllunio yn gofyn am gyflwyno arolygon ac asesiadau sy'n briodol i safle a natur y datblygiad, er mwyn sefydlu llinell sylfaen ar gyfer atebion dylunio Seilwaith Gwyrdd a Glas.

Bydd yn ofynnol i bob cais cynllunio gyflwyno Datganiad Seilwaith Gwyrdd a Glas i ddangos sut mae atebion dylunio Seilwaith Gwyrdd a Glas wedi cael eu hystyried a'u lletya fel rhan o'r datblygiad arfaethedig.

PSD4 Seilwaith Gwyrdd a Glas — Coed, Coetiroedd a Gwrychoedd mewn Datblygiadau Newydd

Bydd yn ofynnol i gynigion am ddatblygiadau:

a) Cadw, amddiffyn, ac integreiddio coed, coetiroedd a gwrychoedd presennol i'r graddau gorau posibl a blaenoriaethu'r rheiny sydd o'r gwerth, yr ansawdd, a'r cyflwr gorau o fewn ac ar ffiniau'r safle datblygu trwy broses ailadroddol o ddylunio cynllun safle sy'n osgoi effeithiau posibl;

b) Lleihau effeithiau posibl i goed, coetiroedd a gwrychoedd a gaiff eu cadw trwy ddylunio safleoedd yn benodol, datganiadau dull a mesurau amddiffyn;

c) Gwneud gwaith plannu priodol i wneud iawn am golled anochel coed, coetiroedd, a gwrychoedd i ddarparu gwelliannau cyffredinol i ehangder a gorchudd. Dylid ystyried cyfleoedd i drawsleoli gwrychoedd presennol lle bo'n ymarferol;

d) Darparu digon o le a chyfaint gwreiddio o fewn cynllun y safle ac mewn perthynas â defnyddiau tir cyfagos i alluogi coed, coetiroedd, a gwrychoedd presennol a rhai sydd newydd eu plannu i dyfu'n effeithiol i aeddfedrwydd ac i osgoi heriau posibl i'w cadw drwy gydol oes y datblygiad;

e) Nodi a darparu gwaith rheoli i wella gwerth, ansawdd a chyflwr coed, coetiroedd, a gwrychoedd presennol o fewn ac ar ffiniau'r safle datblygu; a

f) Plannu coed, coetiroedd, a gwrychoedd ychwanegol sy'n briodol i'r safle a'r math o ddatblygiad a fydd yn sicrhau manteision tirwedd hirdymor a buddion net i fioamrywiaeth.

PSD8 Darparu Mannau Agored Newydd

Bydd angen i bob datblygiad preswyl newydd â 5 neu fwy o dai gyfrannu at fannau agored yn unol â'r safonau manau agored ar gyfer Sir Gaerfyrddin fel y nodir isod.

Categori Man Agored	Safon Maint		Safon Hygyrchedd
	Fesul 1000 o Bobl (ha)	Fesul Person (m2)	
Man Chwarae	0.8	8	Trothwy: taith gerdded 1½-munud (100m) Lleol: taith gerdded 5-munud (400m) Cymunedol: taith gerdded 12½-munud (1,000m)
Chwaraeon Awyr Agored	1.6	16	Caeau Chwarae: taith gerdded 15-munud (1,200m)
Gwyrddfan Hygyrch	0.25	2.5	Lle bynnag y bo modd
Lle Tyfu Cymunedol	0.2	2	-

Os na ellir bodloni'r safonau ar y safle, neu os oes digon o ddarpariaeth bresennol eisoes ar gael i wasanaethu'r datblygiad, yna gwneir cais am swm cyfnewid lle y bo'n briodol.

CCH4: Ansawdd Dŵr a Diogelu Adnoddau Dŵr

Rhaid i gynigion datblygu wneud defnydd effeithlon o adnoddau dŵr a, lle bo hynny'n briodol, gyfrannu tuag at welliannau o ran ansawdd dŵr. Bydd cynigion yn cael eu caniatáu lle nad ydynt yn cael effaith andwyol ar adnoddau dŵr, ansawdd y dŵr, pysgodfeydd, gwarchodaeth natur, mynediad cyhoeddus, neu ddefnydd adloniadol sy'n ymwneud â dŵr yn y sir.

Bydd cynigion yn cael eu cefnogi os ydynt yn hyrwyddo diogelu cyrsiau dŵr trwy glustogfeydd ecolegol neu goridau, gan warchod agweddau megis cynefinoedd a rhywogaethau torlannol, ansawdd dŵr, a darparu ar gyfer capasiti gorlifdir.

Dim ond os gellir dangos nad oes effaith andwyol ar gyfanrwydd safleoedd gwarchodedig sy'n sensitif i faetholion y bydd datblygiad yn cael ei ganiatáu. Lle bo hynny'n briodol, bydd angen i ddatblygiadau gyflawni niwtraliaeth maetholion.

CCH7 Newid yn yr Hinsawdd – Fforestydd, Coetiroedd a Phlannu Coed

Rhoddir cefnogaeth i gynigion datblygu sy'n ceisio creu coetir, coedwigoedd, lleiniau a choridau coed newydd (neu wella rhai presennol), a lle maent yn hyrwyddo'r gwaith o gyflawni'r targedau datgarboneiddio cenedlaethol a lleol.

Bydd cefnogaeth yn cael ei rhoi i gynigion a fydd yn sicrhau'r manteision lluosog (ecosystemau) sy'n gysylltiedig â choed, coetiroedd, a choedwigoedd sydd wedi'u cynllunio'n dda ac a reolir yn dda (e.e. dal a storio carbon, lliniaru llifogydd, gwelliannau mewn ansawdd aer a dŵr, lliniaru maetholion, bioamrywiaeth ac adfer natur, tirwedd, iechyd a llesiant, a gwerth amwynder).

Dylai cynigion ystyried effeithiau andwyol posibl ar yr amgylchedd, rheoli perygl llifogydd, treftadaeth ddiwylliannol, cymunedau, a thirwedd, a, lle bo hynny'n briodol, dilyn yr hierarchaeth lliniaru.

SP16 Newid yn yr Hinsawdd

Bydd cynigion datblygu'n cael eu cefnogi os ydynt yn ymateb i newid yn yr hinsawdd neu'n addasu iddo, yn cynyddu'r gallu i'w wrthsefyll, ac yn lleihau ei achosion a'i effeithiau. Rhaid i gynigion:

- Gyfrannu at leihau allyriadau carbon trwy adlewyrchu egwyddorion trafndiaeth gynaliadwy a lleihau'r angen i deithio, yn arbennig mewn ceir modur preifat;
- Osgoi, neu pan fo'n briodol, lleihau'r risg o lifogydd yn cynnwys ymgorffori mesurau megis SuDS a dyluniad cydnerth mewn perthynas â llifogydd;
- Hyrwyddo fframwaith ynni trwy leihau'r galw am ynni, hyrwyddo effeithlonrwydd ynni a chynyddu cyflenwad ynni adnewyddadwy;
- Ymgorffori atebion cynllun ymateb priodol i'r newid yn yr hinsawdd, gan gynnwys cyfeiriad, cynllun, dwysedd ac atebion carbon isel (gan gynnwys dulliau cynllunio ac adeiladu) a defnyddio dulliau adeiladu cynaliadwy pan fo hynny'n ymarferol; ac
- Cyfrannu tuag at ddiogelu a gwella asedau Seilwaith Gwyrdd a Glas a rhwydweithiau ecolegol cydnerth fel dalfeydd carbon.

Ni fydd cynigion datblygu sydd wedi'u lleoli mewn ardaloedd sydd yn wynebu risg llifogydd yn cael eu caniatáu oni bai eu bod yn cydymffurfio â darpariaethau Polisi Cynllunio Cymru a TAN 15.

- A.10. Mae *Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin 2023-2028* yn nodi amcanion a rennir i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol y sir. Yn berthnasol i'r CCA hwn, mae'r Cynllun yn nodi pwysigrwydd dull partneriaeth wrth ddatblygu SGG ac yn cydnabod SGG fel mecanwaith allweddol sy'n ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- A.11. Mae'r fersiwn ddrafft o *Strategaeth SGG Sir Gaerfyrddin* (yn amodol ar ystyried ei mabwysiadu) yn nodi dull strategol, ledled y sir ar gyfer cynllunio, cyflawni a rheoli SGG. Mae'r Strategaeth yn cydnabod rôl SGG wrth fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur, cefnogi adferiad bioamrywiaeth, gwella gwydnwch ecosystemau a darparu amryw fanteision cymdeithasol, iechyd ac economaidd. Yn berthnasol i'r CCA hwn, mae'r Strategaeth ddrafft yn hyrwyddo integreiddio SGG i ddatblygiadau newydd ac adfywio, yn cefnogi'r defnydd o atebion seiliedig ar natur, ac yn pwysleisio gweithio mewn partneriaeth i sicrhau rhwydweithiau SGG cydlynol ac amlswyddogaethol ledled Sir Gaerfyrddin.
- A.12. Mae Cynllun Adfer Natur Sir Gaerfyrddin 2020-2030, a luniwyd gan Bartneriaeth Natur Sir Gaerfyrddin, yn nodi camau a blaenoriaethau lleol i gyfrannu at amcanion cenedlaethol Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru. Mae'r Cynllun yn canolbwyntio ar wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth, adfer cynefinoedd, a gwella cysylltedd ecolegol ar draws y sir. Mae'n darparu sylfaen bwysig o dystiolaeth leol a chyd-destun strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth a Budd Net i Fioamrywiaeth; pethau y mae'r CCA hwn yn ceisio ei gefnogi drwy'r system gynllunio.
- A.13. Mae Blaen-gynllun y Cyngor, a baratowyd dan *Ddeddf Amgylchedd (Cymru) 2016* i gyflawni'r ddyletswydd o ran bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau, yn datgan sut y bydd y Cyngor yn cynnal a gwella bioamrywiaeth ac yn hyrwyddo gwydnwch ecosystemau. Mae'r Cynllun yn cydnabod yn glir rôl SGG wrth gyflawni'r dyletswyddau hyn, gan gynnwys trwy atebion seiliedig ar natur sy'n cefnogi bioamrywiaeth, gwydnwch hinsawdd a chanlyniadau llesiant ehangach.
- A.14. Mae *Strategaeth Coed a Choetiroedd 2023–2028* yn nodi dull y Cyngor o reoli coed presennol yn gynaliadwy a chreu coetiroedd newydd mewn ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- A.15. Mae'r *Strategaeth Rhandiroedd a Thyfu Cymunedol* ddrafft (yn amodol ar ystyried ei mabwysiadu) yn ceisio cynyddu cyfleoedd i gymunedau dyfu bwyd yn lleol ac annog rhagor o ymgysylltu â'r amgylchedd naturiol. Mae'r Strategaeth yn hyrwyddo atebion seiliedig ar le ar gyfer mynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur, ac yn cydnabod bod rhandiroedd a mannau tyfu cymunedol yn asedau SGG amlswyddogaethol pwysig. Os cânt eu dylunio'n feddylgar, gall y mannau hyn gyfrannu tuag at wella bioamrywiaeth, ac felly maent yn berthnasol i weithredu'r CCA hwn.

Atodiad B: Safleoedd Rhyngwladol yn Sir Gaerfyrddin

B.1. Mae Tabl B yn rhestru'r holl Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig yn Sir Gaerfyrddin, a safle Ramsar y sir, ynghyd â'u nodweddion cymhwysol. Mae'n rhaid cynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd os gallai datblygiad gael effaith arwyddocaol debygol ar safleoedd o'r fath. Sylwch y gall ffiniau'r Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a ddangosir ar Fap Cynigion y CDLI ymestyn y tu hwnt i ffin y sir, ac mae posibilrwydd y gall cynigion (o dan lwybrau effaith penodol) effeithio ar safleoedd dynodedig sydd wedi'u lleoli y tu allan i'r sir (nad ydynt wedi'u rhestru yma).

Tabl B: Safleoedd Rhyngwladol yn Sir Gaerfyrddin, ynghyd â'u nodweddion cymhwysol ar yr adeg ysgrifennu.

Safle Ewropeaidd	Dynodiad	Nodweddion Cymhwysol (Crynodeb)	Maint yn Fras (ha)
Ardal Cadwraeth Arbennig Afon Tywi	ACA	Gwangen, Dyfrgi, Llysywen bendoll y môr, Llysywen bendoll yr afon, Llysywen bendoll y nant, Herlyn, Penlletwad	363
ACA Ceg Môr Hafren	ACA	Llamhidydd yr Harbwr (<i>Phocoena phocoena</i>)	585,000
ACA Caeau'r Mynydd Mawr	ACA	Dolydd Molinia ar briddoedd calchaid, priddoedd mawnog neu briddoedd cleiog â silt; Britheg y Gors	25
ACA Cernydd Carmel	ACA	Tirlynnoedd; Rhostir gwlyb Gogledd yr Iwerydd gydag Erica tetralix; Rhostir sych Ewropeaidd; Cyforgorsydd actif; Fforestydd Tilio-Acerion ar lethrau, sgriau a cheunentydd	361
Ardal Cadwraeth Arbennig Twyni Bae Caerfyrddin	ACA	Egin-dwyni symudol Twyni symudol gydag Ammophila arenaria; Twyni sefydlog; Twyni gyda Salix repens; Llaciau twyni llaith; Malwen droellog; Llysiau'r afu petalaidd; Tegeirian y fign galchog	1,206
Ardal Cadwraeth Arbennig Afon Teifi	ACA	Cyrsiau dŵr gyda Ranunculus fluitantis; Dyfroedd llonydd oligotroffig; Dyfrgi; Llysywen bendoll y môr; Llysywen bendoll yr afon; Llysywen bendoll y nant; Herlyn; Cimwch yr afon crafanc wen	716
ACA Ardal Forol Sir Benfro (rhannol)	ACA	Riffiau; Banciau tywod; Morlo llwyd; Llamhidydd yr Harbwr	137,613
ACA Bae Caerfyrddin a'r Aberoedd	ACA	Aberoedd; Fflatiau llaid; Riffiau; Dyfrgi; Llamhidydd yr Harbwr	13,630
AGA Cilfach Tywyn	AGA	Niferoedd o bwysigrwydd rhyngwladol o Bioden y Môr, Pibydd y Mawn, Hwyaden Lostfain, a'r Pibydd Coch; Gylfinir	5,274

Safle Ewropeaidd	Dynodiad	Nodweddion Cymhwysol (Crynodeb)	Maint yn Fras (ha)
AGA Bae Caerfyrddin	AGA	Môr-hwyaden Ddu (heb fod yn magu)	Rhan-forol
Ramsar - Cilfach Tywyn	Ramsar	Gwlyptir o bwysigrwydd rhyngwladol; nodweddion aberol a rhynglanwol; cynefinoedd adar dŵr; llawer iawn o infertebratau	5,274

Atodiad C: Rhestr Wirio Ymgeiswyr

- D.1.** Defnyddiwch y rhestr wirio hon i gadarnhau pa ddogfennau ecolegol sydd eu hangen cyn cyflwyno eich cais cynllunio. Mae'r gofynion yn amrywio yn ôl math o gais a sensitifrwydd ecolegol y safle. Canllaw yw'r rhestr wirio hon; dylid cadarnhau'r union ofynion ar gyfer unrhyw gais penodol drwy gael cyngor cyn ymgeisio oddi wrth dîm Ecoleg y Cyngor.
- D.2.** Rhaid i bob dogfen fod yn gyson â'i gilydd. Rhaid i wybodaeth ecolegol lywio'r Datganiad SGG, CDTE, a CRhTE a chael ei hadlewyrchu ynddynt.

Tabl C1: Rhestr Wirio Dogfen Ecolegol yn ôl Math y Cais

Y Ddogfen	Deiliad tŷ	Bach	Mawr / Amlinellol	Cyfarwyddyd
Cynllun safle wedi'i anodi (coed, gwrychoedd, cynefinoedd, cyrsiau dŵr)	✓	✓	✓	Yn angenrheidiol ar gyfer pob cais. Dangos yr holl nodweddion ecolegol o fewn y safle ac yn gyfagos iddo, gan ddangos beth sy'n cael ei gadw/gwaredu. Angenrheidiol er mwyn dilysu.
Datganiad Seilwaith Gwyrdd a Glas	✓	✓	✓	Gorfodol ar gyfer pob cais. Yn gymesur â graddfa. Yn cynnwys asesiad DECCA. Argymhellir sgôr ffactor Gwyrddfan ar gyfer Ceisiadau Mawr. Templed yn CCA SGG.
Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	Os oes angen (Ch.7, Tabl 10)	✓ lle mae cynefinoedd yn bresennol	✓ (gofyniad dilysu)	Yn sefydlu gwaelodlin ecolegol, yn argymhell arolygon, ac yn nodi cyfyngiadau a chyfluoedd Budd Net i Fioamrywiaeth. Mae'n rhaid ei fod yn ecolegydd cymwys priodol. O fewn y dyddiad (o fewn 2 flynedd).
Adroddiad Arolwg Ystlumod	Os oes angen (Ch.7, Tabl 10)	Os oes angen	Os oes angen	Angenrheidiol lle effeithir ar nodweddion â photensial clwydo i ystlumod. Canllawiau'r Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod. Ecolegydd trwyddedig. O fewn y dyddiad. Ni ellir ei wneud yn amod ar ôl rhoi caniatâd.
Arolygon rhywogaethau a warchodir	Os caiff ei argymhell gan Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	Os caiff ei argymhell	Os caiff ei argymhell	Arolygon wedi'u targedu ar gyfer rhywogaethau y nodwyd y gallent fod yn bresennol. Ffenestr dymhorol briodol (Tabl 11). Ni ellir ei wneud yn amod ar ôl rhoi caniatâd.
Cynllun rheoli rhywogaethau goresgynnol	Os oes rhywogaethau Atodlen 9 yn bresennol	Os oes rhywogaethau Atodlen 9 yn bresennol	Os oes rhywogaethau Atodlen 9 yn bresennol	Yn ofynnol lle mae Canclwm Japan, Jac y Neidiwr, Efwr Enfawr neu rywogaethau Atodlen 9 eraill yn bresennol ar y safle.
Cynllun Cydsyniad Tirlun ac Ecolegol (CCTE)	Ddim yn ofynnol fel arfer	Os na chyflwynwyd CDTE	Os na chyflwynwyd CDTE yn y cam amlinellol	Dogfen ddylunio ganolradd lle nad oes LEDS llawn wedi ei gyflwyno. Rhaid dangos y nodweddion ecolegol a gedwir ac a gynigir.

Y Ddogfen	Deiliad tŷ	Bach	Mawr / Amlinellol	Cyfarwyddyd
Cynllun Dylunio Tirlun ac Ecolegol (CDTE)	Os bwriedir gwneud gwaith sylweddol	✓ fel arfer yn ofynnol	✓ (materion a gadwyd yn ôl ar gyfer cais amlinellol)	Dogfen ddylunio fanwl. Rhaid bod yn gyson â Datganiad SGG a CRhTE. Gweler Pennod 7.1
Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol (CRhTE)	Ddim ei angen yn aml	Os sicrhawyd rheolaeth sylweddol drwy amod	✓	Cynllun rheoli hirdymor. Cyfnod isafswm o 30 mlynedd. Cyfrifoldebau a chyllid clir. Gweler Pennod 7.1
Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu (CEMP)	Ddim yn ofynnol fel arfer	Os yw ger y safle dynodedig	✓os yw ger y safle dynodedig	Yn nodi mesurau diogelu wrth adeiladu ar gyfer bioamrywiaeth ac atal llygredd. Gweler Pennod 7.3
Adroddiad i Lywio'r Asesiad Priodol (RIAA)	Ddim yn ofynnol fel arfer	Os yw'n ofynnol gan awdurdod lleol	Os yw'n effeithio ar ACA/AGA/Ramsar o bosibl	Yn ofynnol lle na ellir osgoi effeithiau arwyddocaol tebygol ar safle Rhwydwaith Safleoedd Cenedlaethol. Gweler Pennod 7.3
Datganiad dull rhywogaethau / trawsleoli	Ddim yn ofynnol fel arfer	Os yw'n ofynnol drwy amod	Os oes angen	Amod cyn cychwyn lle gall gwaith clirio neu waith ar gynefin effeithio ar rywogaethau a warchodir. Gweler Pennod 7.3.

Cyngor cyn ymgeisio

Gall ecolegwyr cynllunio yr awdurdod lleol ddarparu cyngor cyn ymgeisio ar ofynion ecolegol ar gyfer safleoedd penodol. Mae defnyddio'r gwasanaeth hwn yn lleihau'r risg o geisiadau annilys, bylchau o ran arolygon, ac oedi ar ôl cyflwyno.

Atodiad D: Rhestr Termau

Term	Diffiniad
Asesiad Priodol	Angen asesiad dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 pan fo cynllun neu brosiect yn debygol o gael effaith arwyddocaol ar ACA, AGA neu safle Ramsar, naill ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad â chynlluniau neu brosiectau eraill.
Clwydfan Ystlumod	Unrhyw le mae ystlum gwyllt yn ei ddefnyddio i gael lloches neu ddiogelwch, boed ystlumod yn bresennol neu beidio. Gwarchodir ystlumod drwy gydol y flwyddyn dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd).
Clustogfa	Ardal o amgylch nodwedd ecolegol sensitif lle osgoir datblygu neu cyfyngir ar hynny i atal niwed uniongyrchol ac anuniongyrchol. Rhaid cynnwys clustogfeydd mewn cynlluniau safle o ddechrau'r gwaith dylunio.
Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr	Yr ardal a ddiffinnir ar Fap Cynigion y CDLI lle mae Polisi CDLI NE4 yn berthnasol. Efallai y bydd yn rhaid i ddatblygiad o fewn Ardal Prosiect Caeau'r Mynydd Mawr gyfrannu at reoli cynefinoedd i liniaru effeithiau ar fetaboblogaeth Britheg y Gors ac Ardal Cadwraeth Arbennig Caeau'r Mynydd Mawr.
Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu (CEMP)	Dogfen sy'n nodi'r camau i'w cymryd yn ystod y gwaith adeiladu er mwyn atal a lleihau effeithiau ar fioamrywiaeth, ansawdd dŵr, ansawdd aer a sŵn.
Fframwaith DECCA	Y fframwaith a ddefnyddir i asesu a thystiolaethu Budd Net i Fioamrywiaeth: Amrywiaeth, Cwmpas, Cyflwr, Cysylltedd, a'r Gallu i Addasu.
Asesiad Effaith Ecolegol	Asesiad systematig o effeithiau cadarnhaol a negyddol, uniongyrchol ac anuniongyrchol tebygol datblygiad ar fioamrywiaeth, gan gynnwys nodi mesurau lliniaru a digolledu.
Asesiad Effaith Ecolegol	Asesiad systematig o effeithiau ecolegol cadarnhaol a negyddol, uniongyrchol ac anuniongyrchol tebygol cynnig datblygu. Fel arfer yn ofynnol ar gyfer ceisiadau mawr sy'n effeithio ar rywogaethau neu safleoedd sensitif. Rhaid cynnwys asesiad DECCA a chydymffurfio â chanllawiau CIEEM.
Gwasanaethau Ecosystemau	Manteision ecosystemau iach, sy'n gweithio'n dda, i bobl. Mae'r rhain yn cynnwys gwasanaethau darparu (bwyd, dŵr glân, pren), gwasanaethau rheoleiddio (rheoli llifogydd, storio carbon, rheoleiddio'r hinsawdd, peillio), gwasanaethau diwylliannol (hamdden, iechyd a llesiant, cymeriad y dirwedd) a gwasanaethau ategol (ffurfiad pridd, ailgylchu maetholion). Mae'r system gynllunio yn allweddol i ddiogelu a gwella gwasanaethau ecosystemau trwy ddarparu Budd Net i Fioamrywiaeth a Seilwaith Gwyrdd a Glas.
Rhywogaethau a Warchodir gan Ewrop	Rhywogaethau y rhoddir y lefel uchaf o warchodaeth gyfreithiol iddynt dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017. Yn Sir Gaerfyrddin mae'r rhain yn cynnwys yr holl rywogaethau ystlumod, Dyfrgi, Pathew a Llamhidydd yr Harbwr. Mae angen trwydded ddatblygu CNC ar gyfer gwaith sy'n effeithio ar rywogaethau o'r fath neu ar eu clwydfannau/safleoedd bridio, yn ogystal â chaniatâd cynllunio.

Term	Diffiniad
Datganiad Seilwaith Gwyrdd / Seilwaith Gwyrdd a Glas	Dogfen sy'n orfodol ar gyfer pob cais cynllunio, sy'n nodi sut mae'r cynnig yn ymateb i asedau SGG presennol ac yn darparu Budd Net i Fioamrywiaeth. Yn gymesur i raddfa a natur y datblygiad. Canllawiau a thempled yn y Canllaw Cynllunio Atodol Seilwaith Gwyrdd a Glas.
Seilwaith Gwyrdd a Glas (SGG)	Rhwydwaith amlswyddogaethol o nodweddion naturiol a lled-naturiol, afonydd a llynnoedd sy'n ymestyn ar draws lleoedd ac yn eu cysylltu. Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn defnyddio'r term SGG (yn hytrach na SG yn unig) i amlygu pwysigrwydd nodweddion glas (dŵr) o fewn y diffiniad.
Offeryn Ffactor Gwyrddfan	Offeryn sgorio meintiol a ddefnyddir i fesur ansawdd ecolegol ardaloedd agored ac ardaloedd wedi'u tirwedd o fewn datblygiad. Argymhellir ar gyfer ceisiadau mawr fel rhan o'r Datganiad SGG. Mae'r fethodoleg sgorio a'r canllawiau yn y Canllaw Cynllunio Atodol Seilwaith Gwyrdd a Glas.
Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd	Asesiad gan yr awdurdod cymwys (yr awdurdod lleol) o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 i benderfynu a allai cynllun neu brosiect effeithio'n andwyol ar gyfanrwydd ACA, AGA neu safle Ramsar.
Cynllun Cydsyniad Tirlun ac Ecolegol (CCTE)	Dyluniad canolradd sy'n dangos sut y bydd yr egwyddorion a nodir yn Natganiad SGG yn cael eu cymhwyso i gynllun y safle. Fel arfer yn ofynnol pan na chyflwynir CDTE llawn wrth wneud cais.
Cynllun Dylunio Tirlun ac Ecolegol (CDTE)	Dogfen dechnegol fanwl sy'n nodi dyluniad yr holl nodweddion tirwedd ac ecolegol a gedwir, a rhai newydd, mewn modd sy'n ddigonol i gontractwyr weithredu'r cynllun.
Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol (CRhTE)	Dogfen sy'n nodi sut y bydd nodweddion tirwedd ac ecolegol a gedwir, a rhai newydd, yn cael eu rheoli a'u monitro yn y tymor hir, fel arfer am o leiaf 30 mlynedd. Ei hangen ar gyfer ceisiadau mawr.
Prif Afon	Cwrs dŵr a ddynodwyd fel prif afon gan CNC.
Cais Mawr	Cais cynllunio ar gyfer datblygiad sy'n fwy na'r trothwyon ar gyfer ceisiadau bach, fel arfer yn cynnwys datblygiad preswyl o 10 neu fwy o anheddau, arwynebedd llawr di-breswyl o 1,000 m ² neu fwy, neu ddatblygiad ar safle o 1 hectar neu fwy. Diffinnir yr union drothwyon yng Nghorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012.
Cais Bach	Cais cynllunio islaw'r trothwyon ar gyfer datblygiad mawr, fel arfer yn cynnwys datblygiad preswyl rhwng 1 a 9 annedd, neu ddatblygiad di-breswyl ag arwynebedd llawr o dan 1,000 m ² neu safle o 1 hectar. Gweler Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012 i gael y diffiniadau llawn.
Dosbarthiad Llystyfiant Cenedlaethol (NVC)	Y system ddosbarthu safonol ar gyfer cymunedau llystyfiant Prydain. Fe'i defnyddir mewn arolygon botanegol i nodi a disgrifio cynefinoedd lled-naturiol gan gynnwys glaswelltiroedd, gwlyptiroedd, rhostiroedd a choetiroedd. Fel arfer, mae angen arolygon NVC lle bo cynefinoedd sy'n gyforiog o rywogaethau neu gynefinoedd blaenoriaeth, neu lle bo posibilrwydd ohonynt.

Term	Diffiniad
Budd Net i Fioamrywiaeth	Gwelliant cyffredinol yng ngwerth bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau safle o ganlyniad i ddatblygiad, wedi'i gyflawni trwy ddilyn dull cam wrth gam a chyflawni gwelliant gwirioneddol uwchlaw unrhyw liniaru neu ddigolledu.
Niwtraliaeth Maetholion	Gofyniad sy'n berthnasol lle gallai datblygiad gynyddu'r maetholion ar safle a warchodir sy'n sensitif o ran maetholion. Gweler <i>CCA Ansawdd Dŵr</i> .
Cwrs Dŵr Arferol	Unrhyw gwrs dŵr nad yw'n brif afon ddynodedig, gan gynnwys nentydd, ffosydd (boed yn sych neu beidio), draeniau caeau, pyllau a chwlferei.
Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol	Arolwg bwrdd gwaith ac ar droed sy'n penderfynu ar y gwaelodlin ecolegol, yn nodi cynefinoedd a'r potensial o ran rhywogaethau a warchodir a rhai â blaenoriaeth, yn argymhell arolygon wedi'u targedu, ac yn clustnodi cyfleoedd Budd Net i Fioamrywiaeth.
Adroddiad i Lywio'r Asesiad Priodol (RIAA)	Dogfen a gyflwynir gan yr ymgeisydd i alluogi'r awdurdod lleol i gynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd. Rhaid asesu'r holl lwybrau credadwy fydd yn effeithio ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol a dod i'r casgliad a ellir eithrio effeithiau sylweddol ar gyfanrwydd y safle.
Ardal Gwarchod Gwreiddiau (RPA)	Ardal gron o amgylch boncyff coeden, wedi'i chyfrifo yn unol â BS 5837, sy'n cynrychioli'r arwynebedd pridd lleiaf y mae'n rhaid peidio â tharfu arno i ddiogelu gwreiddiau yn ystod datblygiad.
Adran 7 Cynefinoedd a Rhywogaethau	Cynefinoedd a rhywogaethau a restrir o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 fel rhai sydd o'r pwysigrwydd pennaf ar gyfer cynnal a gwella bioamrywiaeth yng Nghymru. Mae eu presenoldeb yn ystyriaeth berthnasol. Rhaid i bob awdurdod cyhoeddus gymryd pob cam rhesymol i'w cynnal a'u gwella.
SINC	Safle o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur. Safle a ddynodwyd yn lleol yn Sir Gaerfyrddin sydd â gwerth cadwraeth natur sylweddol, wedi'i ddynodi yn unol â chanllawiau Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru ac wedi'i warchod o dan Bolisi CDLI NE1.
Y dull cam wrth gam	Y drefn orfodol ar gyfer mynd i'r afael ag effeithiau bioamrywiaeth: Osgoi yn gyntaf; yna Lleihau'r effeithiau sy'n weddill; yna Lliniaru/Adfer effeithiau gweddilliol; yna Digolledu (fel cam olaf) yn achos colledion anochel. Mae angen gwelliant ym mhob cam.
Prawf yr Effaith Arwyddocaol Debygol (TLSE)	Ymarfer sgrinio a gynhelir gan yr awdurdod lleol i benderfynu a yw datblygiad arfaethedig yn debygol o gael effaith arwyddocaol ar safle Rhwydwaith Cenedlaethol, gan roi bod i'r gofyniad am Asesiad Priodol.

Atodiad E: Diffiniadau o Ddogfennau

1. Mae'r atodiad hwn yn diffinio'r dogfennau ecolegol a thirwedd y gallai fod eu hangen i gefnogi cais cynllunio yn Sir Gaerfyrddin. Mae pob cofnod yn nodi pryd y mae'r ddogfen yn ofynnol, beth mae'n rhaid ei gynnwys ynddi, a phwy sy'n gyfrifol am ei pharatoi. Mae Pennod 8 yn nodi pa ddogfennau sy'n berthnasol i bob math o gais.

Dogfennau'r Fframwaith Tirwedd

2. Mae dogfennau fframwaith tirwedd yn nodi sut mae bioamrywiaeth a seilwaith gwyrdd yn rhan o'r gwaith o ddylunio datblygiad. Rhaid eu paratoi ar y cyd â'r tîm dylunio o'r cychwyn cyntaf, a rhaid iddynt fod yn gyson â'i gilydd a'r holl adroddiadau arolwg ecolegol a gyflwynir.

Datganiad Seilwaith Gwyrdd (Datganiad SGG)

3. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol gyda phob cais cynllunio (graddfa a manylion yn gymesur â natur a maint y cynnig).
4. **Cynnwys:** Disgrifiad o'r asedau ecolegol a SGG presennol ar y safle ac o'i gwmpas; sut mae'r dull cam wrth gam wedi cael ei ddefnyddio yn y dyluniad; pa nodweddion sy'n cael eu cadw a sut maent yn cael eu diogelu yn ystod y gwaith adeiladu; mesurau gwella arfaethedig; ac asesiad o sut mae'r datblygiad yn sicrhau Budd Net i Fioamrywiaeth cyffredinol gan ddefnyddio fframwaith DECCA. I gael rhagor o arweiniad a thempled y Datganiad, gweler *Canllaw Cynllunio Atodol y Seilwaith Gwyrdd a Glas*.
5. **Paratowyd gan:** Yr ymgeisydd, yr asiant neu ymgynghorydd tirwedd neu ecolegol sy'n meddu ar y cymwysterau addas. Ar gyfer ceisiadau bach a mawr, rhaid cael ecolegydd cymwys i gyfrannu at yr adrannau ecoleg.

Cynllun Cydsyniad Tirlun ac Ecolegol (CCTE)

6. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol pan na chyflwynir CDTE llawn wrth ymgeisio. Mae'r CCTE yn pontio'r bwch rhwng egwyddorion Datganiad SGG a'r CDTE manwl, y gellir gwneud amod ar gyfer cyflwyno'n ddiweddarach.
7. **Cynnwys:** Darlun dylunio canolradd sy'n dangos nodweddion ecolegol presennol ac arfaethedig, planhigion sy'n cael eu cadw a rhai newydd, a'r perthnasoedd gofodol allweddol rhwng nodweddion ecolegol a'r cynllun adeiledig. Mae'n rhaid ei fod yn cynnwys manylion digonol i gadarnhau bod modd cyflawni'r cynllun.
8. **Paratowyd gan:** Pensaer tirwedd neu ymgynghorydd ecolegol sy'n meddu ar y cymwysterau addas, gan weithio ar y cyd â'r tîm dylunio.

Cynllun Dylunio Tirlun ac Ecolegol (CDTE)

9. **Pryd mae ei angen:** Yn angenrheidiol ar gyfer pob cais bach a mawr. Ar safleoedd sy'n sensitif yn ecolegol, rhaid cyflwyno'r CDTE wrth ymgeisio. Mewn achosion eraill, gall fodloni amod cynllunio a wnaed cyn cychwyn, cyn belled â bod y CCTE a gyflwynwyd wrth ymgeisio yn cynnwys digon o fanylion.

10. **Cynnwys:** Dogfen dechnegol fanwl sy'n darparu digon o wybodaeth i gcontractwyr weithredu'r cynllun heb fewnbwn dylunio pellach. Mae'n rhaid iddi gynnwys: rhywogaethau'r planhigion, niferoedd, meintiau a dwysedd; cyfraddau hau ar gyfer cymysgedd o hadau; manylebau ar gyfer nodweddion cynefin; modelau a lleoliadau blychau adar ac ystumod; a manylion am gaeafleoedd neu strwythurau artiffisial eraill. Rhaid bod yn gyson â'r Datganiad SGG a'r holl adroddiadau am arolygon ecolegol.
11. **Paratowyd gan:** Pensaer tirwedd neu ecolegydd â'r cymwysterau addas, mewn cydweithrediad â'r tîm dylunio. Rhaid i'r adrannau ecoleg gael eu paratoi neu eu hadolygu gan ecolegydd cymwys priodol.

Cynllun Rheoli Tirlun ac Ecolegol (CRhTE)

12. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol ar gyfer pob cais mawr ac unrhyw gais lle mae rheolaeth hirdymor o nodweddion ecolegol yn cael ei sicrhau drwy amod cynllunio neu rwymedigaeth. Mae'n bosibl bydd ei angen hefyd ar gyfer ceisiadau bach ar safleoedd sy'n sensitif yn ecolegol.
13. **Cynnwys:** Cynllun safle sy'n dangos ffiniau rheoli a pherchnogaeth tir; amcanion rheoli ar gyfer yr holl nodweddion tirwedd ac ecolegol a gedwir a'r rhai newydd; mesurau rheoli manwl gydag amserlenni; systemau arolygu a monitro; darpariaethau rheoli addasol; a chyfrifoldebau a threfniadau cyllido clir dros y cyfnod rheoli byrraf sy'n ofynnol. Rhaid bod yn gyson â'r CDTE a'r Datganiad SGG.
14. **Paratowyd gan:** Ecolegydd neu bensaer tirwedd cymwys â'r profiad ecolegol perthnasol. Rhaid cytuno ar gyfrifoldebau a threfniadau cyllido gyda'r holl dirfeddianwyr perthnasol cyn cyflwyno'r cais.

Dogfennau Arolwg Ecolegol

15. Mae dogfennau arolwg ecolegol yn sefydlu'r gwaelodlin fiolegol ar gyfer y safle ac yn darparu'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y Datganiad SGG, CDTE a CRhTE. Rhaid i'r holl waith arolygu gael ei wneud gan ecolegwyr cymwys o fewn y ffenestri tymhorol priodol. Rhaid i adroddiadau arolwg fod yn gyfredol adeg eu cyflwyno (yn gyffredinol o fewn dwy flynedd, neu o fewn blwyddyn ar gyfer rhywogaethau â phoblogaethau sy'n newid yn gyflym).

Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol

16. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol ar gyfer pob cais bach a mawr, ac unrhyw gais amlinellol neu ddeiliad tŷ lle mae cynefinoedd o werth ecolegol yn bresennol ar y safle neu'n agos iddo. Yr Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol yw man cychwyn pob asesiad ecolegol ac mae'n rhaid ei fod yn gyfredol (o fewn dwy flynedd ar ôl cyflwyno).
17. **Cynnwys:** Astudiaeth bwrdd gwaith ac arolwg ar droed sy'n penderfynu ar y gwaelodlin ecolegol, yn nodi cynefinoedd a'u cyflwr, yn asesu'r potensial ar gyfer rhywogaethau a warchodir a rhai â blaenoriaeth, yn argymhell arolygon wedi'u targedu, ac yn clustnodi cyfleoedd Budd Net i Fioamrywiaeth. Rhaid paratoi yn unol â chanllawiau CIEEM.
18. **Paratowyd gan:** Ecolegydd â'r cymwysterau addas (aelod o CIEEM neu gorff cyfwerth). Rhaid cynnal mewn tymor priodol i ganiatáu asesiad digonol o'r potensial o ran cynefinoedd a rhywogaethau.

Adroddiad Arolwg Ystlumod

19. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol pan fo'r cynnig yn effeithio ar adeiladau, strwythurau, coed neu nodweddion eraill yr aseswyd bod potensial ganddynt i fod yn glwydfan i ystlumod. Mae arolygon yn ddibynnol ar y tymor ac ni ellir eu gwneud yn amod ar ôl i ganiatâd gael ei roi.
20. **Cynnwys:** Rhaid i bob arolwg ddilyn canllawiau arfer da diweddaraf yr Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod i Ecolegwyr Proffesiynol sy'n cynnal arolygon ystlumod. Rhaid i'r adroddiad gadarnhau'r rhywogaethau sy'n bresennol, natur a maint unrhyw glwydfan, ac effaith debygol y gwaith arfaethedig, gyda mesurau lliniaru a digolledu lle bo angen.
21. **Paratowyd gan:** Ecolegydd ystlumod trwyddedig. Lle bo clwydfan yn cael ei chadarnhau a lle bo angen trwydded ddatblygu, rhaid i'r adroddiad gael ei baratoi gan ddeiliad trwydded Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC).

Arolygon Rhywogaethau a Warchodir

22. **Pryd mae eu hangen:** Yn ofynnol ar gyfer unrhyw rywogaethau os nodwyd yn yr Arfarniad Ecolegol Rhagarweiniol fod posibilrwydd eu bod yn bresennol. Mae'r rhywogaethau perthnasol yn cynnwys madfallod dŵr cribog, dyfrgwn, llygod y dŵr, ymlusgiaid, pathewod, adar nythu a rhai eraill y nodwyd eu bod yn bresennol neu'n debygol o fod yn bresennol yng nghyd-destun y safle. Rhaid cyflwyno'r holl arolygon gyda'r cais; ni ellir gwneud amod eu bod yn digwydd wedi i ganiatâd gael ei roi.
23. **Cynnwys:** Methodoleg arolwg, canlyniadau, asesiad o effaith, a lliniaru a digolledu arfaethedig. Rhaid cynnal pob arolwg o fewn y ffenestri tymhorol priodol (gweler Tabl 11) ac yn unol â'r canllawiau arfer gorau cyfredol ar gyfer y rhywogaethau dan sylw.
24. **Paratowyd gan:** Ecolegydd sydd â'r cymwysterau addas, a lle bo'r angen, sydd â thrwydded. Rhaid i syrfeyr feddu ar y drwydded CNC briodol ar gyfer rhywogaethau sydd angen un (e.e. madfallod dŵr cribog, pathewod, dyfrgwn).

Cynllun Rheoli Rhywogaethau Goresgynol

25. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol pan fo rhywogaethau anfrodorol goresgynol Atodlen 9 (gan gynnwys Canclwm Japan, Jac y Neidiwr, Efwr Enfawr neu rai eraill) yn bresennol ar y safle neu'n agos iddo. Ni ddylai'r gwaith datblygu ddechrau mewn ardaloedd lle mae'r rhain hyd nes y gellir dangos eu bod wedi cael eu gwaredu neu eu bod dan reolaeth effeithiol.
26. **Cynnwys:** Clustnodi a mapio'r ardaloedd lle mae'r broblem; dull trin arfaethedig (cemegol, corfforol neu gyfuniad); amserlen ar gyfer gwaredu neu reoli; trefniadau gwaredu; a rhaglen fonitro sy'n cadarnhau llwyddiant cyn i'r gwaith ddechrau.
27. **Paratowyd gan:** Ecolegydd â'r cymwysterau addas neu arbenigwr rhywogaethau goresgynol sydd â phrofiad amlwg o reoli'r rhywogaeth dan sylw.

Dogfennau Angenrheidiol Eraill

28. Mae'r dogfennau canlynol yn rhoi sylw i amgylchiadau penodol sy'n codi ar safleoedd penodol neu fathau penodol o geisiadau. Mae eu hangen yn ychwanegol at y dogfennau arolwg a fframwaith a ddisgrifir uchod, ac nid yn eu lle.

Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu (CEMP)

29. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol pan fo safle'r cais yn agos i safle dynodedig statudol (SoDdGA, ACA, AGA, Ramsar), neu lle mae'n debygol y bydd effeithiau sylweddol yn y cyfnod adeiladu ar gynefinoedd neu rywogaethau a warchodir. Fel arfer yn ofynnol ar gyfer pob cais mawr.
30. **Cynnwys:** Mesurau diogelu yn erbyn llygredd (silt, cemegau, sŵn, a goleuadau artiffisial); rheolaeth ar fioamrywiaeth yn ystod y gwaith adeiladu gan gynnwys parthau cadw cynefinoedd, rheoli rhywogaethau goresgynnol, a phrotocolau arolygon adar nythu ac ystlumod ar gyfer clirio llystyfiant; a chynllun safle sy'n dangos Parthau Gwahardd Adeiladu a lleoliad yr holl nodweddion ecolegol a gedwir.
31. **Paratowyd gan:** Ecolegydd â'r cymwysterau addas, mewn cydweithrediad â'r prif contractwr a'r tîm dylunio. Rhaid cytuno ar y Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu gyda'r awdurdod lleol cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.

Datganiadau Dull Rhywogaethau neu Drawsleoli

32. **Pryd mae eu hangen:** Yn ofynnol fel amodau cyn cychwyn neu fel rhan o'r prif gais ar safleoedd sy'n sensitif yn ecolegol. Mae enghreifftiau cyffredin yn cynnwys datganiadau clirio llystyfiant sensitif i ymlusgiaid, protocolau gwaith sensitif i bathewod, a datganiadau dull trawsleoli gwrychoedd.
33. **Cynnwys:** Disgrifiad cam wrth gam o'r fethodoleg waith arfaethedig, cyfyngiadau ar amser, y personél sy'n gyfrifol, a'r camau i'w cymryd i osgoi niwed i gynefinoedd neu rywogaethau a warchodir. Rhaid iddynt fod yn benodol i'r safle a'r rhywogaethau dan sylw; ni dderbynnir datganiadau dull cyffredinol.
34. **Paratowyd gan:** Ecolegydd sydd â'r cymwysterau addas, a lle bo'r angen, sydd â thrwydded. Rhaid i'r ecolegydd goruchwyliol gael ei enwi yn y datganiad a bod ar gael trwy gydol y gwaith perthnasol.

Adroddiad i Lywio'r Asesiad Priodol (RIAA)

35. **Pryd mae ei angen:** Yn ofynnol lle gall datblygiad arfaethedig gael effaith arwyddocaol debygol ar ACA, AGA neu safle Ramsar (safle Rhwydwaith Cenedlaethol), naill ai'n unigol neu'n gyfun â chynlluniau neu brosiectau eraill. Rhaid ei gyflwyno cyn i'r penderfyniad gael ei wneud. Mae ymgysylltu'n gynnar â'r awdurdod lleol a/neu CNC yn hanfodol i gytuno ar hyd a lled yr asesiad.
36. **Cynnwys:** Asesiad o'r holl lwybrau credadwy o ran sut gallai'r datblygiad effeithio ar nodweddion cymhwysol safle'r Rhwydwaith Cenedlaethol, gan gynnwys effeithiau ar y cyd. Rhaid dod i ben gydag asesiad rhesymol ynghylch a ellir eithrio effeithiau andwyol ar gyfanrwydd y safle. Mae'r RIAA yn llywio, ond nid yw'n disodli, yr Asesiad Priodol a gynhelir gan yr awdurdod lleol (yn ei rinwedd fel yr awdurdod cymwys).
37. **Paratowyd gan:** Ecolegydd sydd â'r cymwysterau addas a phrofiad amlwg o ymdrin â'r Rheoliadau Cynefinoedd.

